

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧУВАННЯ ТА ТОРГІВЛІ

Кафедра товарознавства в митній справі

ЕКСПЕРТИЗА ТОВАРІВ ОСОБИСТОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

ОПОРНИЙ КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ

для студентів денної та заочної форм навчання
спеціальності 7.03051002, 8.03051002 «Товарознавство та експертиза
в митній справі»

Харків
ХДУХТ
2015

Опорний конспект лекцій із дисципліни «Експертиза товарів особистого призначення» для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 7.03051002, 8.03051002 «Товарознавство та експертиза в митній справі» / укладачі Головка М.П., Пенкіна Н.М., Колесник В.В. – Х.: ХДУХТ, 2015. – 152 с.

Укладачі: д.т.н., проф. Головка М.П., к.т.н., доц. Пенкіна Н.М., асист. Колесник В.В.

Рецензент: к.т.н., доцент Головка Т.М.

Кафедра товарознавства в митній справі, протокол № 15 від 06 квітня 2015 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету товарознавства і торговельного підприємництва.

Протокол від «24» квітня 2015р. № 5

«24» квітня 2015 року Голова _____ к.т.н. доцент О.І. Упатова

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ТЕМА 1. Мета і завдання курсу «Експертиза товарів особистого призначення». Ринок гігієнічних та парфумерно-косметичних товарів, особливості розвитку ринку в Україні	5
ТЕМА 2. Експертиза засобів для гоління	18
ТЕМА 3. Експертиза гігієнічних серветок та туалетного паперу	28
Лекція 1. Особливості експертизи гігієнічних серветок	28
Лекція 2. Особливості експертизи туалетного паперу	37
ТЕМА 4. Експертиза засобів гігієни порожнини рота	49
Лекція 1. Особливості експертизи зубної пасти та порошку	49
Лекція 2. Особливості експертизи рідких засобів для догляду за ротовою порожниною	58
ТЕМА5. Експертиза засобів особистої гігієни	69
Лекція 1. Експертиза засобів особистої гігієни для жінок	69
Лекція 2. Особливості експертизи вологопоглинаючих та гумових засобів	77
ТЕМА 6. Експертиза засобів по догляду за волоссям	92
ТЕМА 7. Експертиза засобів декоративної косметики	107
ТЕМА 8. Експертиза косметичних виробів для маскування, послаблення або усунення неприємних запахів	119
ТЕМА 9. Експертиза товарів по догляду за шкірою обличчя і тіла	132
ТЕМА 10. Експертиза парфумерної продукції	142

ВСТУП

Фахівець освітньо–кваліфікаційного рівня «спеціаліст» та «магістр» займається експертною діяльністю під час товаропросування. Він повинен знати вимоги, які пред'являють до формування структури асортименту товарів, до їх якості, бути знайомим з нормативно-технічною документацією на товари, повинен мати розвинені аналітичні здібності для участі у формуванні захисту прав споживачів, дослідження та розвитку комерційної та зовнішньоекономічної діяльності підприємств.

Курс «Експертиза товарів особистого призначення» спрямовано на науково-практичне та методологічне забезпечення підготовки студентів до майбутньої фахової діяльності у сфері експертизи якості товарів особистого призначення в умовах сучасного ринку.

Навчальна дисципліна містить матеріал, який науково обґрунтовує завдання, виховує практичні уміння і навички професійної діяльності в межах спеціальності «Товарознавство та експертиза в митній справі».

Вивчення дисципліни включає лекції та лабораторні заняття під керівництвом викладача, а також значну частку самостійної роботи студентів, що забезпечує засвоєння теоретичних знань, сприяє отриманню практичних навичок й розвитку самостійного мислення, спонукає до творчої й активної праці, активізує пошукову та дослідницьку діяльність.

Опорний конспект лекцій з дисципліни «Експертиза товарів особистого призначення» розрахований для студентів в межах спеціальності «Товарознавство та експертиза в митній справі» денної та заочної форми навчання.

У конспекті лекції систематизуються у логічному порядку розкриваються основні питання з курсу «Експертиза товарів особистого призначення». Конспект надає можливість самостійно вивчити курс. Особливу увагу приділено поетапній експертизі та сучасним методам визначення якості товарів особистого призначення.

Структура опорного конспекту включає:

- Експертизу засобів для гоління
- Експертизу гігієнічних серветок та туалетного паперу
- Експертизу засобів гігієни порожнини рота
- Експертизу засобів особистої гігієни
- Експертизу засобів по догляду за волоссям
- Експертизу засобів декоративної косметики
- Експертизу косметичних виробів для маскування, послаблення або усунення неприємних запахів

- Експертизу товарів по догляду за шкірою обличчя і тіла
- Експертизу парфумерної продукції

З метою активізації пізнавальної діяльності студентів розроблені питання для самоконтролю знань студентів з кожної теми, наведено список літературних джерел.

Тема 1. Мета і завдання курсу «Експертиза товарів особистого призначення». Ринок гігієнічних та парфумерно-косметичних товарів, особливості розвитку ринку в Україні

План:

1. Мета і завдання дисципліни.
2. Класифікація, характеристика асортименту та споживчих властивостей товарів особистого призначення.
3. Аналіз закордонного ринку товарів особистого призначення.
4. Особливості розвитку ринку товарів особистого користування в Україні.
5. Перелік основної нормативно-технічної документації, що використовується при проведенні експертизи товарів особистого призначення.

Література:

1. Коломієць Т.М. Товарознавча експертиза непродовольчих товарів: Опорний конспект лекцій/ Т.М. Коломієць. – Київ: “КДТЕУ”, 2005.
2. Мировой рынок косметики: тенденции в 2013-2014 годах и ближайшей перспективе: [Електронний документ]. – Режим доступу<<http://ukrchem.dp.ua/2014/10/18/mirovoj-rynok-kosmetiki-tendencii-v-2013-2014-godax-i-blizhajshej-perspektive.html>>
3. Украинский рынок парфюмерии и косметики: [Електронний документ]. – Режим доступу<<http://ubr.ua/business-practice/own-business/ukrainskii-rynok-kosmetiki-i-parfumerii-samyi-nenasyshennyi-260694>>

4. Чечеткина Н.М. Товарная экспертиза. Підручник для студ. вищ. навч. закладів / : Н.М. Чечеткина, Т.И. Путилина, В.В. Горбунева. – Ростов н/Д: «Феникс», 2008. – 512 с.
5. Шепелев А.Ф. Товароведение и экспертиза непродовольственных товаров. Підручник для студ. вищ. навч. закладів / А.Ф. Шепелев, И.А. Печенежская, В.А. Галаджян. – Ростов н/Д: «Феникс», 2009. – 352 с.

Мета дисципліни – формування знань та засвоєння навичок загальної методології проведення експертизи товарів особистого призначення, вивчення послідовності її проведення та порядку заповнення актів експертизи.

На наочних прикладах експертизи окремих товарних груп студенти повинні зрозуміти порядок відбору проб та знати основні показники якості, що підлягають перевірці при проведенні експертизи, а також усвідомити необхідність використання різних видів експертиз під час контролю рівня якості і сертифікації продукції.

1. Мета і завдання дисципліни

Для досягнення мети викладання курсу «Експертиза товарів особистого призначення» необхідно виконати такі основні завдання:

✓ вивчити сучасні методи експертної оцінки товарів особистого призначення;

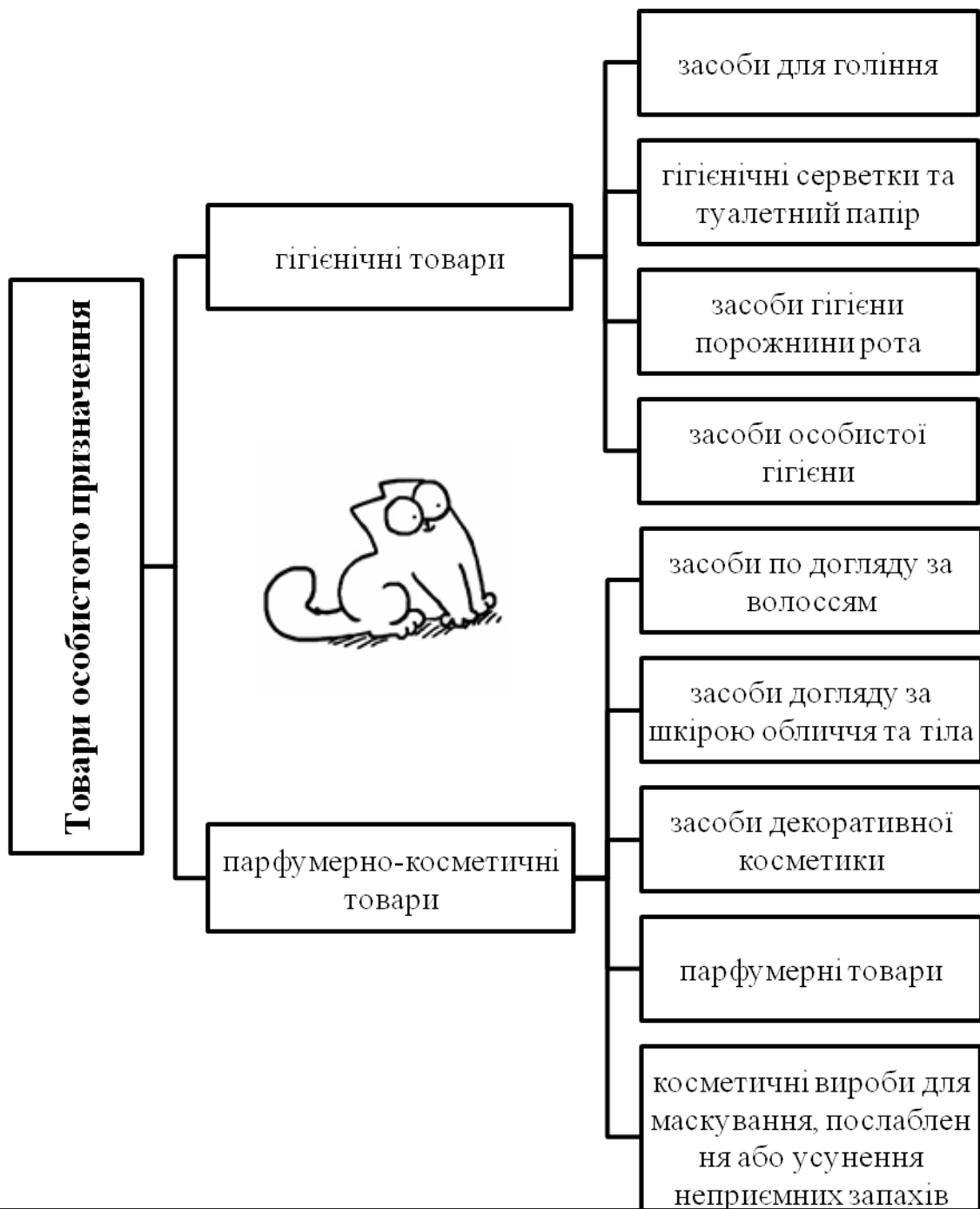
✓ ознайомитися з основними видами експертиз, що використовуються при визначенні характеристик товару;

✓ набути вмінь стосовно проведення правильної та кваліфікованої ідентифікації товарів особистого призначення, оцінки якості і конкурентоспроможності експортуємого товару для прийняття різних комерційних та виробничих рішень;

✓ вдосконалити навички складання експертних документів.

2. Класифікація, характеристика асортименту та споживчих властивостей товарів особистого призначення

Асортимент кожної підгрупи гігієнічних та парфумерно-косметичних товарів дуже широкий. Наприклад, асортимент засобів догляду за волоссям включає шампуні, лосьйони, бальзами, креми, кондиціонери, ополіскувачі; асортимент парфумерних засобів – парфуми, парфумерні та туалетні води, одеколони, запашні води, дезодоранти тощо.

Характеристика споживних властивостей товарів особистого призначення

Функціональність

Функціональне призначення гігієнічних та парфумерно-косметичних товарів полягає у ароматизації та дотриманні гігієни людини: для догляду за шкірою обличчя, рук, тіла, для догляду за волоссям, порожниною рота, для захисту від шкідливої дії сонця, для краси обличчя, рук та ін. Даній групі товарів властива універсальність, тобто виконання основної функції та додаткових, наприклад, миття волосся та його живлення, освіження, лікування, захист, фарбування.

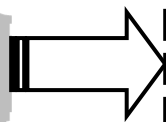
Ергономічність

Виражається у зручності використання, гігієнічній дії, косметичному ефекті, наданні приємного запаху.

Надійність

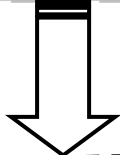
Деякі товари особистого призначення відносять до групи непродовольчих товарів з обмеженим терміном використання (6-18 місяців), тому надійність виражається у встановленому терміні придатності. Однак зараз використання нових видів сировини, сучасних технологій дозволяє збільшити термін придатності до 2-3 років.

Естетичність

Оцінюється на основі органолептичних показників (зовнішній вигляд, колір, запах). Дизайн упаковки має відповідати стилю теперішнього часу та вимогам моди. Для наборів та серії одного найменування необхідна гармонія форми та кольору, виразність. В парфумерії цінується оригінальність флакону та відповідність його найменуванню виробу, а також якість матеріалів, використаних для виготовлення упаковки.

Безпечність

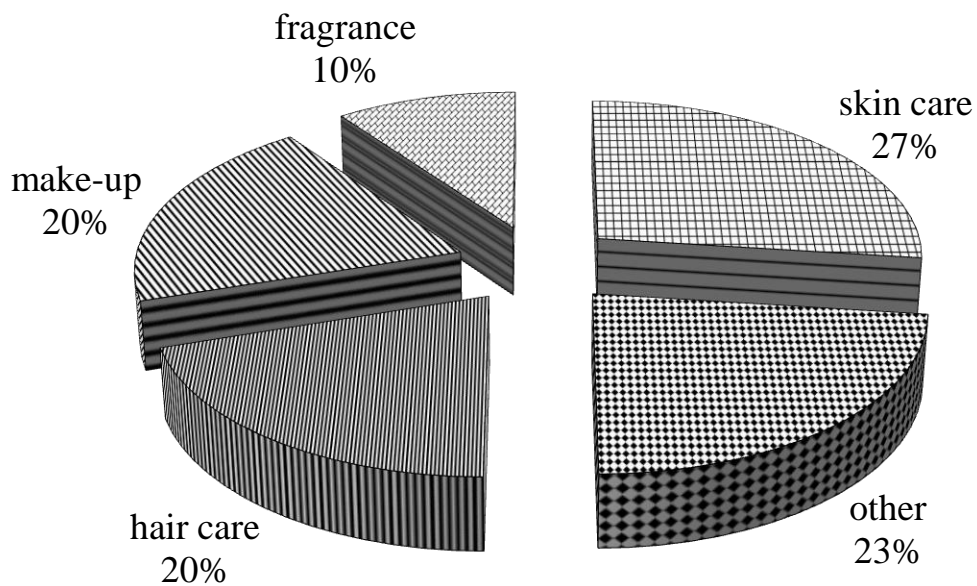

Вид безпеки	Показники
Хімічна	pH, відсутність солей тяжких металів (Pb, As, Hg), кислотне та карбонільне числа, масова частка лугу, для зубних паст – вміст фторидів
Мікробіологічна	Не допускається присутність патогенних стафілококів та ентеробактерій; нормується кількість дріжджів та пліснявих грибків, аеробних та анаеробних бактерій
Токсикологічна	Клас безпечності (4 – нетоксичні), відсутність шкірно-подразнюючої та сенсibiliзуючої дії на шкіру та слизові оболонки тварин
Клінічні випробування	На добровольцях визначається pH шкіри, гідратність, вміст ліпідів, шкірно-подразнююча або сенсibiliзуюча дії

3. Аналіз закордонного ринку товарів особистого призначення

Частки окремих сегментів світового ринку засобів особистого призначення

Об'єми продажів на світовому ринку окремих груп засобів особистого
призначення за останній час., млрд. \$

№	Група товарів	млрд. \$
1.	Засоби дитячої гігієни	45,1
2.	Засоби жіночої гігієни	60,1
3.	Засоби для гоління	16,7
4.	Засоби гігієни порожнини рота	18,1
5.	Декоративна косметика	124,1
6.	Засоби догляду за волоссям	123
7.	Засоби догляду за шкірою обличчя та тіла	167,6
8.	Парфумерні товари	62,1

Загальний об'єм світового ринку засобів особистого призначення у 2014 році склав близько \$600 млрд. Передбачається, що до 2019 року об'єм ринку зросте до \$635,7 млрд., тобто на 6,3%. Щорічні темпи зростання даного показника складають 3,8% з максимумом 5% у 2009 р. та мінімумом 1% у 2010 р.

У світовій індустрії парфумерно-косметичних та гігієнічних засобів діє близько 18 тис. підприємств. Основні об'єми виробництва зосереджені у невеликій кількості крупних транснаціональних корпорацій. Лідером із загальним об'ємом ринку \$56 млрд. залишається США, на другому місці з невеликим відставанням – країни Європи.

За даними агентства Euromonitor, середньостатистичний житель країн Іспанії, Португалії, Греції витрачає на купівлю косметичних виробів близько \$100 на рік. У більш багатих країнах витрати на купівлю парфумерії та косметики ще вище: у Швейцарії це приблизно \$180 на рік на одну людину, в Англії – \$150, у Франції – \$200.

Сегмент засобів догляду за шкірою багато років залишається найкрупнішим, забезпечуючи собі лідируючі позиції завдяки попиту на мультифункціональні засоби (наприклад, зволожувачі для шкіри із захистом від сонячного випромінювання та антивіковими властивостями).

Лідери світового ринку за об'ємами продажів за останній час., млрд. \$

№ з/п	Країна-виробник	Фірма-виробник	млрд. \$
1.	Франція	L'Oreal	31,5

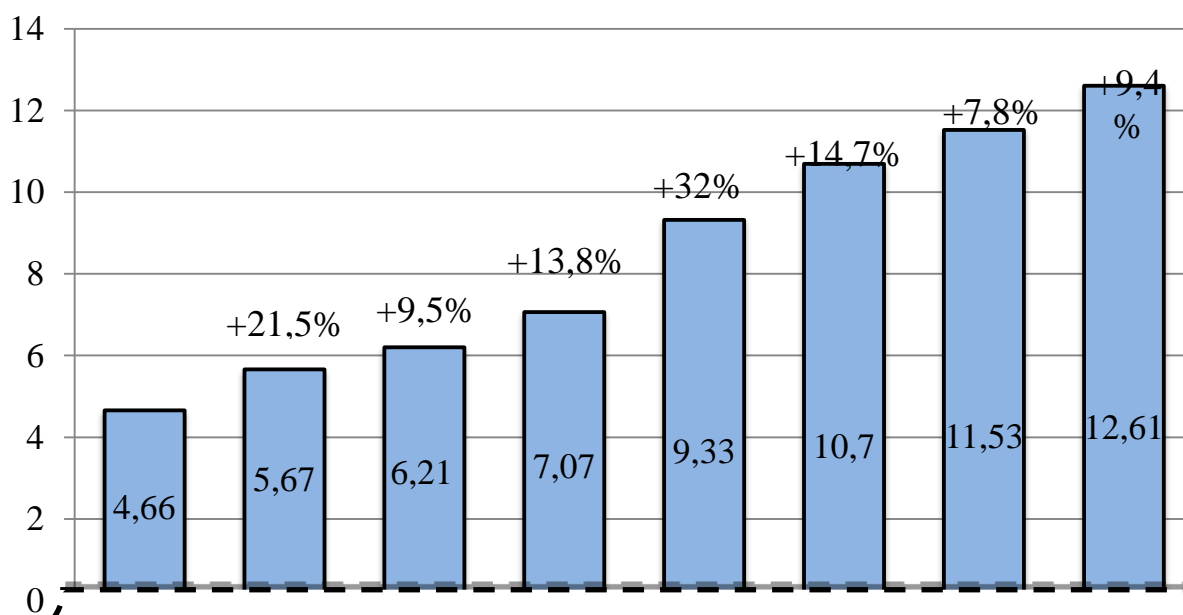
2.	Великобританія та Нідерланди	Unilever	25,3
3.	США	P&G	21,8
4.	США	Avon	8,1
5.	США	Jonson&Jonson	7,9
6.	Франція	Chanel	5,1
7.	Німеччина	Henkel	5,0
8.	Бразилія	NaturaCosmeticos	3,3
9.	США	Mary Kay	3,2
10.	Франція	Yves Rocher	3,2
11.	Люксембург	Oriflame	2,1

Французький мегахолдинг L'Oreal генерує більше 40 % об'ємів продажів косметичних товарів на ринках за межами Західної Європи та Північної Америки. Все більш значними стають ринки Китаю, Індії, Росії, Бразилії (БРІК), які у 2015 р. повинні досягти 25% глобальних продажів.

2014 рік для ринку товарів особистого призначення став періодом уповільнення темпів росту продажів, особливо продуктів сегменту luxury, що пояснюється зниженням купівельної спроможності Європи, Росії та Китаю.

4. Особливості розвитку ринку товарів особистого призначення в Україні

Динаміка об'ємів роздрібної торгівлі засобами особистого призначення в Україні за 2008-2015 рр.

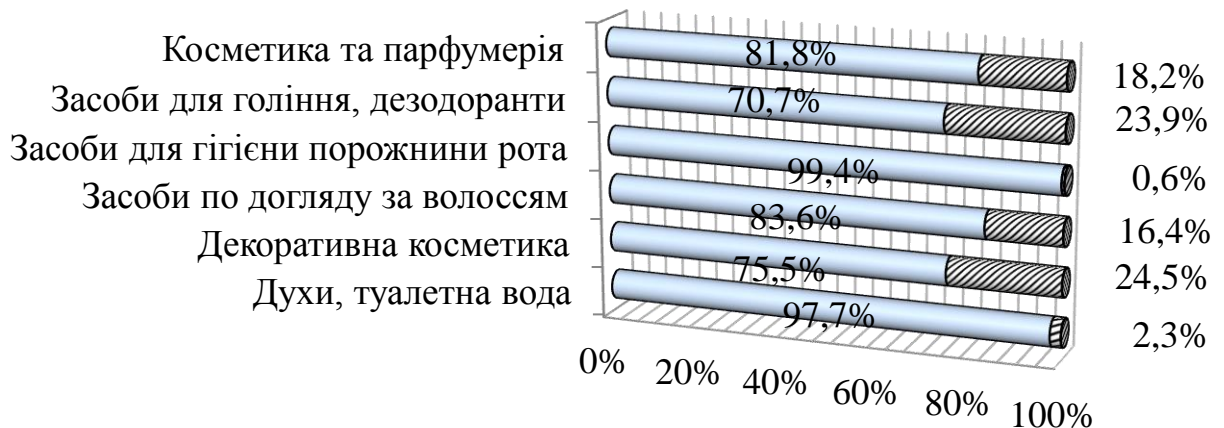
У 2009 році роздрібний продаж косметичних та гігієнічних засобів на українському ринку виріс на 21,5% у грошовому виразі, а за результатами 2012 року – на 32% та склав більше 9 млрд. грн. В 2015 році передбачається збільшення об'ємів продажів продукції особистого призначення лише на 9,4%. Лідерами в структурі ринку за обсягом продажів є засоби по догляду за волоссям і декоративна косметика. Продажом парфумерно-косметичної та гігієнічної продукції в Україні займаються понад 200 компаній.

Однією із проблем розвитку ринку парфумерно-косметичних та гігієнічних засобів в Україні є велика частка імпоротної продукції, яка за результатами 2012 року склала більше 80% у натуральному вираженні.

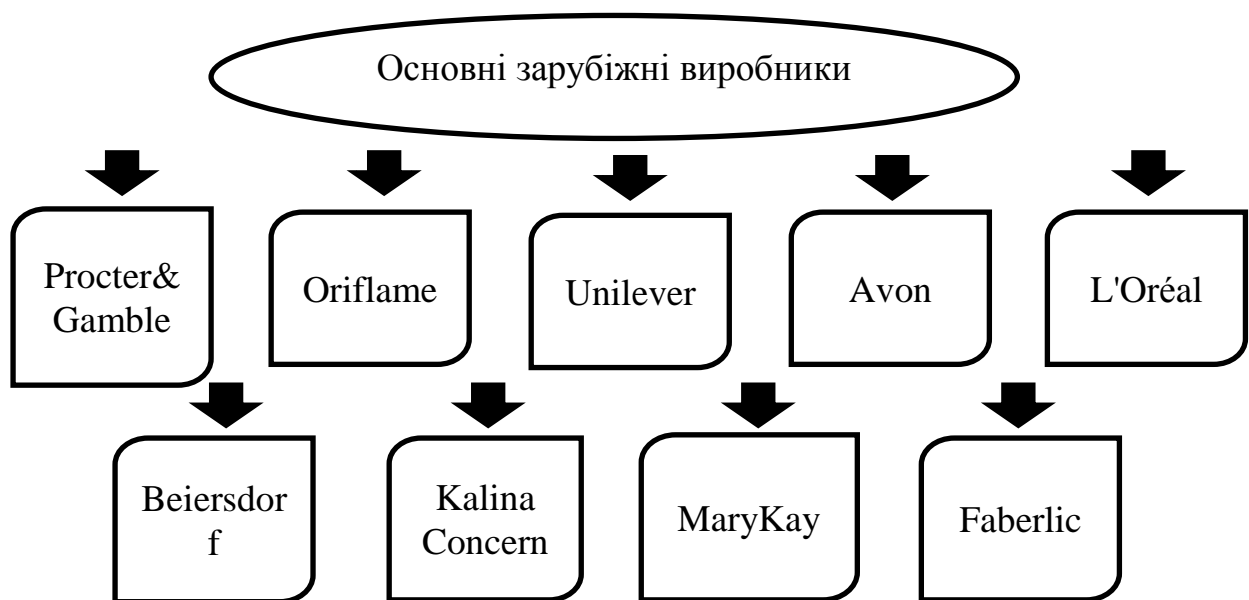

Частки імпоротної та вітчизняної продукції на ринку

України у 2014 р.

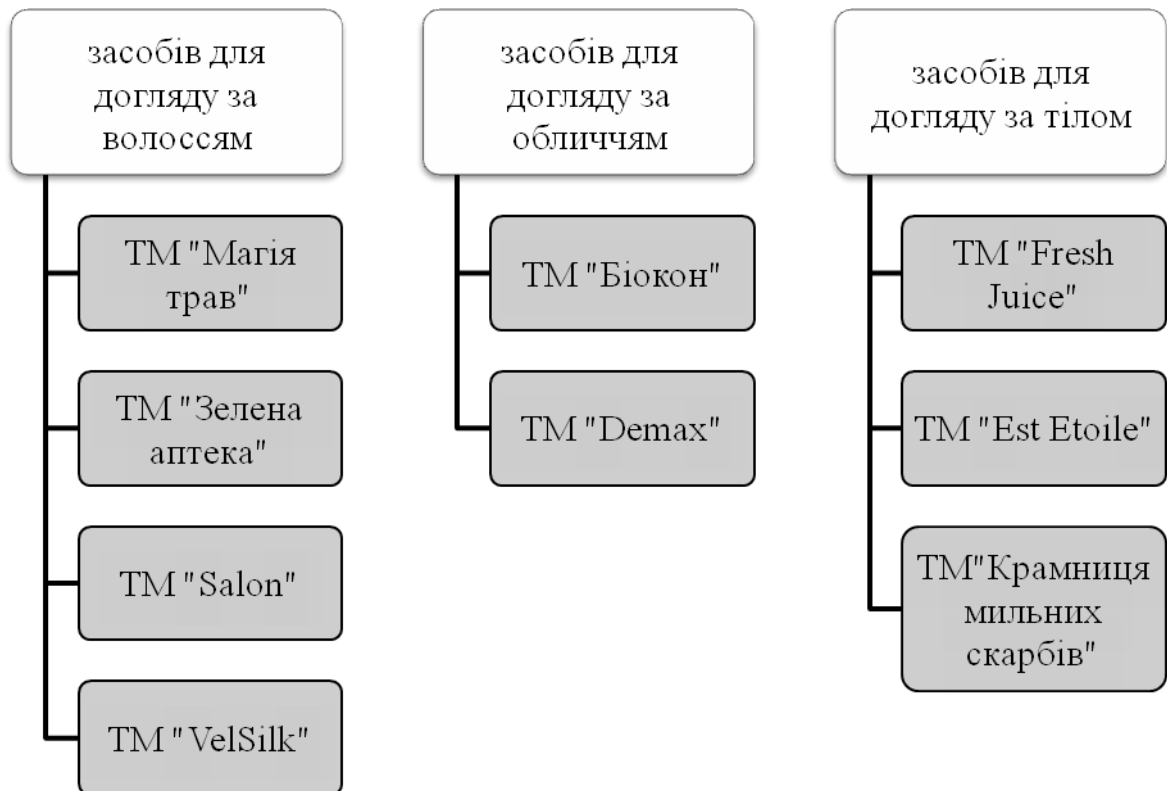

□ Імпортерна продукція   ▣ Вітчизняна продукція

В Україні виробництвом косметичних та гігієнічних засобів займаються близько 20 компаній. Серед лідерів ринку варто виділити ЧП ФФ НПО "Ельфа", ОАО "Еффект", МНПО "Биокон", Київський миловарний завод та ін.

Українські підприємства в основному спеціалізуються на виробництві:

Вітчизняні підприємства поступово збільшують об'єми випуску косметичних засобів для макіяжу губ та очей, манікюру та педикюру, а також засобів для догляду за шкірою. За результатами 2014 року в Україні було випущено 8,5 т даної продукції, що на 11% більше за попередній рік.

5. Перелік основної нормативно-технічної документації, що використовується при проведенні експертизи товарів особистого призначення

При проведенні товарознавчої експертизи експерти повинні керуватися Цивільним кодексом України. Крім того, приймання товарів повинно здійснюватися відповідно до вимог:

1. Інструкції (№ П-6) "Про порядок приймання продукції виробничо-технічного призначення і товарів народного споживання за кількістю";

2. Інструкції (№ П-7) "Про порядок приймання продукції виробничо-технічного призначення і товарів народного споживання за якістю";

3. Інструкції про порядок проведення експертиз в ТПП України, затвердженої рішенням Президії ТПП України, протокол № 76 від 10.06.93 р.

Основні нормативно-технічні документи

№ з/п	Документ	Назва документу
1.	ДСТУ 2472:2006	Продукція парфумерно-косметична. Терміни та визначення понять
2.	ГОСТ Р 53427-2009	Изделия парфюмерно-косметические в аэрозольной упаковке. Общие технические условия
3.	ГОСТ 31692-2012	Продукция косметическая для бритья. Общие технические условия
4.	ГОСТ Р 52354-2005	Изделия из бумаги бытового и санитарно-гигиенического назначения. Общие технические условия
5.	ГОСТ 7983-99	Пасты зубные. Общие технические условия
6.	ГОСТ 5972-77	Порошок зубной. Технические условия
7.	ГОСТ Р 52483-2005	Прокладки (пакеты) женские гигиенические. Общие технические условия
8.	ГОСТ Р 55082-2012	Изделия бумажные медицинского

		назначения. Подгузники для взрослых. Общие технические условия
9.	ГОСТ Р 52557-2011	Подгузники детские бумажные. Общие технические условия
10.	ГОСТ 4645-81	Презервативы резиновые. Технические условия
11.	ДСТУ 4315:2004	Засоби косметичні для очищення шкіри та волосся. Загальні технічні умови
12.	ГОСТ 29188.0–91	Изделия парфюмерно-косметические. Правила приемки, отбор проб, методы органолептических испытаний
13.	ГОСТ 29188.2–91	Изделия косметические. Метод определения водородного показателя рН
14.	ДСТУ 4774:2007	Вироби косметичні для макіяжу на жировосковій основі. Загальні технічні умови
15.	ДСТУ 4710:2006	Вироби парфумерні рідинні. Загальні технічні умови

Питання до теми:

1. Загальна характеристика, класифікація та асортимент засобів особистого призначення.
2. Споживчі властивості парфюмерно-косметичних та гігієнічних засобів.
3. Аналіз закордонного ринку товарів особистого користування: об'єм ринку, основні сегменти ринку, найкрупніші підприємства-виробники.
4. Аналіз вітчизняного ринку товарів особистого призначення: особливості розвитку та основні проблеми ринку.

5. Характеристика нормативно-технічної бази, що є правовою основою для проведення експертизи парфумерно-косметичних та гігієнічних товарів.

Тема 2. Експертиза засобів для гоління

План:

1. Класифікація та асортимент засобів для гоління.
2. Особливості сировинного складу даної товарної групи.
3. Порядок проведення експертизи якості засобів для гоління.
4. Порядок відбору проб для проведення експертизи.
5. Вимоги до якості засобів для гоління та характеристика основних дефектів.
6. Характеристика основних показників, що визначаються під час проведення експертизи засобів для гоління.
7. Основні методи випробувань, що застосовують під час експертизи якості виробів.

Література:

1. Паршикова В. Н. Парфумерно-косметичні товари: навч. посібн. / В. Н. Паршикова. – Красноярськ: КГТЭИ, 1999, с. 305
2. Вілкова А. С. Товарознавство та експертиза парфумерно-косметичних товарів: посібн. для вузів / А. С. Вілкова. – М: Видавничий Дім «Ділова література», 2000.
3. Коломієць Т.М. Товарознавча експертиза непродовольчих товарів: Опорний конспект лекцій. / Т.М. Коломієць. – Київ: “КДТЕУ”, 2005. – 82 с.
4. Чечеткина Н.М. Товарная экспертиза. Підручник для студ. вищ. навч. закладів / : Н.М. Чечеткина, Т.И. Путилина, В.В. Горбунова. – Ростов н/Д: «Феникс», 2008. – 512 с.

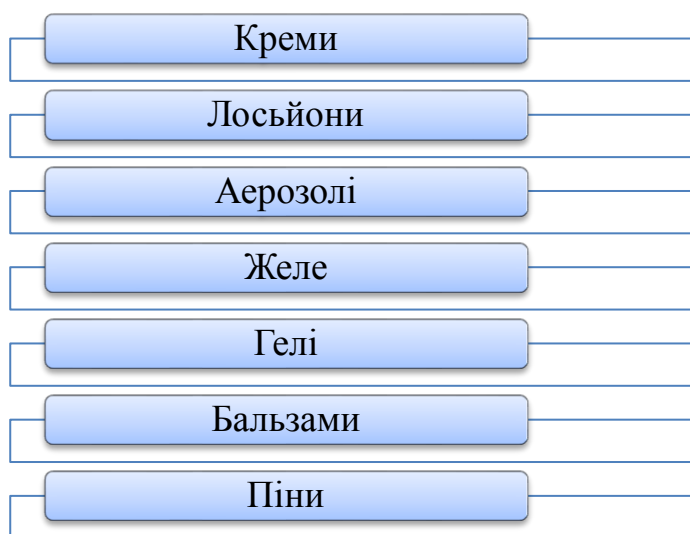
5. Шишкина И.В. Товароведение и экспертиза непродовольственных товаров. Учебное пособие для студ. высш. учеб. / И.В. Шишкина. –М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 192 с.

1. Класифікація та асортимент засобів для гоління

Засоби для гоління і після призначені для полегшення процесу гоління. Основою для їх створення найчастіше є мило. Мильні засоби для гоління повинні мати легку розчинність, швидке спінювання і велику стійкість піни, не повинні містити вільного лугу, який викликає неприємний свербіж і висип.

Асортимент засобів для гоління представлений такими групами:

При цьому деякі види засобів для гоління виробляються з урахуванням особливостей шкіри, наприклад, засоби:

Таким чином, в асортимент засобів для гоління входять креми для гоління, близькі за складом до гелів і пінок; лосьйони після гоління, які містять менше спирту та мають в складі ароматичні олії й зволожувачі; бальзами, креми та желе після гоління для пом'якшення, зволоження, освіження, дезінфекції та зняття подразнення.

2. Особливості сировинного складу даної товарної групи

До складу кремів для гоління входять такі компоненти, як антисептики (як правило борна кислота), ланолін, ментол, високомолекулярні жирні спирти. Додають також корисні добавки, які запобігають подразненню шкіри і сприяють швидкому загоєнню порізів.

Головне призначення засобів для гоління – підготовка шкіри та волосяного покриву до гоління. Після нанесення відповідних засобів волосся з легкістю видаляється за допомогою бритви.

Велика кількість виробників додає у власні вироби спеціальні речовини, які полегшують ковзання бритви (наприклад, сполуки силікону), загоюють дрібні пошкодження, пом'якшують щетину. Піна для чутливої шкіри містить заспокійливі добавки (екстракти ромашки, алое). Вона пом'якшує шкіру, позбавляє від печіння і відчуття стягнутості після гоління.

Основне призначення засобів після гоління – зняти подразнення, заспокоїти та пом'якшити шкіру, освіжити, надати

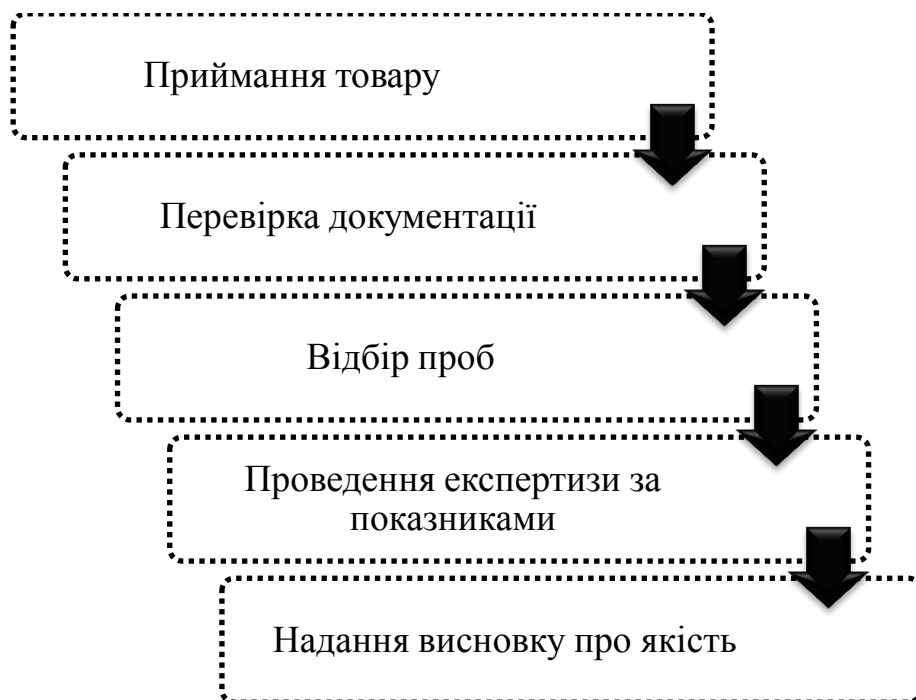
Склад: спирти, біологічно-активні речовини, серед яких екстракти лікарських трав, натуральні рослинні

3. Порядок проведення експертизи якості засобів для гоління

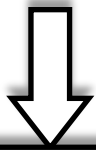
Проведення експертизи засобів для гоління проводиться за такою схемою:

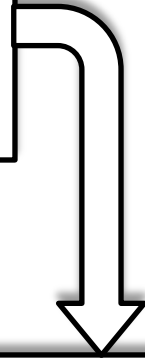
4. Порядок відбору проб для проведення експертизи

Першим етапом експертизи засобів для гоління є ознайомлення з товаросупровідними документами (договір-контракт, угода купівлі-продажу, свідоцтва якості, транспортні та розрахункові документи), що підтверджують належність вантажних місць у пред'явленій партії. На всіх пред'явлених документах експерт робить відмітку "пред'явлено експерту", ставить підпис і дату.

Відбір зразків для випробувань здійснюється Органом із сертифікації або уповноваженою ним організацією. Результатом відбору є акт відбору зразків (проб) за певною формою.

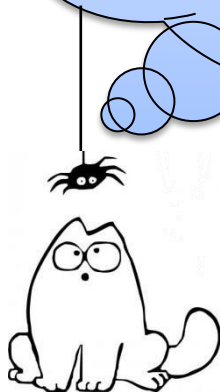

Зразки кодуються, реєструються в спеціальному журналі, упаковуються, опечатуються печаткою Органу з сертифікації або інших організацій і транспортуються в акредитовані випробувальні лабораторії.

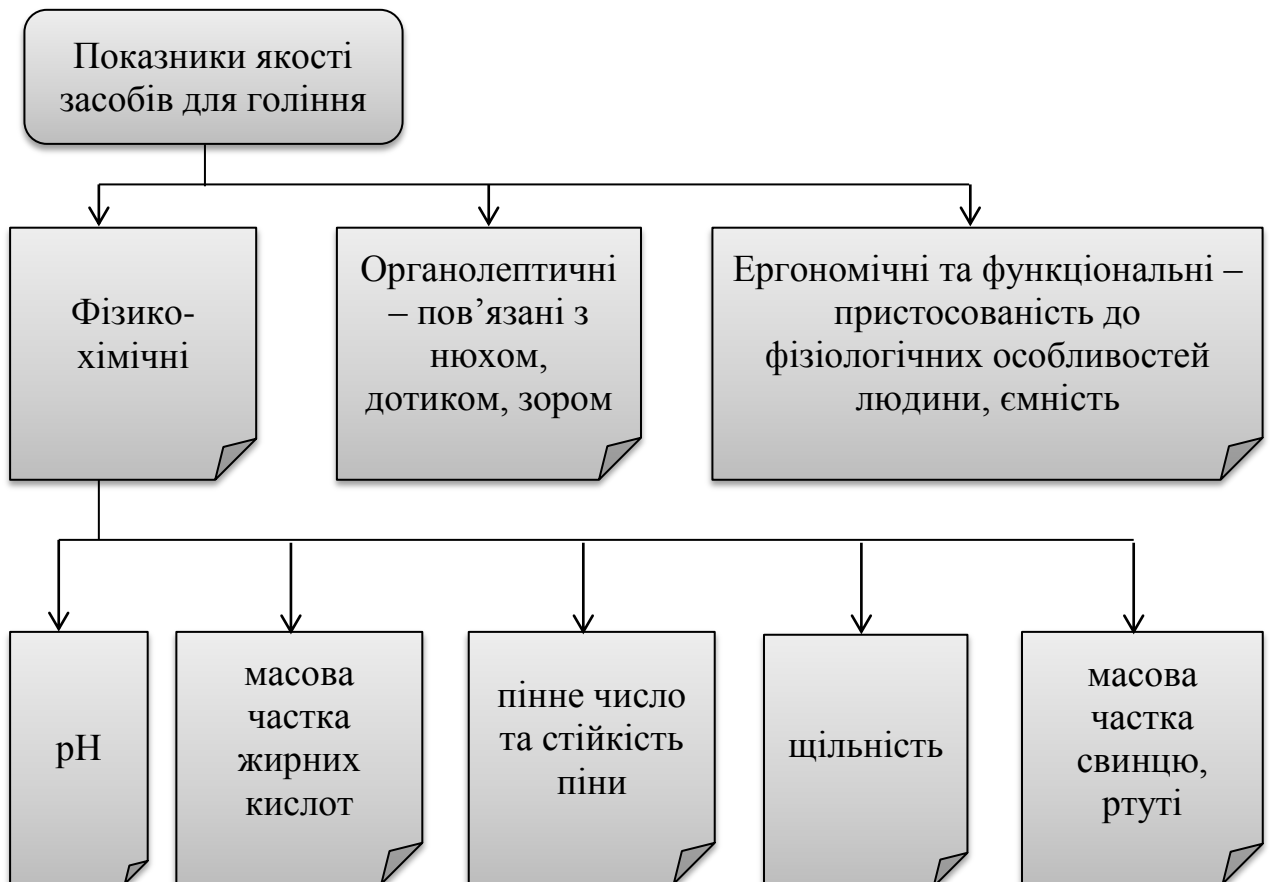
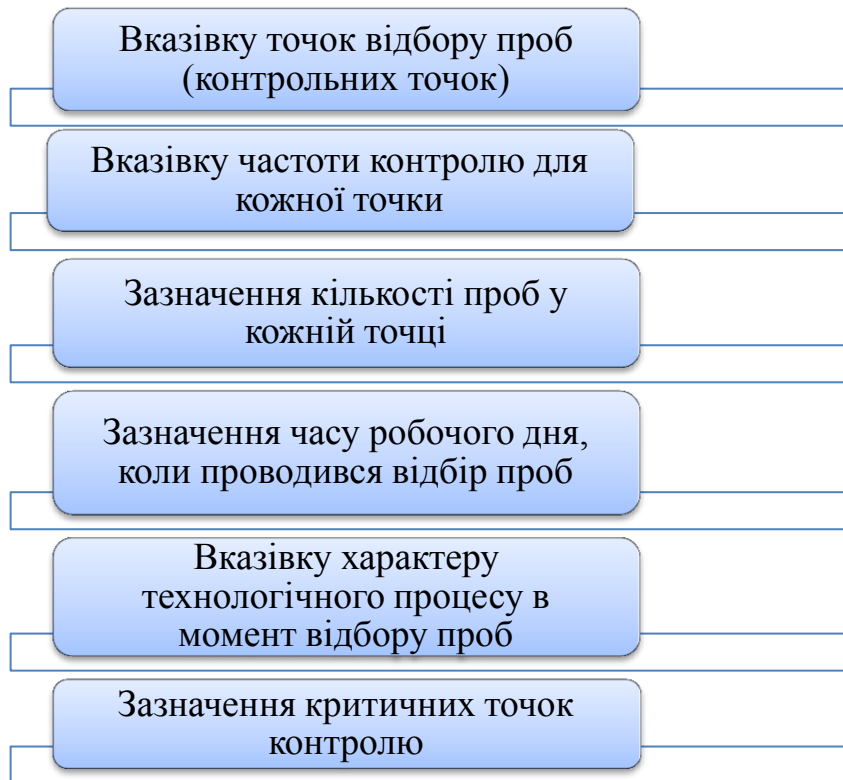

Термін зберігання контрольних зразків (або зразків, що випробовуються) в Органі з сертифікації повинен відповідати терміну дії сертифіката.

Для визначення органолептичних та фізико-хімічних показників засобів для гоління вибірка від партії складає не менше 25 одиниць. При цьому кількість проб може коректуватися Органом із сертифікації з урахуванням обумовлених показників безпеки.

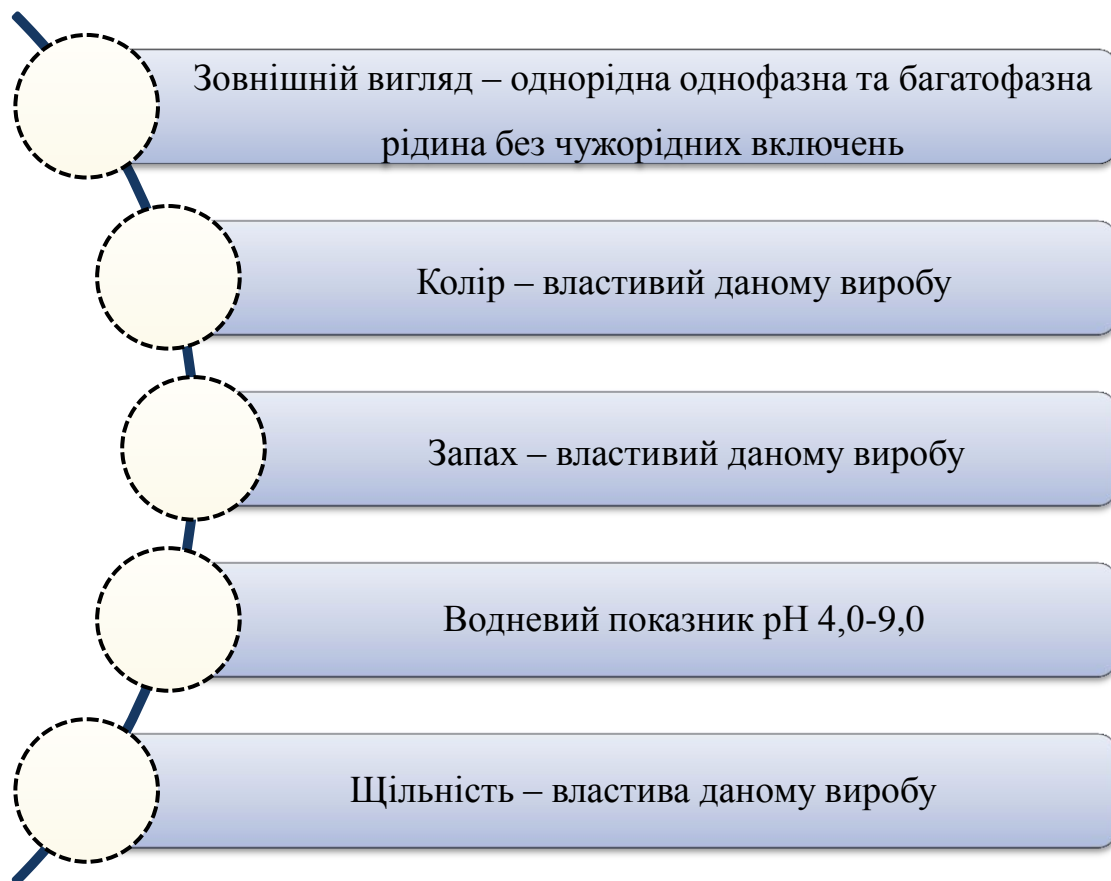

Акт відбору проб повинен включати:

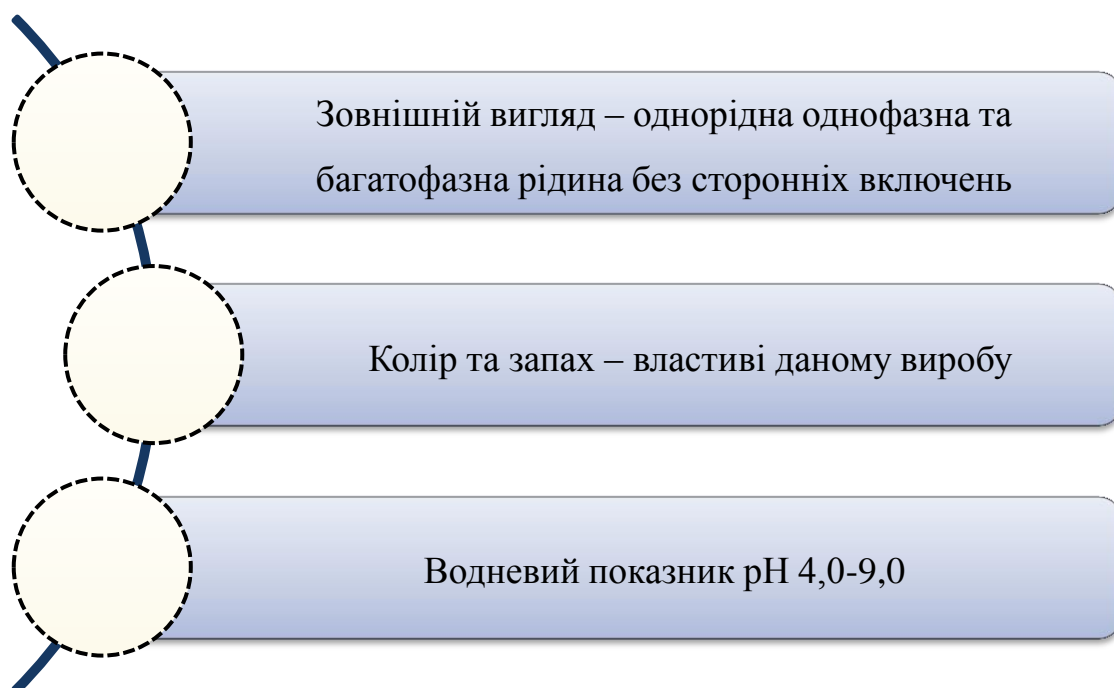

5. Вимоги до якості засобів для гоління та характеристика основних дефектів

Вимоги до масел для гоління:

Вимоги до рідких косметичних засобів для гоління:

Вимоги до гелів та кремів для гоління:

- Зовнішній вигляд – однорідна гелеподібна/кремоподібна маса без чужорідних включень
- Колір та запах – властиві даному виробу
- Масова частка жирних кислот у кремах – не менше 20%
- Пінне число – не менше 400 см³
- Стійкість – піни не менше 85%

Вимоги до твердих та порошкоподібних засобів для гоління:

- Зовнішній вигляд – однорідна та порошкоподібна маса без сторонніх включень, тверді вироби для гоління – поверхня з рисунком та без рисунка
- Не допускаються на поверхні тріщини, полоси, плями, випоти, нечіткі штампи
- Колір та запах – властиві даному виробу
- Масова частка жирних кислот – не менше 70%
- Пінне число – не менше 400 см³
- Стійкість – піни не менше 85%
- Водневий показник рН 6,5-11,0

Основні дефекти засобів для гоління:

6. Характеристика основних показників, що визначаються під час проведення експертизи засобів для гоління

Експертиза засобів для гоління проводиться за такими показниками:

<u>Група показників</u>	<u>Показники</u>
Органолептичні	Зовнішній вигляд, колір, запах
Фізико-хімічні	Водневий показник, масова частка жирних кислот, пінне число, стійкість піни
Мікробіологічні	КМАФАМ, наявність дріжджів, бактерій групи кишкової палички
Клінічно-лабораторні	Шкірно-подразнювальна та сенсibiliзуюча дії

7. Основні методи випробувань, що застосовують під час експертизи якості виробів

Для вибірки складають об'єднану пробу 150 г виробу. Для визначення мікробіологічних показників відбирають 15 г.

Основні методи випробувань засобів для гоління:

Органолептичні

визначення
зовнішнього вигляду

визначення кольору

визначення запаху

Фізико-хімічні

визначення
водневого
показника

визначення
масової
частки
жирних
кислот

визначення
пінного
числа та
стійкості
піни

визначення
щільності

визначення
масових
часток Pb,
As, Hg

Мікробіологічні

визначення
загальної
кількості
мезофільних
аеробних і
факультативн
о-анаеробних
мікроорганізмів

визначення
кількості
*Candida
albicans*

визначення
кількості
*Escherichia
coli*

визначення
кількості
*Staphylococ
cus aureus*

визначення
кількості
*Pseudomonas
aeruginosa*

Питання до теми:

1. Надати класифікацію та охарактеризувати асортимент засобів для гоління.
2. Визначити, які основні компоненти входять до складу засобів до і після гоління. Розкрити призначення цих компонентів.

3. Основні етапи експертизи товарів даної групи. Порядок відбору проб для проведення експертизи.
4. Визначити номенклатуру показників якості засобів для гоління та методи їх визначення. Основні вимоги до якості засобів для гоління.
5. Дефекти, що можуть виникнути у процесі виготовлення, транспортування та зберігання засобів для гоління.

Тема 3. Експертиза гігієнічних серветок та туалетного паперу

Лекція 1. Особливості експертизи гігієнічних серветок

План:

1. Характеристика матеріалів, що використовуються для виробництва гігієнічних серветок.
2. Класифікація гігієнічних серветок та характеристика їх споживчих властивостей.
3. Основні види дефектів, що можуть виникнути під час виготовлення, пакування, транспортування та зберігання гігієнічних серветок.
4. Правила приймання та порядок відбору зразків гігієнічних серветок для експертизи.
5. Порядок проведення експертизи гігієнічних серветок.
6. Основні методи випробування при визначенні показників якості та безпечності.
7. Вимоги до зберігання та пакування гігієнічних серветок.

Література:

1. Коломієць Т.М. Товарознавча експертиза непродовольчих товарів: Опорний конспект лекцій / Т.М. Коломієць. – Київ: “КДТЕУ”, 2005. – 82 с.

2. Чечеткина Н.М. Товарная экспертиза. Підручник для студ. вищ. навч. закладів / Н.М. Чечеткина, Т.И. Путилина, В.В. Горбунова. – Ростов н/Д: «Феникс», 2008. – 512 с.
3. Николаева М.А. Товароведение потребительских товаров. Теоретические основы: Підручник для вузів. / М.А. Николаева – М.: Издавництво НОРМА, 2000. – 283 с.
4. Изделия из бумаги бытового и санитарно-гигиенического назначения. Общие технические условия (ГОСТ Р 52354-2005): ГОСТ Р 52354-2005. – [Чинний від 2006-01-01]. – М. – Госстандарт Росії, 2005. – 16 с.
5. Фролов М. В. Производство санитарно-бытовых видов бумаги / М. В. Фролов, В. М. Горбушин. – М.: Лесная пром-сть, 1977. – 248 с.
6. Иванов С.Н. Технология бумаги: учебное пособие для студ. технологич. вузов / С. Н. Иванов. – 2-е изд., перераб. – М.: Лесная пром-сть, 1970. – 696 с.

1. Характеристика матеріалів, що використовуються для виробництва гігієнічних серветок

Матеріали для виготовлення вологих серветок:

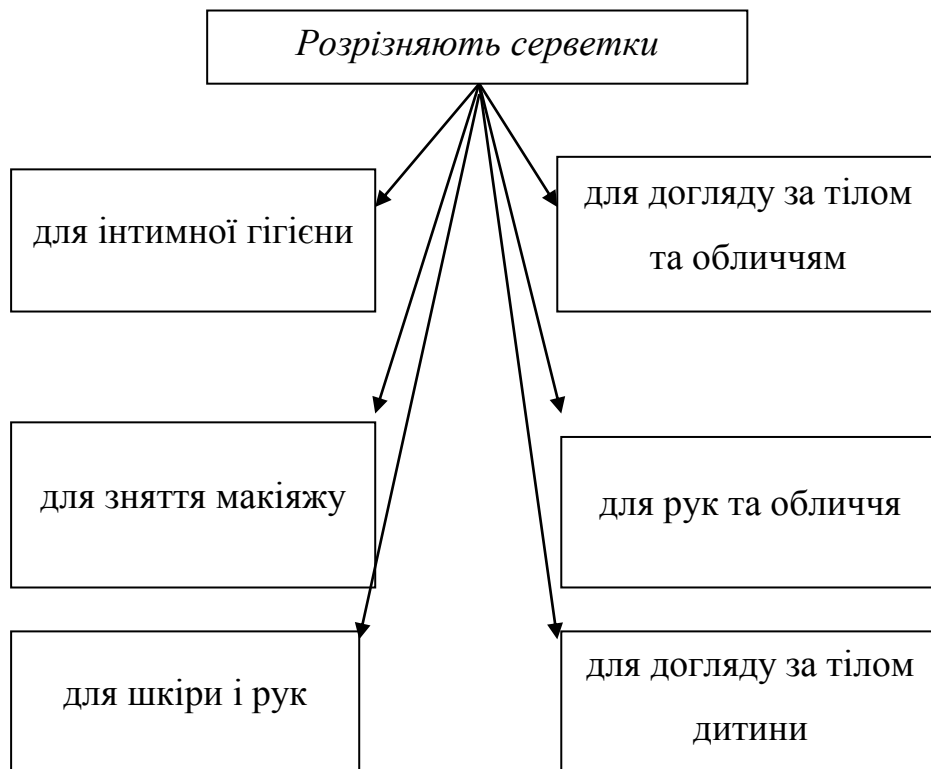

У складі вище перерахованих матеріалів міститься целюлоза і синтетичні волокна (поліефір, віскоза, поліестер або поліпропілен). Вони виготовляються хімічним шляхом і продаються у вигляді рулонів по 100 метрів і більше.

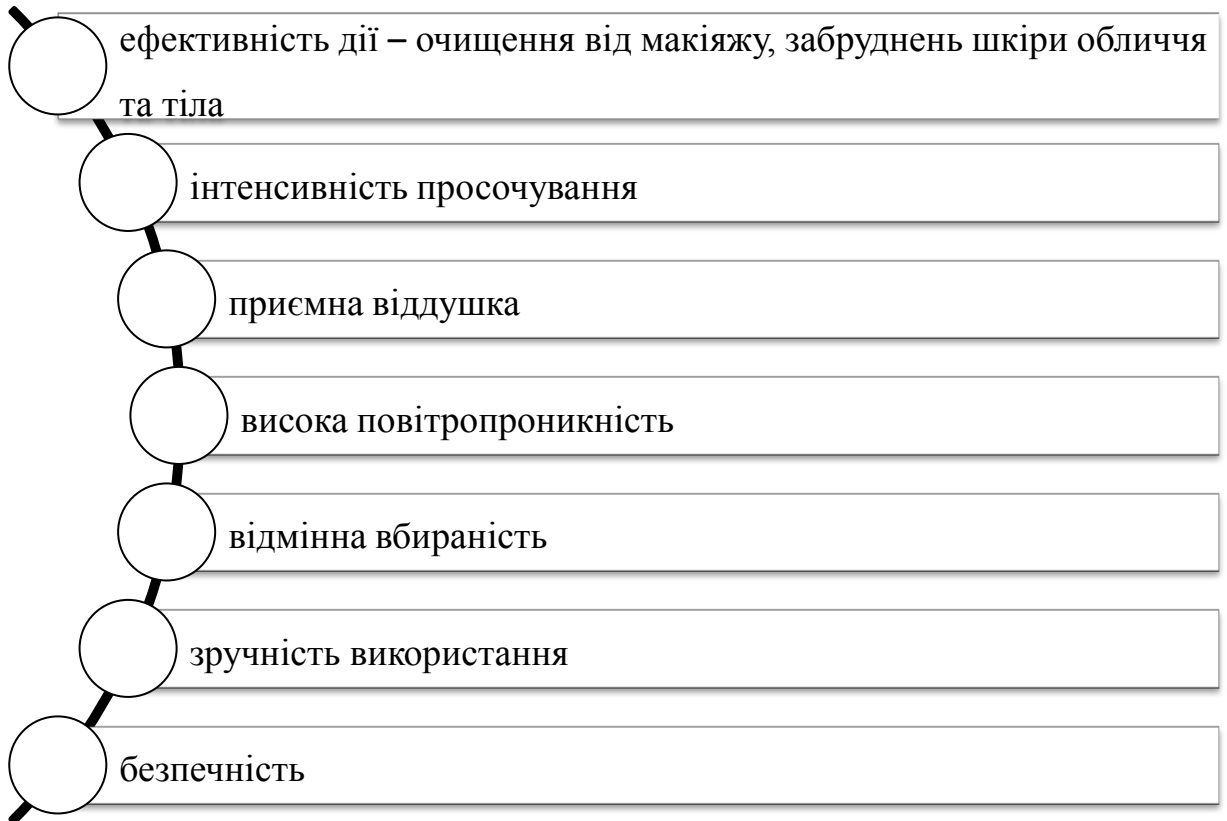
Просочення (насичення матеріалу-основи іонами води, лосьйонами і ароматизаторами) вологих серветок:

Склад залежить від призначення	Може бути антибактеріальним, зволожуючим,	В косметичні серветки додають	Найдорожче – кремомістке просочення (для
--------------------------------	---	-------------------------------	--

2. Класифікація гігієнічних серветок та характеристика їх споживчих властивостей

Споживчі властивості гігієнічних серветок

3. Основні види дефектів, що можуть виникнути під час виготовлення, пакування, транспортування та зберігання гігієнічних серветок

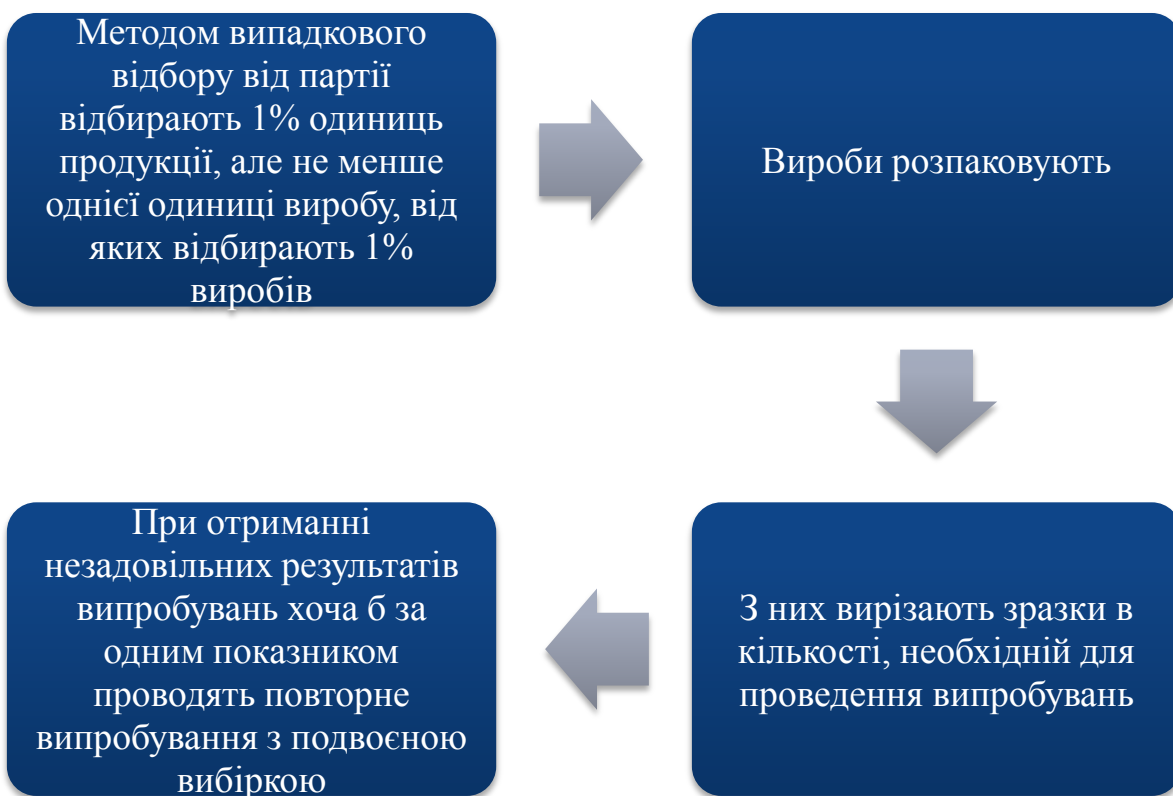

4. Правила приймання та порядок відбору зразків гігієнічних серветок для експертизи

Партія гігієнічних серветок повинна супроводжуватися документом про якість, який має містити:

- країну-виробника, найменування підприємства-виробника, товарний знак виробника;
- найменування виробу;
- артикул;
- номер партії;
- кількість виробів в партії;
- дату виготовлення;
- позначення стандарту;
- результати проведення випробувань або підтвердження відповідності виробу вимогам стандарту

Порядок відбору зразків гігієнічних серветок

5. Порядок проведення експертизи гігієнічних серветок

Основні вимоги до якості гігієнічних серветок

№ з/п	Показник	Характеристика
1.	Зовнішній вигляд	Суцільна герметична упаковка, відсутність зовнішніх дефектів виробу (однорідна поверхня, відсутність сторонніх плям, пошкоджень)
2.	Запах	Приємний, властивий застосованій віддушці
3.	Зовнішній вигляд витяжки	Прозора рідина без каламуті, осаду та окраски, допускається незначна опалесценція
4.	Водневий показник, рН, од.	4,5-7,5
5.	Граничне відхилення від номінального значення маси паперу площею 1 м ² ,	Не більше ±10

6.	Поверхнева поглинаюча здатність сухих серветок 0,01 мл води, с, не більше	5,0
7.	Інтенсивність стороннього запаху, бал, не вище	1
8.	Формальдегід, мг/дм ³	Не більше 0,1
9.	Загальна кількість мікроорганізмів, КОЕ/г, не більше	1×10^3
10.	Плісняві та дріжджові гриби, КОЕ/г, не більше	1×10^2
11.	Індекс місцевої подразнюючої шкіру дії, бал	0 – відсутнє
12.	Індекс токсичності водної витяжки, %	70-120

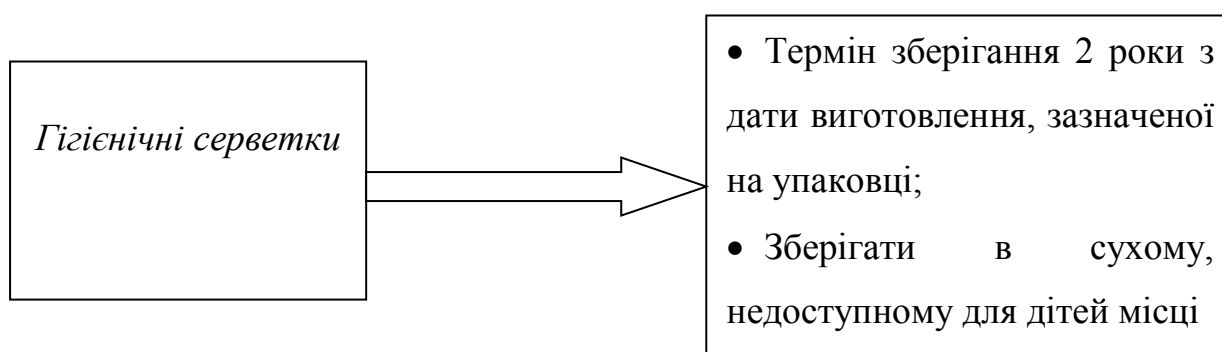
6. Основні методи випробування при визначенні показників якості та безпеки

№ з/п	Показник	Метод випробування та зазначення стандарту
1.	Відповідність маркування та пакування	Здійснюють візуально шляхом порівняння їх з вимогами стандарту – ГОСТ Р 52354-2005
2.	Відповідність технічному та декоративному виконанню, зовнішній вигляд	Візуальний огляд виробів, при необхідності із застосуванням лупи – ГОСТ Р 52354-2005
3.	Від маркування фарбника (за наявності кольорового малюнку на виробі)	ГОСТ Р 52354-2005 п. 5.7

4.	Поверхнєве поглинання води	Визначення часу поглинання краплі води певного об'єму, нанесеної на поверхню досліджуваного зразка – ГОСТ Р 52354-2005
5.	Водневий показник рН	Метод холодного екстрагування – ГОСТ 12523
6.	Інтенсивність стороннього запаху	Інструкція № 880-71
7.	Кількість шкідливих речовин, мігруючих в модельному середовищі	Гігієнічні нормативи ГН 2.3.3-972-2000
8.	Індекс токсичності	Методичні вказівки МУ 1.1.037-95

7. *Вимоги до зберігання та пакування гігієнічних серветок*

Сухі серветки одного найменування, розміру, технічного та декоративного виконання складають в стопку та упаковують в папір, полімерну плівку чи інший пакувальний матеріал, що забезпечує збереженість виробу.

Вологі та ароматизовані серветки повинні бути упакованими в герметичну упаковку, яка забезпечуватиме збереженість функціональних властивостей при транспортуванні та зберіганні.

Питання до теми:

1. Які матеріали можуть бути використаними у виробництві гігієнічних серветок? Коротко охарактеризуйте їх.
2. Склад просочення для вологих гігієнічних серветок. Які властивості надають компоненти просочення серветкам?
3. Характеристика асортименту, класифікація та споживчі властивості гігієнічних серветок.
4. Вимоги до якості, пакування та зберігання серветок. Які основні дефекти властиві даним виробам?
5. Приймання та правила відбору проб для експертизи.
6. За якими показниками якості проходить експертиза гігієнічних серветок?
7. Основні методи випробування, які використовують під час проведення експертизи серветок.

Лекція 2. Особливості експертизи туалетного паперу

План:

1. Класифікація, асортимент та споживні властивості туалетного паперу.
2. Характеристика матеріалів, що використовуються для виробництва туалетного паперу.
3. Вимоги до якості туалетного паперу та характеристика основних показників безпечності.
4. Вимоги до пакування та зберігання даного виробу.
5. Основні види дефектів туалетного паперу.
6. Правила приймання та порядок відбору зразків туалетного паперу для експертизи.
7. Порядок проведення експертизи туалетного паперу.
8. Основні методи випробування при визначенні показників якості та безпечності.

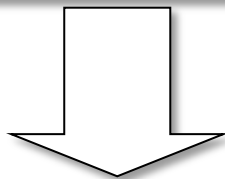

Література:

1. Изделия из бумаги бытового и санитарно-гигиенического назначения. Общие технические условия (ГОСТ Р 52354-2005): ГОСТ Р 52354-2005. – [Чинний від 2006-01-01]. – М. – Госстандарт Росії, 2005. – 16 с.
2. Горбушин В. А. Производство санитарно-бытовых видов бумаги / В. А. Горбушин: Издание 2-е переработанное и дополненное – М: Лесная промышленность, 1986 – 240 с.
3. Фляте Д. М. Технология бумаги / Д. М. Фляте: учебник для вузов – М: Лесная промышленность, 1988 – 440 с.
4. Иванов С.Н. Технология бумаги: учебное пособие для студ. технологич. вузов / С. Н. Иванов. – 2-е изд., перераб. – М.: Лесная пром-сть, 1970. – 696 с.
5. Коломієць Т.М. Товарознавча експертиза непродовольчих товарів: Опорний конспект лекцій / Т.М. Коломієць. – Київ: “КДТЕУ”, 2005. – 82 с.
6. Чечеткина Н.М. Товарная экспертиза. Підручник для студ. вищ. навч. закладів / Н.М. Чечеткина, Т.И. Путилина, В.В. Горбунева. – Ростов н/Д: «Феникс», 2008. – 512 с.

1. Класифікація, асортимент та споживні властивості туалетного паперу

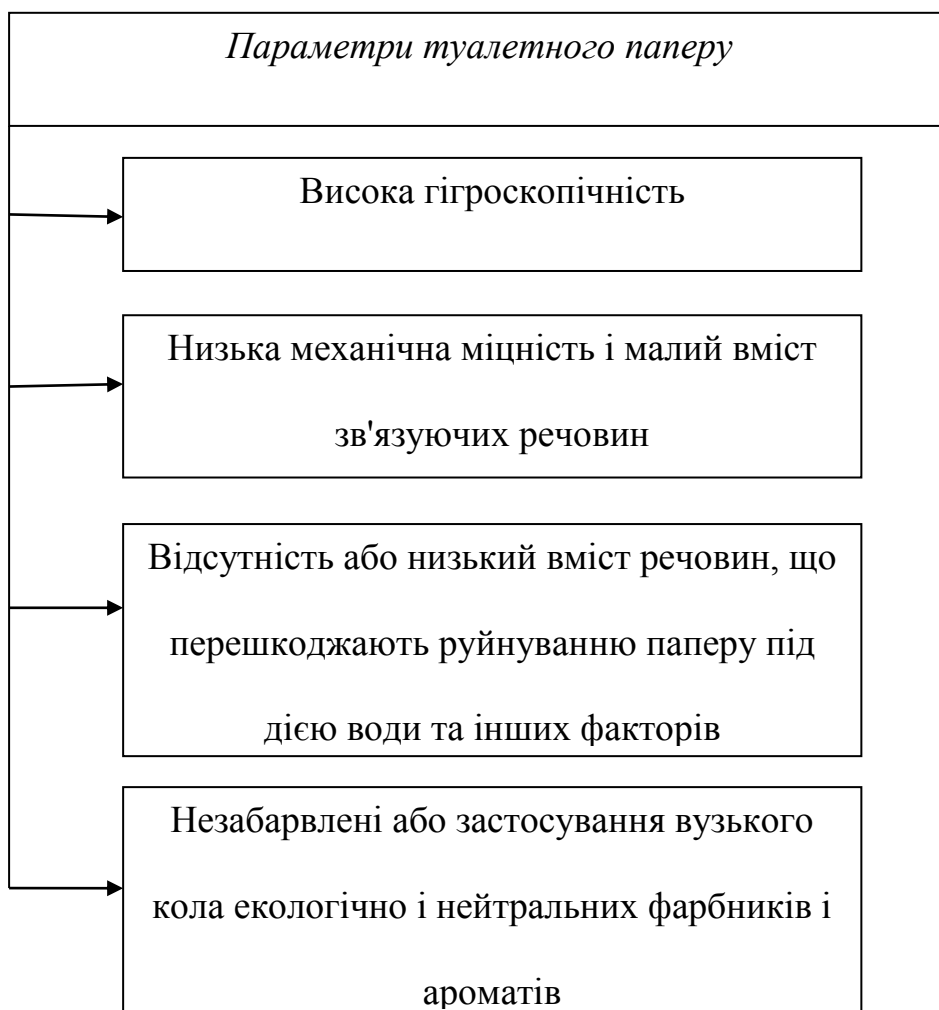
Існує товарна класифікація туалетного паперу за наступними критеріями:

- професійний;

1) <i>за призначенням</i>	<ul style="list-style-type: none"> • побутовий;
2) <i>за кількістю рулонів в упаковці</i>	<ul style="list-style-type: none"> • один; • два; • чотири;
3) <i>за наявністю обгортки</i>	<ul style="list-style-type: none"> • в обгортці; • без обгортки; • обтягуванню з паперу; • обтягування з поліетилену;
4) <i>за якістю вихідної сировини</i>	<p>виготовлено з первинної сировини (целюлози);</p> <p>виготовлено з вторинної сировини (макулатури);</p>
5) <i>за кольором</i>	<p>білу;</p> <p>сіру;</p> <p>кольорову;</p> <p>з нанесенням малюнка;</p> <p>без нанесення малюнка;</p>
6) <i>за наявністю перфорації</i>	<p>папір з відривними аркушами;</p> <p>папір без відривних аркушів;</p>
7) <i>за кількістю всмоктуючих шарів</i>	<p>одношарову;</p> <p>двошарову;</p> <p>тришарову;</p>
8) <i>по метражу паперового полотна</i>	<p>36 м;</p> <p>54 м;</p> <p>56 м;</p> <p>160 м;</p> <p>200 м і більше</p>
9) <i>за наявністю внутрішньої картонної</i>	<p>з втулкою;</p>

<i>втулки</i>	без втулки
---------------	------------

2. Характеристика матеріалів, що використовуються для виробництва туалетного паперу

3. Вимоги до якості туалетного паперу та характеристика основних показників безпечності

Органолептичні та фізико-хімічні показники якості туалетного паперу

№ з/п	Показник	Характеристика та норма
1.	Зовнішній вигляд	Суцільна упаковка; відсутність зовнішніх дефектів виробу (однорідна поверхня, відсутність плям, пошкоджень, рівний обріз торця рулонних виробів)
2.	Зовнішній вигляд витяжки	Прозора рідина буз каламуті, осаду та окраски
3.	Запах витяжки	Не більше 1 балу
4.	Граничне відхилення від номінального значення маси паперу площею 1 м ² , %	Не більше ±10
5.	Капілярне поглинання, мм	Не менше 22 (для одношарового)
6.	Поверхнєве поглинання 0,01 мл води, с	Не більше 5,0 (для багатошарового)
7.	pH водної витяжки	4,5-8,8

Показники безпечності туалетного паперу

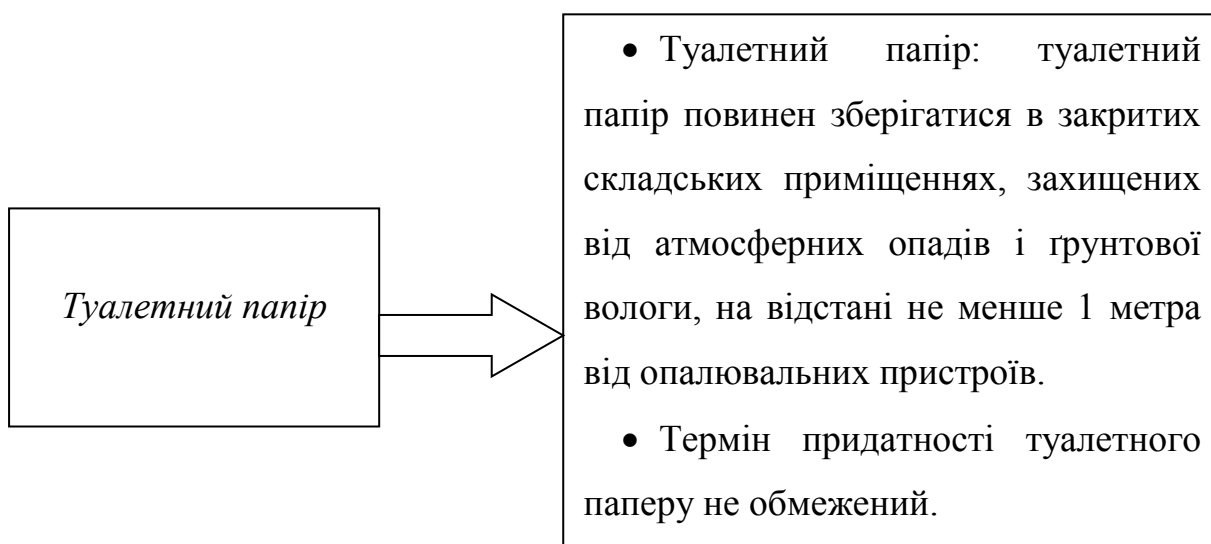
№ з/п	Показник	Норма
1.	Формальдегід, мг/л, не більше	0,100
2.	Свинець, мг/л, не більше	0,030
3.	Індекс токсичності водної витяжки, %	70-120
4.	Індекс місцевої подразнюючої шкіру дії, балів	0 – відсутність подразнюючої дії
5.	Індекс іритативної дії на слизову оболонку, балів	0 – відсутність іритативної дії

4. Вимоги до пакування та зберігання даного виробу

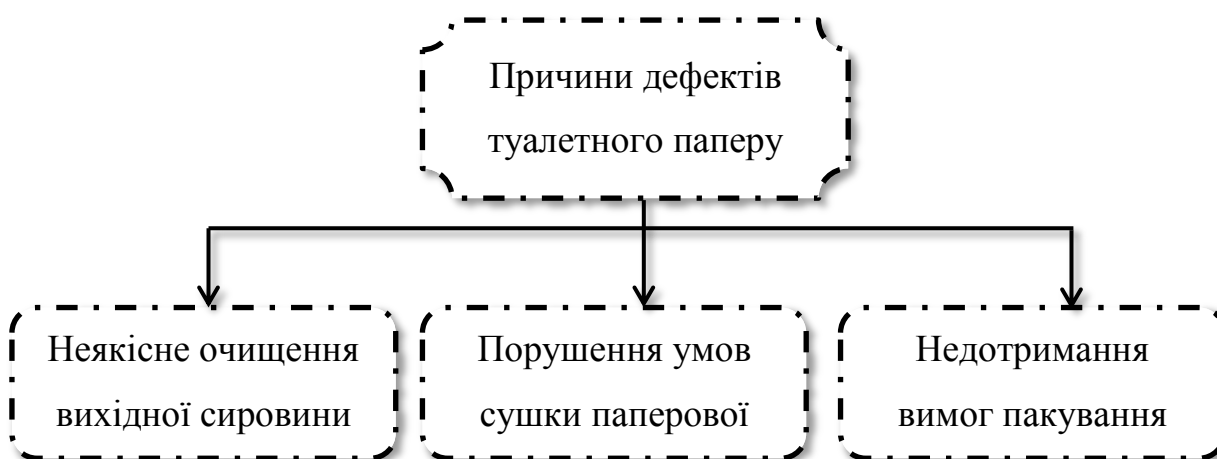

Туалетний папір упаковують з повним захистом торців рулону в папір, полімерну плівку чи інший пакувальний матеріал, який забезпечує збереженість упакованої продукції.

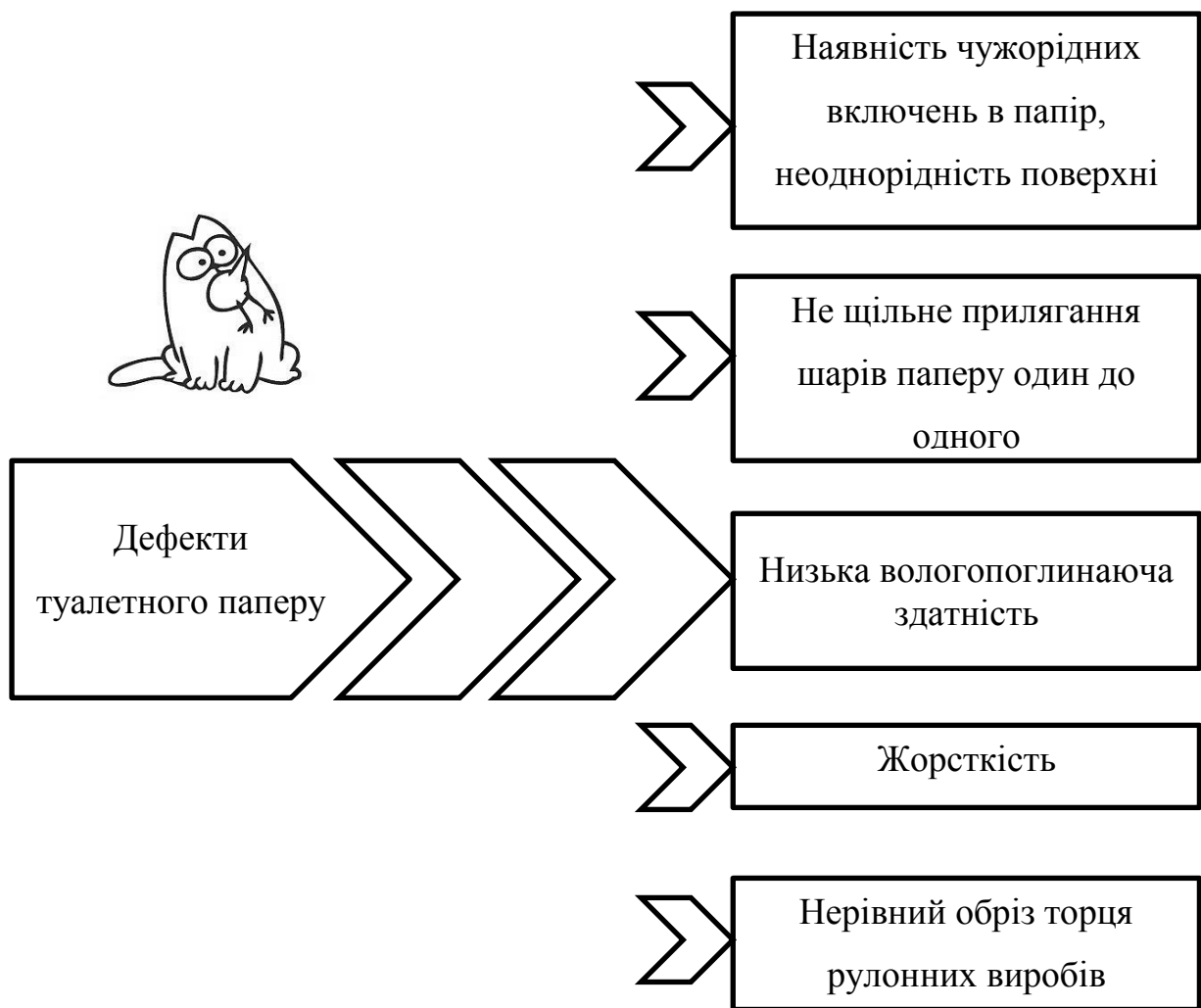
Далі вироби упаковують в транспортну тару, яка повинна забезпечувати збереженість туалетного паперу під час його транспортування. В одну транспортну тару упаковують вироби однієї партії.

5. Основні види дефектів туалетного паперу

6. Правила приймання та порядок відбору зразків туалетного паперу для експертизи

Туалетний папір приймають партіями. За партію приймають кількість рулонів гігієнічного паперу, виготовлені із сировини однієї якості і оформлена одним документом про якість, але не більше 1000 шт.

Для санітарно-епідеміологічної та гігієнічної оцінки, вибіркового лабораторного контролю відбираються зразки однорідної продукції в кількості, необхідній для випробувань, але не менше 3 упаковок продукції.

Відбір зразків продукції для лабораторних випробувань оформляється актом відбору зразків в трьох або чотирьох примірниках (залежно від цілей випробувань), один з яких залишається у виробника (постачальника або в торговій точці) або заявника, другий знаходиться в контролюючому (реєструвальному) органі, третій – у випробувальній лабораторії, четвертий – у митному органі (при відборі зразків на митному складі). Можливе використання копій першого примірника, завірених синьою печаткою і підписом.

Результати лабораторних випробувань оформляються протоколом випробувань.

Вся партія продукції, зразки якої були забраковані за результатами лабораторних досліджень, вилучається з обігу та / або призупиняється випуск такої продукції до проведення коригувальних заходів за постановою уповноважених органів державного санітарного нагляду (контролю), не підлягає реалізації за цільовим призначенням і повинна бути відправлена постачальнику, перероблена, утилізована або знищена.

7. Порядок проведення експертизи туалетного паперу

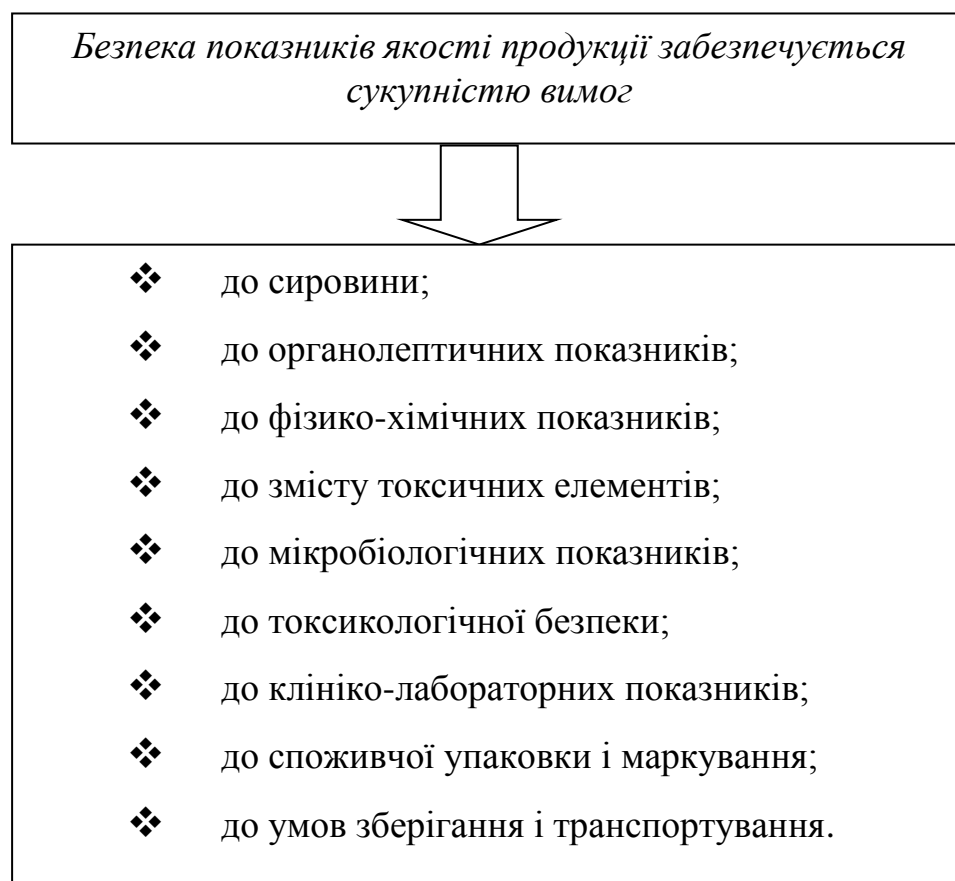
Для випробувань за органолептичними і санітарно-хімічними показниками гігієнічних серветок та туалетного паперу готують водні витяжки. Витяжку отримують при співвідношенні площі зразка (см²) до обсягу дистильованої води (см³) як 1:2, витримуючи проби протягом 6 годин при 400С.

Виготовлений та реалізований туалетний папір не повинен чинити на організм загальнотоксичної, подразнюючої, алергенної та іншої несприятливої дії при використанні за призначенням, виділяти шкідливі хімічні речовини в кількостях, що перевищують гігієнічні нормативи (допустимі кількості міграції), бути забрудненими мікроорганізмами.

Досліджувана продукція не повинна володіти місцево-подразнюючою дією на шкіру, іритативною дією на слизові оболонки, сенсibiliзуючою здатністю.

8. Основні методи випробування при визначенні показників якості та безпеки

Методи випробування за показниками якості туалетного паперу аналогічні методам випробування при визначенні показників якості гігієнічних серветок. Показники якості та безпечності туалетного паперу, а також їх методики визначення зазначені в ГОСТ Р 52354-2005 «Изделия из бумаги бытового и санитарно-гигиенического назначения. Общие технические условия».

Питання до теми:

1. Асортимент та класифікація туалетного паперу за різними критеріями.
2. Номенклатура споживчих властивостей туалетного паперу. Параметри, якими повинен володіти готовий виріб.
3. Основна сировина для виготовлення туалетного паперу. Які технологічні операції важливі для отримання якісного виробу з деревини та макулатури?
4. Яким вимогам повинен відповідати туалетний папір, що виробляється та реалізується в Україні?
5. Пакування, маркування та зберігання туалетного паперу.
6. Правила проведення товарознавчої експертизи якості туалетного паперу: правила приймання, відбір проб, експертиза за показниками якості, складання акту експертизи.
7. Методи випробування для визначення якості та безпечності туалетного паперу під час проведення товарознавчої експертизи.

Тема 4. Експертиза засобів гігієни порожнини рота

Лекція 1. Особливості експертизи зубної пасти та порошку

План:

1. Класифікація та асортимент зубної пасти та порошку.
2. Вимоги до якості та безпечність використання зубних паст та порошків.
3. Вимоги пакування, маркування та зберігання засобів гігієни порожнини рота.
4. Експертиза товаросупроводжувальних документів.
5. Товарознавча експертиза зубних паст та порошків за показниками якості. Методи випробувань, що застосовуються при проведенні експертизи.

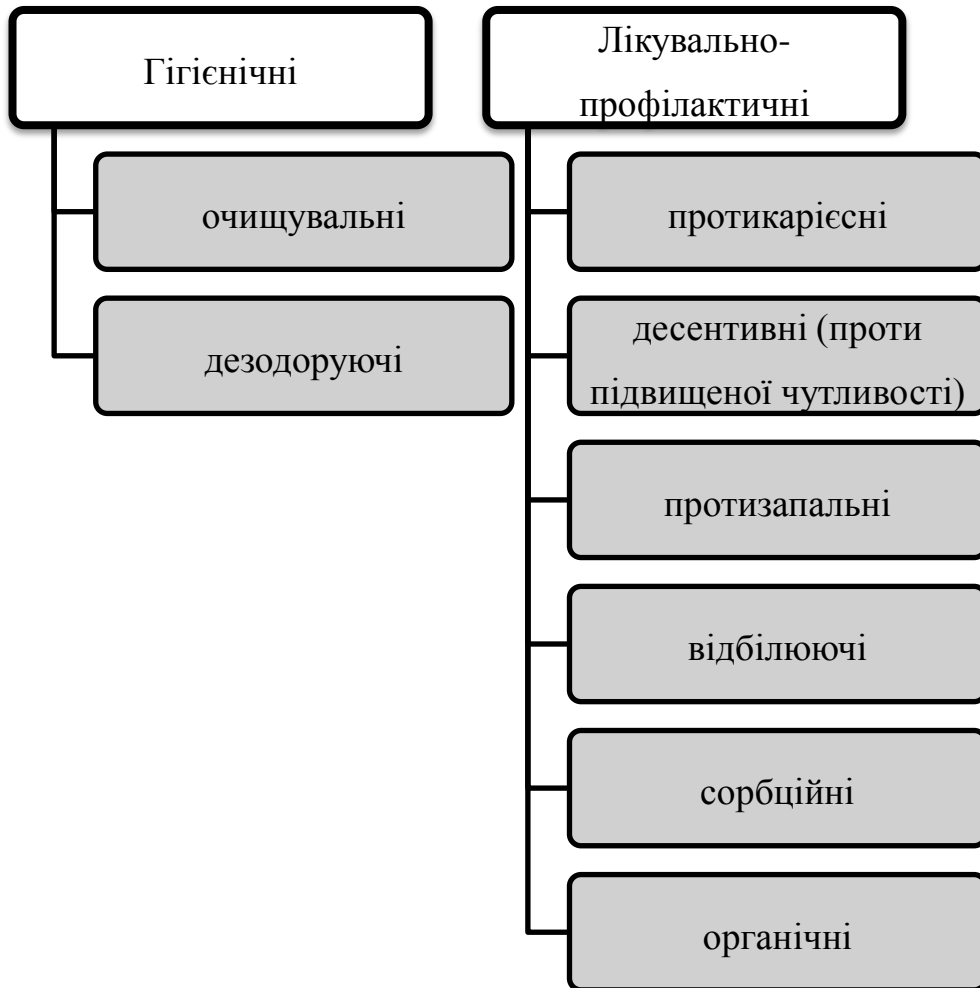
Література:

1. Інструкція про порядок проведення експертиз в ТПП України. Затверджена рішенням Президії ТПП України, протокол № 76 від 10.06.93 р.
2. Шишкина И.В. Товароведение и экспертиза непродовольственных товаров. Учебное пособие для студ. высш. учеб. / И.В. Шишкина. –М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 192 с.
3. Коломієць Т.М. Товарознавча експертиза непродовольчих товарів: Опорний конспект лекцій. / Т.М. Коломієць. – Київ: «КДТЕУ», 2005. – 82 с.
4. Чечеткина Н.М. Товарная экспертиза. Підручник для студ. вищ. навч. закладів / : Н.М. Чечеткина, Т.И. Путилина, В.В. Горбунева. – Ростов н/Д: «Феникс», 2008. – 512 с.
5. Замковский Д.Я. Приемка и экспертиза качества товаров. Учебное пособие для вузов / Д.Я. Замковский – М.: издательство «Экономика», 2009 г. – 180 с.
6. Пасты зубные. Общие технические условия. (ГОСТ 7983-99): ГОСТ 7983-99. – [Чинний від 2001-01-01]. – М. – Издательство стандартов, 2000. – 36 с.

7. Порошок зубной. Технические условия. (ГОСТ 5972-77): ГОСТ 5972-77. – [Чинний від 1978-07-01]. – М. – Издательство стандартов, 1988. – 18 с.

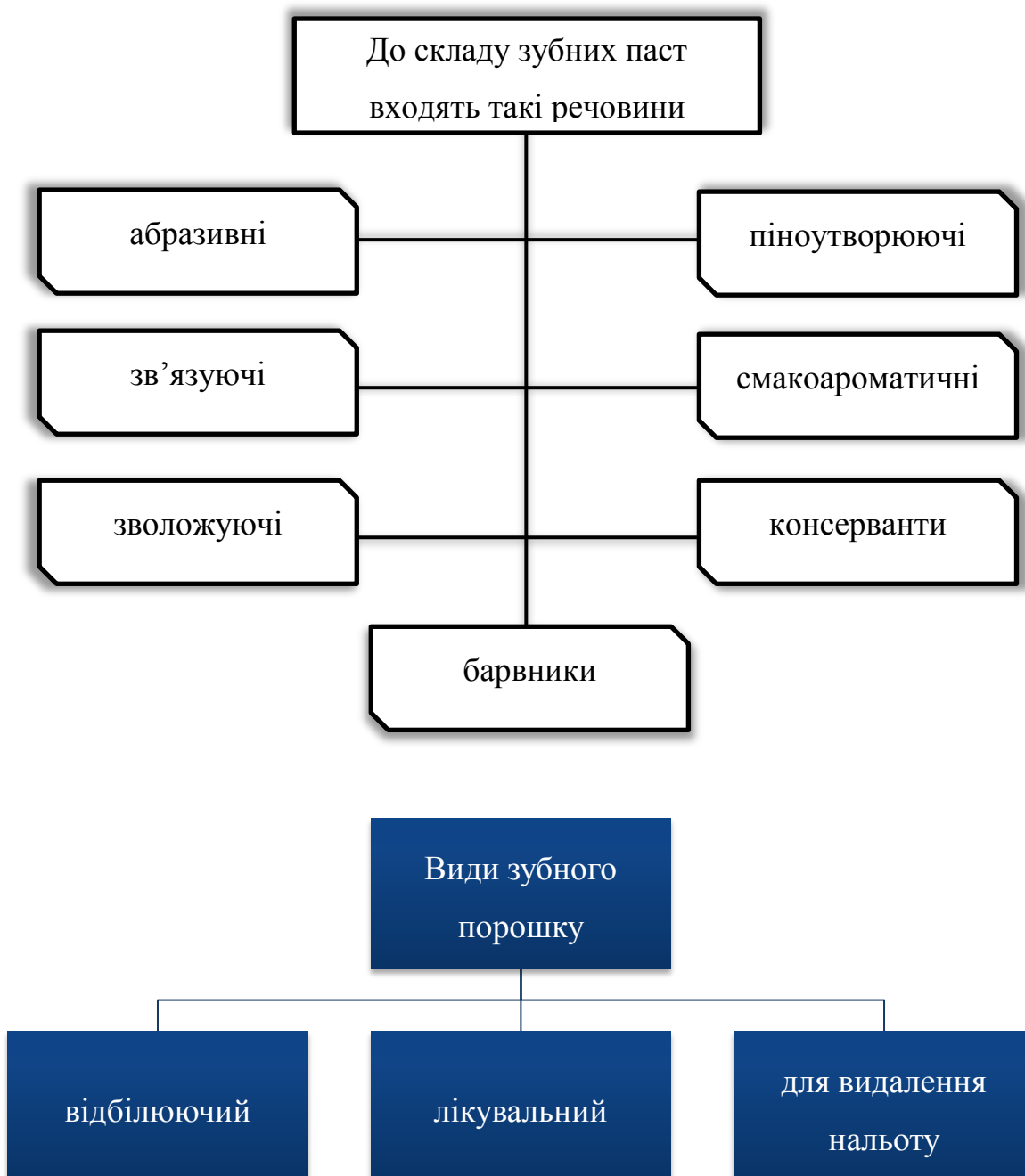
1. Класифікація та асортимент зубної пасти та порошку

Зубні пасти класифікують

Гігієнічні зубні пасти проявляють лише очищаючу та освіжаючу дію та не містять спеціальних лікувальних і профілактичних добавок.

Лікувально-профілактичні зубні пасти окрім основних компонентів містять біологічно активні добавки: вітаміни, екстракти, настої лікувальних рослин, солі, мікроелементи, ферменти. Лікувально-профілактичні пасти призначені як для повсякденного догляду за порожниною рота з профілактичною та гігієнічною дією, так і для ціле направленої профілактики карієсу зубів, захворювань пародонтозу та слизової оболонки порожнини рота.

2. Вимоги до якості та безпечності використання зубних паст та порошків

За органолептичними, фізико-хімічними та мікробіологічними показниками зубні пасти повинні відповідати наступним вимогам

Показник	Характеристика та норма
1. Зовнішній вигляд та консистенція	Однорідна маса, що утримується на поверхні зубної щітки, не проникаючи усередину щетини (якщо це не передбачено рецептурою)
2. Колір	Властивий кольору пасту даного найменування
3. Запах	Властивий запаху пасту даного найменування
4. Смак	Властивий смаку пасту даного найменування
5. Показник КМАФАМ, КОЕ/1 г, не більше	1×10^2
6. Присутність ентеробактерій, золотистого стафілококу, пліснявих грибків та дріжджів	Відсутні
7. Водневий показник (рН)	5,5-10,5
8. Масова частка суми важких металів, %, не більше	0,002
9. Масова частка фториду (у розрахунку на молярну масу фтору), %	0,05-0,15
10. Маса фториду в одиниці упаковки, мг, не більше	300

За органолептичними, фізико-хімічними та мікробіологічними показниками
зубні порошки повинні відповідати наступним вимогам

Показник	Характеристика та норма
1. Зовнішній вигляд та консистенція	Мікрокристалічний порошок без крупинок, білого кольору (допускається легке пофарбування у світло-рожевий колір)
2. Запах та смак	Відповідний запаху та смаку зубного порошку, приготованого за затвердженою рецептурою
3. Залишок після просіву на ситі з сіткою № 014К	Не допускається
4. Масова частка вуглекислого кальцію, вуглекислого магнію та двовуглекислого натрію у перерахунку на вуглекислий кальцій, %, не менше	96,5
5. Масова частка вільного лугу у перерахунку на окис кальцію, %, не більше	0,05
6. Масова частка полуторних окислів заліза та алюмінію, %, не більше	0,6
7. Масова частка вологи та летючих речовин, %, не більше	3,0
8. Масова частка двовуглекислого натрію для зубних порошків з бікарбонатом, %	1-2,5
9. Масова частка вуглекислого натрію для зубних порошків з бікарбонатом, %, не більше	0,3

3. Вимоги пакування, маркування та зберігання засобів гігієни

порожнини рота

4. Експертиза товаросупроводжувальних документів

Приймання зубної пасти та порошку:

Зубну пасту та порошок приймають партіями. За партію приймають кількість продукції одного найменування, вироблене за одну зміну і оформлена одним документом про якість.

Документи про якість зубних паст та порошків повинні містити:

- ✓ найменування підприємства-виробника,
- ✓ його товарний знак, місцезнаходження і підпорядкованість;
- ✓ найменування продукції;
- ✓ номер партії;
- ✓ розмір партії;
- ✓ дату виготовлення;
- ✓ результати випробування; штамп ВТК;
- ✓ позначення цього стандарту.

5. Товарознавча експертиза зубних паст та порошків за показниками якості. Методи випробувань, що застосовуються при проведенні експертизи

Відповідність упаковки та маркування зубних паст перевіряють на 3% пакувальних одиниць, відібраних з різних місць партії, але не менше ніж три пакувальні одиниці. Далі складають випадкову вибірку:

- Від партії до 10 тис. шт. – не менше 6 шт.;
- Від партії більше 10 тис. шт. – не менше 3 шт. від кожних 5 тис. шт.

Відповідність упаковки та маркування зубного порошку перевіряють на 2% пакувальних одиниць, відібраних з різних місць партії, але не менше ніж три пакувальні одиниці.

Для оцінки якості зубного порошку проводять вибірку пакувальних одиниць:

Об'єм партії, пакувальні одиниці	Кількість відібраних пакувальних одиниць
Від 1 до 3	1
10	2
20	3
Більше 20	10%

МЕТОДИ ВИПРОБУВАНЬ ЗУБНИХ ПАСТ ТА ПОРОШКІВ

органолептичні

фізико-хімічні

мікробіологічні

Органолептичні – визначення зовнішнього вигляду, кольору, запаху та смаку зубних паст та порошку за допомогою органів чуттів.

Мікробіологічні – посів розведеної наважки зубної пасту в поживному середовищі з подальшим культивуванням посіву в умовах, сприятливих для росту мікроорганізмів.

Фізико-хімічні

Показник	Метод випробування
<i>Для зубних паст:</i>	
1. Водневий показник (рН)	Визначають у водній суспензії з масовою часткою зубної пасти 25%
2. Масова частка суми важких металів	Визначають з N, N-диетилдитіокарбаматом натрію електрофотометричним або візуально-колориметричним методом; з сульфідом натрію – візуально-колориметричним методом
3. Масова частка фториду (у розрахунку на молярну масу фтору)	Визначають потенціометрично з фторидним електродом
4. Маса фториду в одиниці упаковки	Розраховують на основі масової частки фториду, визначеної попередньо
<i>Для зубних порошків:</i>	
1. Залишок після просіву на ситі з сіткою № 014К	Просіювання порошку через сито № 014К
2. Масова частка вуглекислого кальцію, вуглекислого магнію та двовуглекислого натрію у перерахунку на вуглекислий кальцій	Титрування гідроокисом калію у присутності індикатору метилового оранжевого попередньо приготованого розчину
3. Масова частка вільного лугу у перерахунку на окис кальцію	Титрування соляною кислотою фільтрату у присутності фенолфталеїну
4. Масова частка двовуглекислого натрію для зубних порошків з бікарбонатом	Титрування фільтрату розчином соляної кислоти у присутності хлористого барію та фенолфталеїну

Питання до теми:

1. Загальна характеристика зубних паст та порошків, їх класифікація та асортимент.
2. Компоненти, що входять до складу зубних паст та порошку. Спеціальні речовини, які надають лікувально-профілактичні властивості зубним пастам та порошку.
3. Вимоги до якості засобів гігієни порожнини рота. Характеристика органолептичних, фізико-хімічних та мікробіологічних показників якості.
4. Правила пакування та маркування зубних паст та порошку.
5. Яких умов необхідно дотримуватись під час зберігання засобів гігієни?
6. Експертиза товаросупроводжувальних документів.
7. Порядок приймання та відбір проб для проведення експертизи.
8. Основні методи випробувань, що використовуються під час проведення експертизи якості зубних паст та порошків.

Лекція 2. Особливості експертизи рідких засобів для догляду за ротовою порожниною

План:

1. Загальна характеристика ополіскувачів для ротової порожнини.
2. Класифікація, асортимент та хімічний склад ополіскувачів.
3. Характеристика показників якості та безпечності ополіскувачів для ротової порожнини.
4. Дефекти, що можуть виникнути під час виготовлення, пакування, транспортування, зберігання засобів гігієни.
5. Пакування та зберігання ополіскувачів для ротової порожнини.
6. Експертиза якості ополіскувачів: правила приймання, відбір проб, експертиза за показниками якості, методи випробувань.

Література:

1. Інструкція про порядок проведення експертиз в ТПП України. Затверджена рішенням Президії ТПП України, протокол № 76 від 10.06.93 р.
2. Чечеткина Н.М. Товарная экспертиза. Підручник для студ. вищ. навч. закладів / : Н.М. Чечеткина, Т.И. Путилина, В.В. Горбунова. – Ростов н/Д: «Феникс», 2008. – 512 с.
3. Замковский Д.Я. Приемка и экспертиза качества товаров. Учебное пособие для вузов / Д.Я. Замковский – М.: издательство «Экономика», 2009 г. – 180 с.
4. Вілкова А. С. Товарознавство та експертиза парфумерно-косметичних товарів: посібн. для вузів / А. С. Вілкова. – М: Видавничий Дім «Ділова література», 2000.
5. Средства гигиены полости рта жидкие. Общие технические условия. (ГОСТ Р 51577-2000): ГОСТ Р 51577-2000. – [Чинний від 2001-07-01]. – М. – ИПК Издательство стандартов, 2000. – 23 с.
6. Шишкина И.В. Товароведение и экспертиза непродовольственных товаров. Учебное пособие для студ. высш. учеб. / И.В. Шишкина. –М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 192 с.
7. Коломієць Т.М. Товарознавча експертиза непродовольчих товарів: Опорний конспект лекцій. / Т.М. Коломієць. – Київ: “КДТЕУ”, 2005. – 82 с.

1. Загальна характеристика ополіскувачів для ротової порожнини

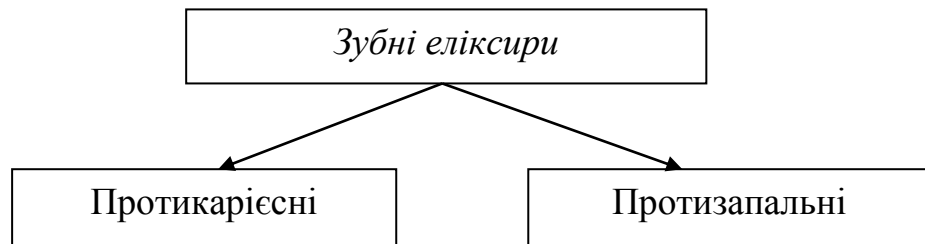
Згідно ДСТУ 2472:2006 «Продукція парфумерно-косметична. Терміни та визначення» зубний еліксир – це косметичний засіб у вигляді водно-спиртового розчину і корисних добавок для ополіскування, очищування та дезодорування порожнини рота та зубів.

<p><i>Сухі ополіскувачі</i></p>	<p>Є новинкою останніх років, які продаються в герметичних поліетиленових пакетиках. Для того щоб отримати «цілющу рідину», потрібно розвести порошок в певній кількості кип'яченої води. Однак робити це треба безпосередньо перед використанням, так як «простий» розчин приготованого ополіскувача може позначитися на його лікувальних якостях. Одержаний розчин є гіпертонічним і може «витягувати» гній, що міститься в абсцесах і кістах. Саме тому сухі форми використовуються тільки під час загострення гнійних процесів у ротовій порожнині. Для систематичного ж вживання вони не підходять.</p>
<p><i>Йодовмісні ополіскувачі</i></p>	<p>Прекрасно борються із гінгівітом, пародонтитом та іншими запальними захворюваннями, оскільки володіють вираженими антибактеріальними і протигрибковими діями. Однак ці полоскання теж мають протипоказання: їх не можна використовувати людям з патологією щитовидної залози.</p>
<p><i>Дезодоруючі ополіскувачі і спреї</i></p>	<p>У вигляді спреїв випускають, в основному, дезодоранти порожнини рота з метою усунення поганого запаху. Це ж призначення мають дезодоруючі ополіскувачі.</p>
<p><i>Зубні еліксири</i></p>	<p>Це розчини рослинних екстрактів, з використанням спирту як консерванту. Такі еліксири пригнічують ріст бактерій. Всі зубні еліксири застосовують, розчиняючи їх у воді, зазвичай з розрахунку 20 – 25 крапель на склянку води. Оскільки спирт сушить слизову, еліксири зі спиртом протипоказані тим, хто страждає сухістю слизової порожнини рота.</p>

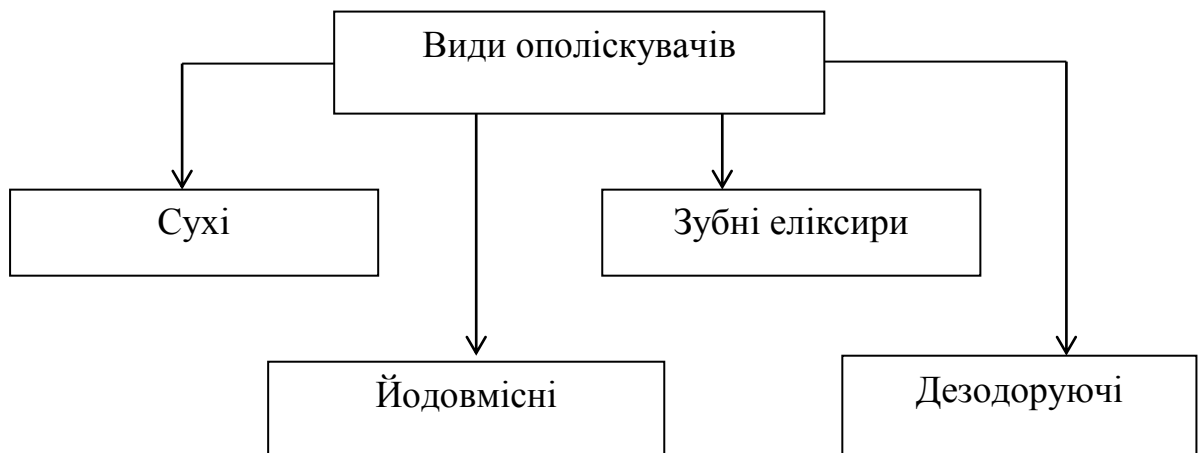
2. Класифікація, асортимент та хімічний склад ополіскувачів

Ополіскувач ротової порожнини (зубний еліксир) відноситься до додаткових засобів особистої гігієни та являє собою водний розчин активних компонентів, що володіє певними профілактичними і лікувальними властивостями.

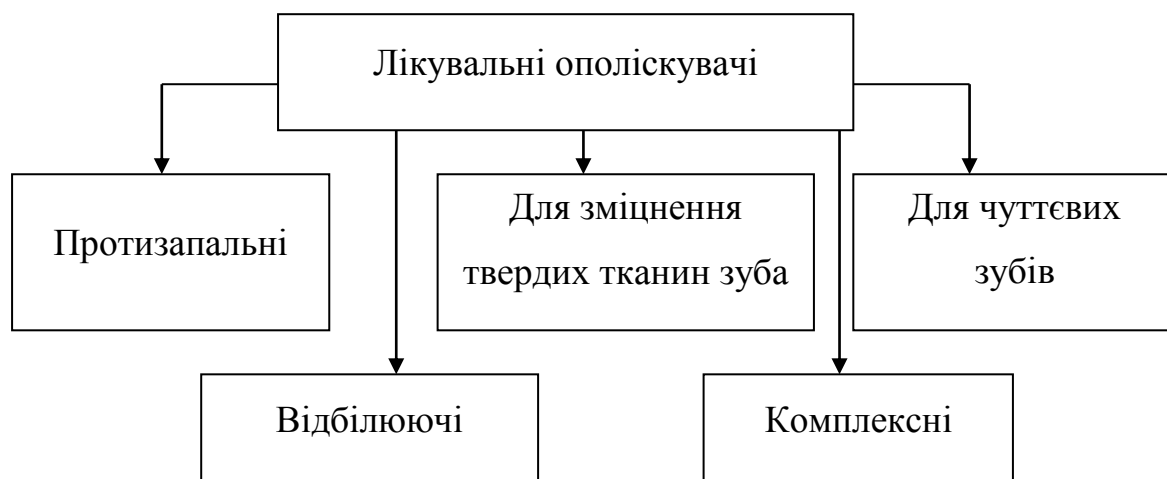

Протизапальні еліксири містять у своєму складі речовини, переважно впливають на кровопостачання і мікрофлору. Наприклад, дуже багато такі ополіскувачі містять неовітін, який є рослинним біооксидантним комплексом.

До складу перших входять іони кальцію або фтору. Ці елементи покращують мінералізацію тканин зуба, зміцнюють емаль і оберігають її від руйнівної дії бактерій.

Ополіскувач складається на 99% з води, а також спирту, гліцеринових ароматизаторів (м'ята, евкалипт), фосфатних солей (рН), різних консервантів, барвників та підсолоджувачів + лікувальні добавки (фториду натрію).

Отже, до складу ополіскувачів можуть входити:

- Спирт етиловий – має антисептичну дію
- Комплекс екстрактів та відварів рослин (кора дуба, піхта, ромашка, кропива, алое та інші)
- Триклозан – антибактеріальний препарат широкого спектру дії
- З'єднання фтору – мають протикаріозну дію

3. Характеристика показників якості та безпечності ополіскувачів для ротової порожнини

Органолептичні та фізико-хімічні показники якості рідких засобів для догляду за порожниною рота

Показник	Характеристика та норма
1. Зовнішній вигляд	Однорідна прозора рідина
2. Колір	Властивий кольору засобу даного найменування
3. Запах	Властивий запаху засобу даного найменування
4. Смак	Властивий смаку засобу даного найменування

5. Водневий показник рН	3,0-9,0
6. Масова частка суми важких металів, %, не більше	0,002
7. Масова частка фтори дів (у перерахунку на фтор-іон), %	0,01-0,05
8. Маса фтори дів в одиниці упаковки, мг, не більше	120
9. Масова частка етилового спирту, %, не більше	60,0

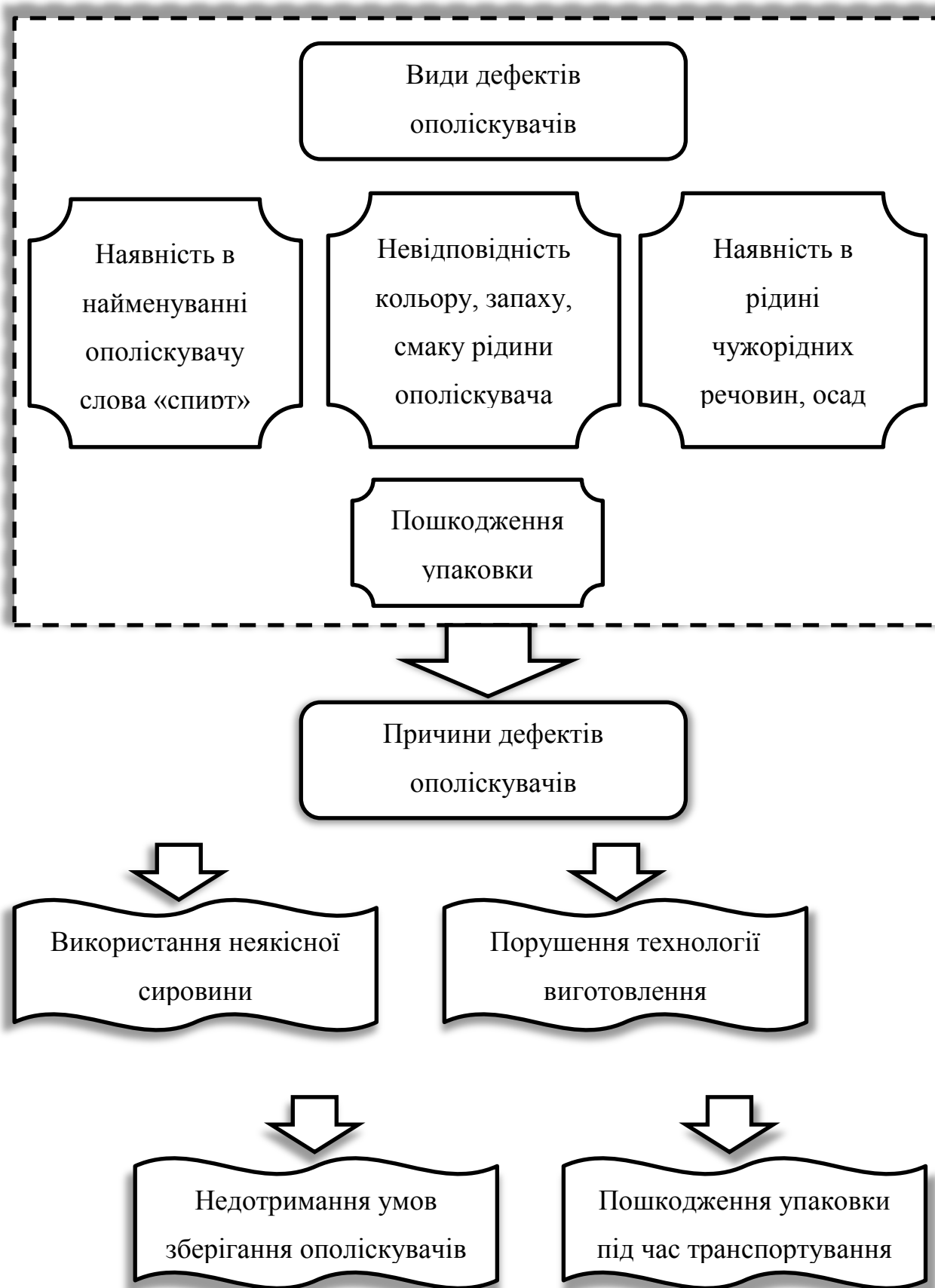
Вимоги безпеки рідких засобів для догляду за порожниною рота

За ступенем дії на організм ополіскувачі відносять до 4-ого класу небезпечності – речовини мало небезпечні.

Ополіскувачі повинні бути токсикологічно та клінічно безпечними. Вони не повинні чинити шкідливу дію на тканини порожнини рота та не повинні викликати змін в кількісному та видовому складі нормальної мікрофлори порожнини рота при правильному застосуванні і при дотриманні умов зберігання протягом терміну придатності.

При загоранні необхідно застосувати тонко розпилену воду, хімічні піну, пісок, всі види вогнегасників.

4. Дефекти, що можуть виникнути під час виготовлення, пакування, транспортування, зберігання засобів гігієни

5. Пакування та зберігання ополіскувачів для ротової порожнини

Пакування

рідкі засоби для догляду за ротовою порожниною фасують в споживчу тару, яка забезпечує їх збереженість та безпечність для споживача при їх використанні

засоби упаковують згідно із встановленою масою чи об'ємом. Допустиме відхилення не повинне перевищувати $\pm 5\%$

не допускається фасувати ополіскувачі в споживчу тару, призначену для харчових продуктів та алкогольних напоїв

ополіскувачі з масовою часткою етилового спирту більше 15% повинні реалізовуватися в ємностях не більше 255 см^3

Рідкі засоби для догляду за порожниною рота зберігають при температурі не нижче $+5^\circ\text{C}$ та не вище $+25^\circ\text{C}$ в критих складських приміщеннях в упаковці виробника. Вироби при зберіганні не повинні піддаватися безпосередній дії сонячного світла.

Термін придатності ополіскувачів – 1,5-3 роки.

6. Експертиза якості ополіскувачів: правила приймання, відбір проб, експертиза за показниками якості, методи випробувань

Приймання ополіскувачів:

Рідкі засоби для догляду за порожниною рота приймають партіями. За партію приймають кількість продукції одного найменування, виробленої за одну зміну і оформленої одним документом про якість.

Документи про якість ополіскувачів повинен містити:

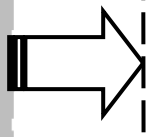
- ✓ найменування підприємства-виробника,
- ✓ його товарний знак, місцезнаходження і підпорядкованість;
- ✓ найменування продукції;
- ✓ номер партії;
- ✓ розмір партії;
- ✓ дату виготовлення;
- ✓ результати випробування; штамп ВТК;
- ✓ позначення цього стандарту.

Відповідність упаковки та маркування ополіскувачів перевіряють на 3% пакувальних одиниць, відібраних з різних місць партії, але не менше ніж три пакувальні одиниці. Далі складають випадкову вибірку:

- від партії до 1000 шт. – не менше 6 шт.;
- від партії більше 1000 шт. – не менше 5 шт. від кожних 1000шт.

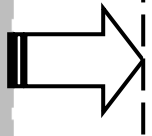
Для проведення випробувань маса об'єднаної проби повинна бути не менше 300 г. Для проведення фізико-хімічних випробувань від проби відбирають наважки.

Визначення органолептичних показників

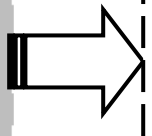
Визначення зовнішнього вигляду, консистенції, запаху, кольору, смаку за допомогою органів чуттів.

Визначення мікробіологічної чистоти

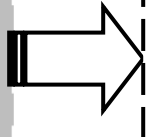
Метод заснований на посіві розведеної наважки рідкого засобу для догляду за ротовою порожниною в поживному середовищі з подальшим культивуванням посіву в умовах, сприятливих для росту мікроорганізмів.

Визначення масової частки суми важких металів

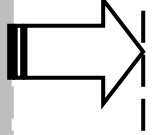
Визначають з N, N-диетилдитіокарбаматом натрію електрофотометричним або візуально-колориметричним методом; з сульфідом натрію – візуально-колориметричним методом.

Визначення водневого показника рН

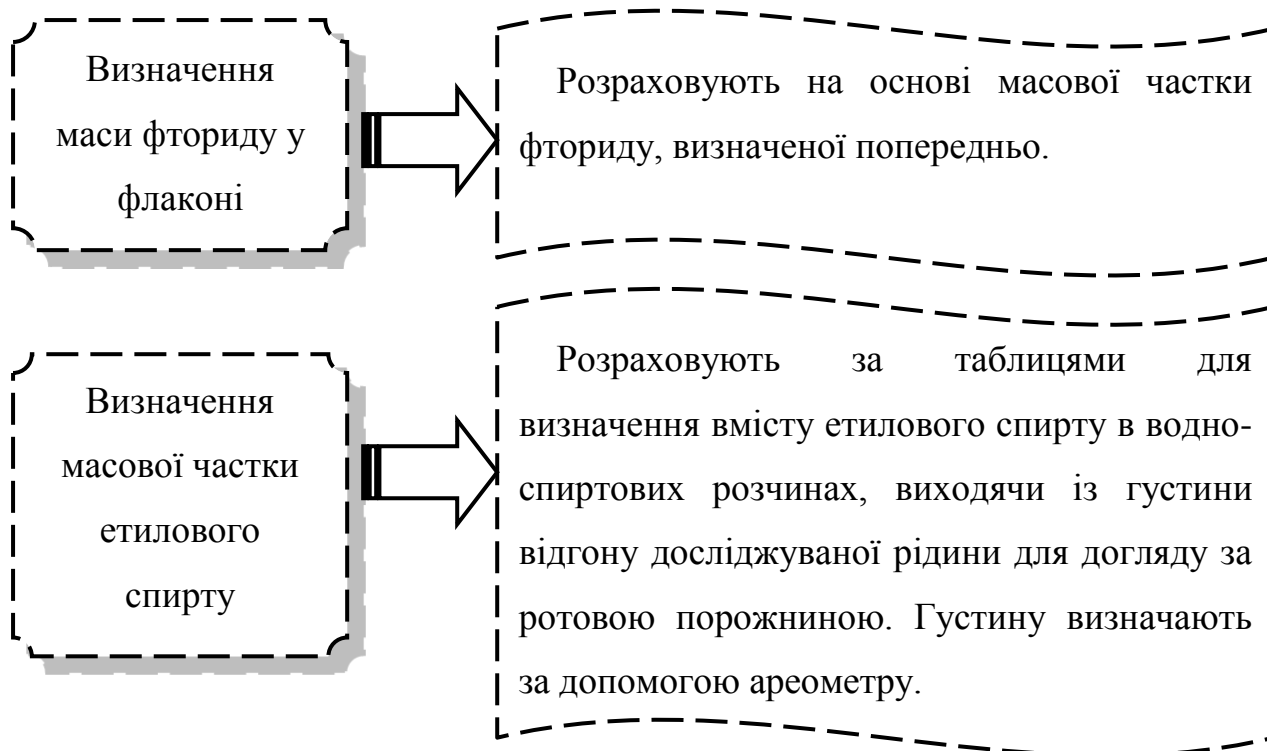
Ополіскувач поміщають в стакан місткістю 50 см³, кінці електродів занурюють в досліджувану рідину. Електроди не повинні торкатись стінок та дна стакану. Значення рН знімають зі шкали приладу.

Визначення масової частки фториду

Визначають потенціометрично з використанням фторидного електроду.

Питання до теми:

1. Класифікація та загальна характеристика рідких засобів для догляду за порожниною рота.
2. Які компоненти входять до складу ополіскувачів?
3. Вимоги до маркування, пакування та зберігання зубних еліксирів.
4. Показники якості ополіскувачів, які встановлені нормативним документом.
5. Безпечність використання ополіскувачів: характеристика показників безпечності та правила експлуатації виробу.
6. Особливості експертизи рідких засобів для догляду за ротовою порожниною. Правила приймання, відбір проб, експертиза за показниками якості та безпечності.
7. Які дефекти ополіскувачів можуть бути виявлені під час проведення експертизи?
8. Сутність методів випробувань за органолептичними, фізико-хімічними та мікробіологічними показниками.

Тема 5. Експертиза засобів особистої гігієни

Лекція 1. Експертиза засобів особистої гігієни для жінок

План:

1. Класифікація засобів особистої гігієни для жінок.
2. Експертна оцінка умов зберігання та їх вплив на якісні ознаки.
3. Порядок приймання за товаросупровідними документами.
4. Особливості відбору проб та зразків для експертизи жіночих гігієнічних засобів.
5. Характеристика порядку проведення експертизи якості засобів особистої гігієни для жінок та основні методи, що використовуються під час проведення експертизи.
6. Дефекти засобів особистої гігієни для жінок. Особливості визначення відсотку зниження якості.

Література:

1. Інструкція про порядок проведення експертиз в ТПП України. Затверджена рішенням Президії ТПП України, протокол № 76 від 10.06.93 р.
2. Шишкина И.В. Товароведение и экспертиза непродовольственных товаров. Учебное пособие для студ. высш. учеб. / И.В. Шишкина. – М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 192 с.
3. Коломієць Т.М. Товарознавча експертиза непродовольчих товарів: Опорний конспект лекцій. / Т.М. Коломієць. – Київ: “КДТЕУ”, 2005.
4. Четкина Н.М. Товарная экспертиза. Підручник для студ. вищ. навч. закладів / : Н.М. Четкина, Т.И. Путилина, В.В. Горбунова. – Ростов н/Д: «Феникс», 2008. – 512 с.
5. Прокладки (пакеты) женские гигиенические. Общие технические условия (ГОСТ Р 52483-2005): ГОСТ Р 52483-2005. – [Чинний від 2005-12-29]. – М. – Госстандарт Росії, 2005. – 19 с.

- б. Шепелев А.Ф. Товароведение и экспертиза непродовольственных товаров. Підручник для студ. вищ. навч. закладів / А.Ф. Шепелев, И.А. Печенежская, В.А. Галаджян, А.С. Туров. – Ростов н/Д: «Феникс», 2009. – 352 с.

1. Класифікація засобів особистої гігієни для жінок

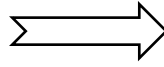
<u>Тампони</u>
Виготовляють з м'яких, добре утримуючих матеріалів. Виробництво тампонів може бути виконано із застосуванням різних вато-матеріалів з допомогою пресування. У продажі є і ароматизовані варіанти. Тампони вироблять з аплікатором і без. Гігієнічні тампони поділяють за рівнем абсорбції.
<u>Серветки для інтимної гігієни</u>
Містять екстракти лікарських рослин і молочну кислоту, володіють чудовою антибактеріальною дією, забезпечуючи надійний захист і комфорт протягом всього дня. Мають нейтральний рівень рН. Не містять спирту і канцерогенних речовин, гіпоалергенні.

Види та класи прокладок

Види

Класи

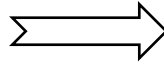
1. Щоденні

- 1-го класу

- 2-го класу

2. Для критичних днів

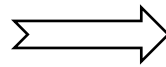
- 1-го класу з середнім вологопоглинанням

- 1-го класу з високим вологопоглинанням

- 2-го класу з середнім вологопоглинанням

- 2-го класу з високим вологопоглинанням

3. Нічні для використання при сильних виділеннях

- 1-го класу з середнім вологопоглинанням

- 1-го класу з високим вологопоглинанням

- 2-го класу з середнім вологопоглинанням

Мило для інтимної гігієни

Допоможе зняти неприємні відчуття, такі, як запалення, сухість, свербіж. Найважливішим компонентом, який має містити мило для інтимної гігієни, вважається молочна кислота. Антисептичний ефект мила для інтимної гігієни забезпечується витяжками з рослин, які містяться в ньому (ромашка, календула, шавлія, чайне дерево). Мило для інтимної гігієни може бути твердим, а може представляти із себе рідке мило для інтимної гігієни з дозатором або без нього.

2. Експертна оцінка умов зберігання та їх вплив на якісні ознаки

Зберігати прокладки та тампони потрібно в сухому, недоступному для дітей місці, оскільки при підвищеній вологості повітря вироби вбирають в себе вологу та втрачають свої споживчі властивості. Мило, гелі та пінки зберігають при температурі не вище 25-28 °С, в сухому місці, недоступному для дітей. Серветки для інтимної гігієни потрібно зберігати в захищеному від прямого сонячного світла місці, при температурі не вище 30 °С, в недоступному для дітей місці.

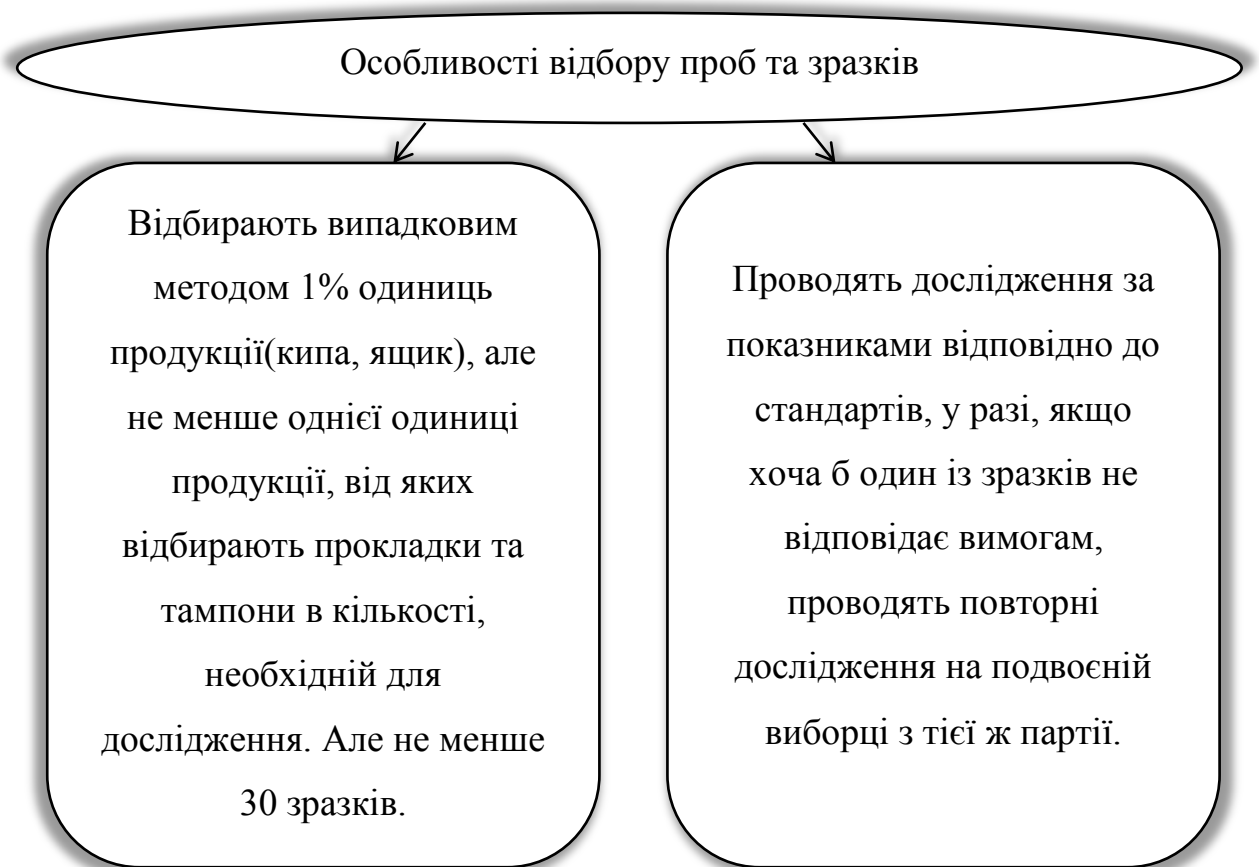
3. Порядок приймання за товаросупровідними документами

Вироби приймають партіями – кількість товару одного найменування, однакових за всіма показниками, отриманих за одним документом про якість

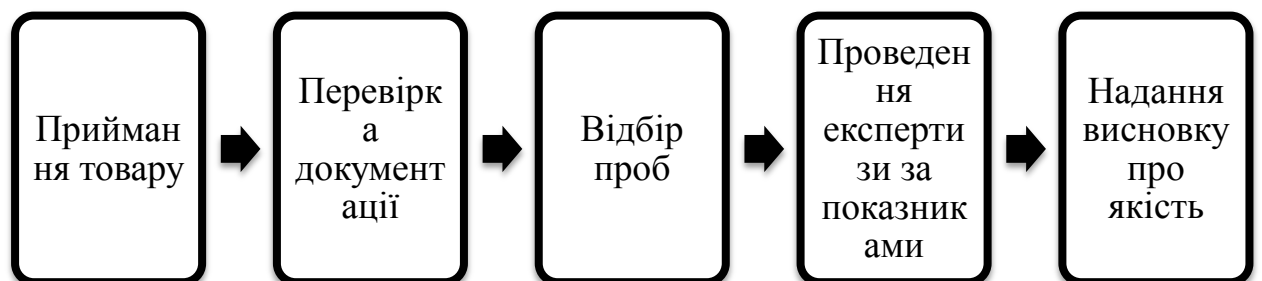
В товаросупровідних документах вказують

1. країну-виробника, найменування підприємства-виробника, місце знаходження, підпорядкованість, товарний знак за наявністю;
2. найменування продукції, номер артикула, вид, клас, товщину прокладок, лінійні розміри, декоративне та технічне виконання;
3. матеріал абсорбуючого слою;
4. розмір партії;
5. дату виготовлення та дату стерилізації;
6. позначення стандарту, за яким виготовлена продукція;
7. штамп та підпис ВТК, результати проведених досліджень або підтвердження відповідності прокладок вимогам стандарту.

4. Особливості відбору проб та зразків для експертизи жіночих гігієнічних засобів

5. Характеристика порядку проведення експертизи якості засобів особистої гігієни для жінок та основні методи, що використовуються під час проведення експертизи

Органолептичні та санітарно-хімічні показники якості гігієнічних прокладок та тампонів

Зовнішній вигляд

Органолептика витяжки

Цільна, герметична упаковка;
відсутність зовнішніх дефектів виробів (рівномірні, однорідні поверхні, відсутність сторонніх плям, включень, пошкоджень)

- ❖ Зовнішній вигляд: прозора рідина без мути та осаду;
- ❖ Запах – не більше 1 балу;
- ❖ Водневий показник – змінення рН не більше 1 од.;
- ❖ Окиснення витяжки – не більше 10,0 mgO_2/dm^3 ;
- ❖ Формальдегід – не більше 0,1 mg/dm^3

Органолептичні та санітарно-хімічні показники якості гігієнічних серветок

Зовнішній вигляд

Органолептика витяжки

Запах

Цільна, герметична упаковка; відсутність зовнішніх дефектів виробу (рівномірні, однорідні поверхні, відсутність сторонніх плям, включень, пошкоджень)

Приємний, властивий застосовуваному ароматизатору

Прозора рідина без мути, осаду й фарбування, допускається незначна опалесценція.
Водневий показник – 4,5-8,5
Формальдегід – не більше 0,1 mg/dm^3

Токсикологічні показники засобів особистої гігієни

Для гігієнічних
серветок

Для прокладок та
тампонів

- Індекс місцевої дратівної шкіру дії (I cut), 0 бал, відсутність дратівної дії
- Індекс ірритативної дії на слизові оболонки (Iir), 0 бал, відсутність ірритативної дії
- Індекс сенсibiliзуючої здатності (Is), 0 бал, відсутність

Методи випробувань для прокладок

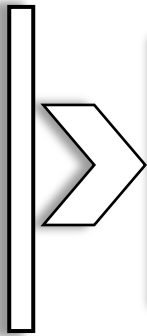
Метод визначення відмарування барвника – заснований на візуальному визначенні слідів на змоченому 0,9% розчином хлористого натрію фільтрувальному папері після його зіткнення із зразком прокладки і дії навантаження протягом певного часу.

Метод визначення повного вологопоглинання прокладок – заснований на визначенні маси 0,9% розчину хлористого натрію, що поглинається прокладкою протягом певного часу під дією навантаження.

Метод визначення повного поглинання – заснований на визначенні часу, протягом якого прокладка повністю вбирає певну кількість 0,9% розчину хлористого натрію, нанесеного на її поверхню з боку верхнього покривного шару.

сенсiбiлiзуючої дiї.

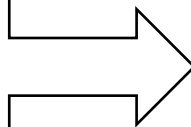

Метод визначення зволоження верхнього поверхневого шару прокладок – заснований на визначенні кількості крапель 0,9% розчину хлористого натрію, яке утримує верхній покривний шар прокладки.

6. Дефекти засобів особистої гігієни для жінок. Особливості визначення відсотку зниження якості

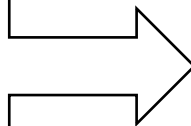
Дефекти засобів особистої гігієни для жінок

Дефекти прокладок

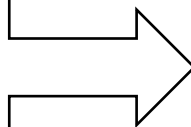
- пошкодження упаковки
- пошкодження прокладки
- невідповідне вологопоглинання

Дефекти тампонів

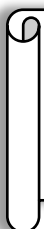

- непрацездатність аплікатору для введення тампону
- пошкодження упаковки

Дефекти мила, пінки, гелю для інтимної гігієни

- пошкодження структури тампону
- непрацездатність дозатору
- невідповідність запаху та кольору

Відсоток зниження якості розраховується після експертизи та виявлення недоліків та дефектів виробів.

Питання до теми:

1. Загальна характеристика, класифікація та асортимент гігієнічних засобів для жінок.
2. Правила зберігання прокладок та тампонів. Вплив умов зберігання на якість гігієнічних засобів.
3. Які дефекти можуть виникати у процесі виготовлення, зберігання, упакування та транспортування засобів гігієни для жінок?
4. Порядок проведення товарознавчої експертизи якості гігієнічних засобів: приймання за товаросупровідними документами, відбір проб та зразків, експертиза за показниками якості.
5. Які методи випробувань застосовуються при проведенні експертизи якості жіночих гігієнічних прокладок?

Лекція 2. Особливості експертизи вологопоглинаючих та гумових засобів

План:

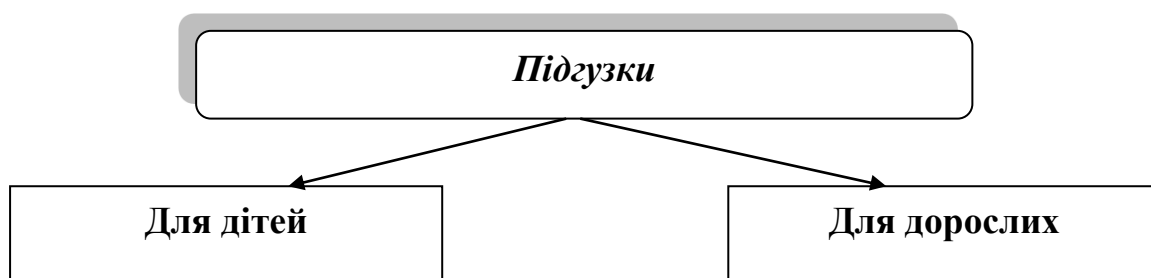
1. Загальна характеристика асортименту та класифікація вологопоглинаючих та гумових засобів.
2. Характеристика сировини для виготовлення гігієнічних засобів.
3. Дефекти вологопоглинаючих та гумових засобів.
4. Показники якості та безпечності підгузків та пелюшок. Вимоги до пакування та зберігання даних виробів.
5. Вимоги до якості презервативів: органолептичні, фізико-хімічні показники. Правила маркування, пакування та зберігання.
6. Особливості експертизи підгузків та волопоглинаючих пелюшок: приймання, відбір проб та експертиза за показниками якості.
7. Особливості експертизи гумових засобів. Методи випробувань, що використовуються під час проведення експертизи.

Література:

1. Інструкція про порядок проведення експертиз в ТПП України. Затверджена рішенням Президії ТПП України, протокол № 76 від 10.06.93 р.
2. Коломієць Т.М. Товарознавча експертиза непродуктованих товарів: Опорний конспект лекцій. / Т.М. Коломієць. – Київ: “КДТЕУ”, 2005.
3. Четкіна Н.М. Товарна експертиза. Підручник для студ. вищ. навч. закладів / : Н.М. Четкіна, Т.И. Путиліна, В.В. Горбунова. – Ростов н/Д: «Фенікс», 2008. – 512 с.
4. Презервативи резинові. Технічні умови (ГОСТ 4645-81): ГОСТ 4645-81. – [Чинний від 1983-01-01]. – М. – ИПК Издательство стандартов, 1998. – 12 с.
5. Підгузки дитячі паперові. Загальні технічні умови (ГОСТ Р 52557-2011): ГОСТ Р 52557-2011. – [Чинний від 2012-03-01]. – М. – Стандарт інформ, 2012. – 15 с.
6. Шепелев А.Ф. Товарознавство і експертиза непродуктованих товарів. Підручник для студ. вищ. навч. закладів / А.Ф. Шепелев, І.А. Печенежська, В.А. Галаджян, А.С. Туров. – Ростов н/Д: «Фенікс», 2009. – 352 с.

1. Загальна характеристика асортименту та класифікація вологопоглинаючих та гумових засобів

Згідно ГОСТ Р 52557-2011 *підгузки дитячі паперові* – багатошаровий санітарно-гігієнічний виріб разового використання з абсорбуючим шаром із волокнистих напівфабрикатів деревинного походження, який містить гелеутворюючі вологопоглинаючі речовини для поглинання та утримання рідини.

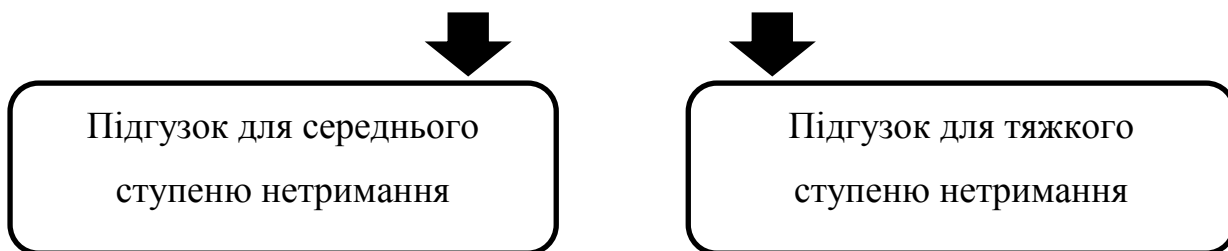
Залежно від віку дитини підгузки класифікують:

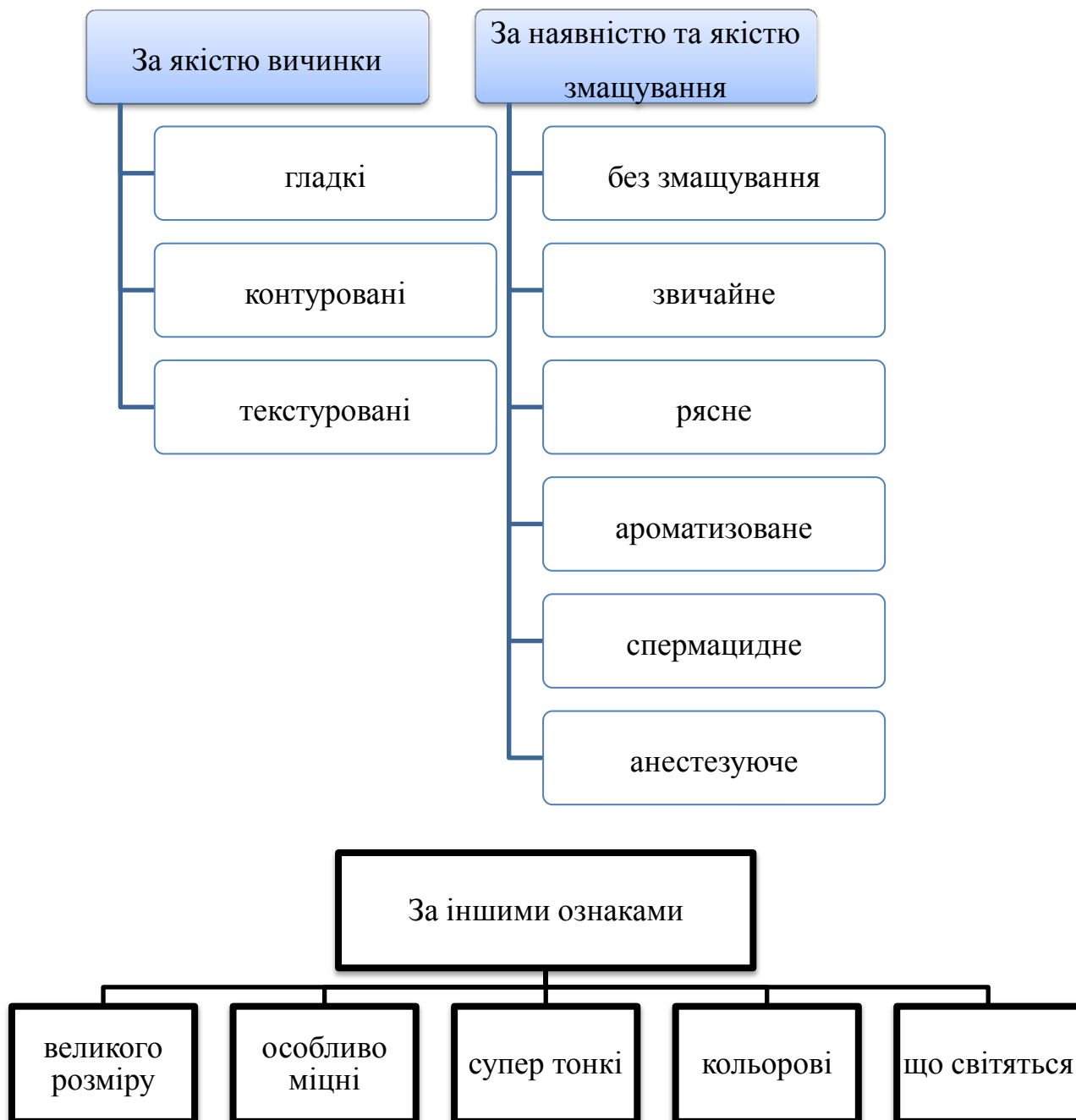
Залежно від обхвату талії/стегон підгузки для дорослих класифікують:

Види підгузок для дорослих

Класифікація презервативів

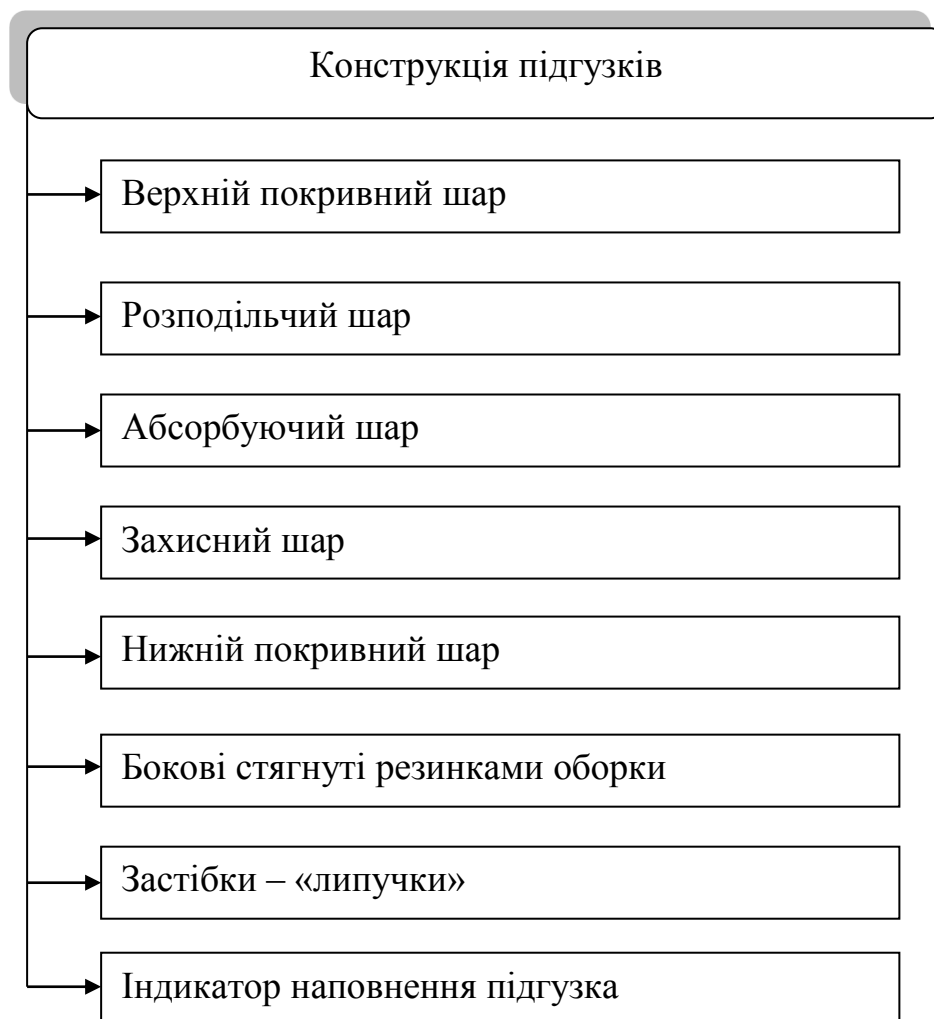

Пелюшки класифікують залежно від розмірів (см) 60×40, 60×60, 60×90 та кількості рідини, що поглинається (мл) – 700, 1000, 1300, 1500, 2000.

2. Характеристика сировини для виготовлення гігієнічних засобів

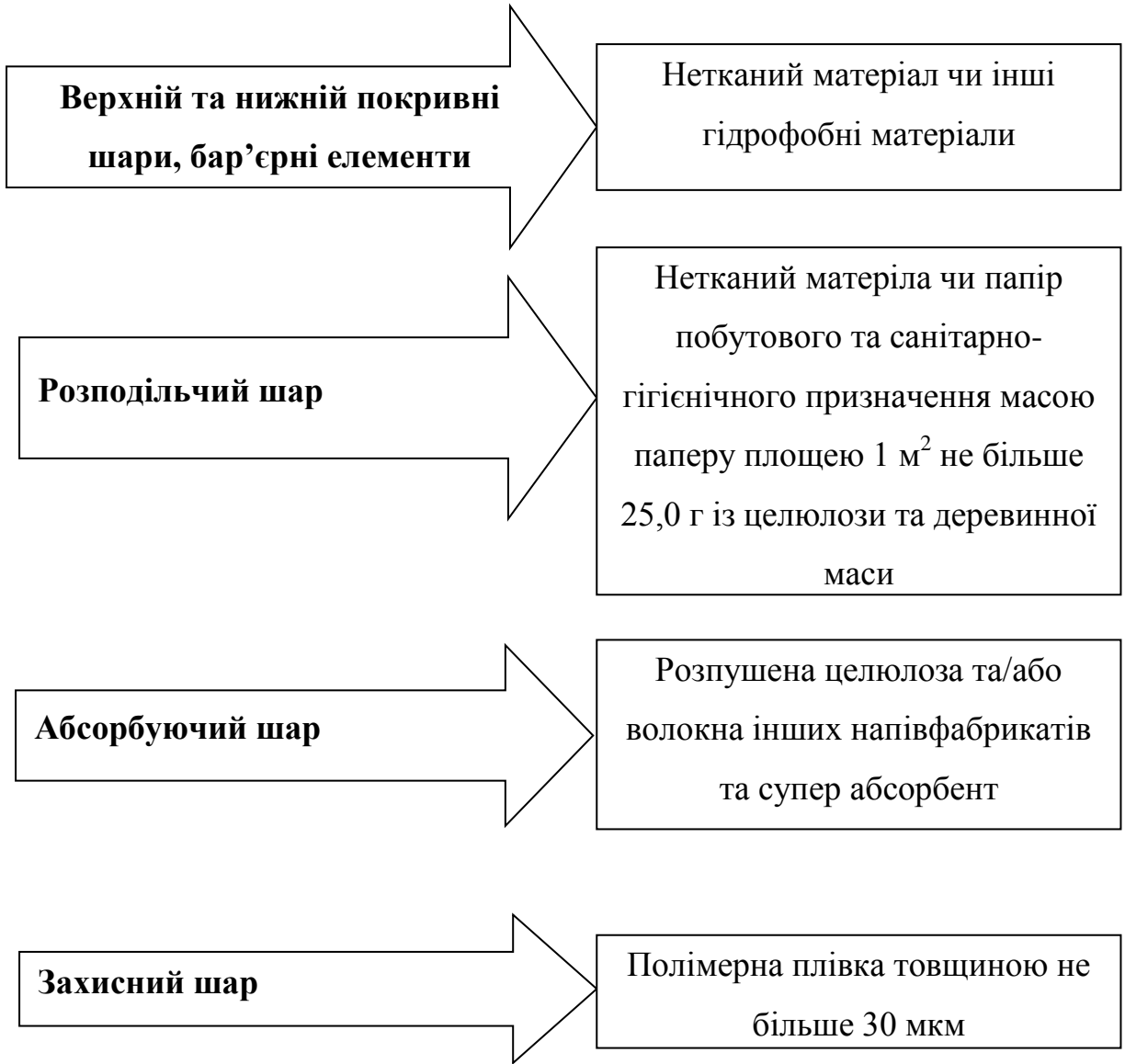
Підгузки виготовляють у вигляді розкрою трусів із застібками – «липучками» або у вигляді готових трусів.

Підгузки можуть бути виготовлені зі спеціальними інгредієнтами на верхньому покривному шарі, нанесеними на всю поверхню або у вигляді смужок, що забезпечують додатковий захист шкіри дитини від подразнень (вазелін, лосьйон та ін.).

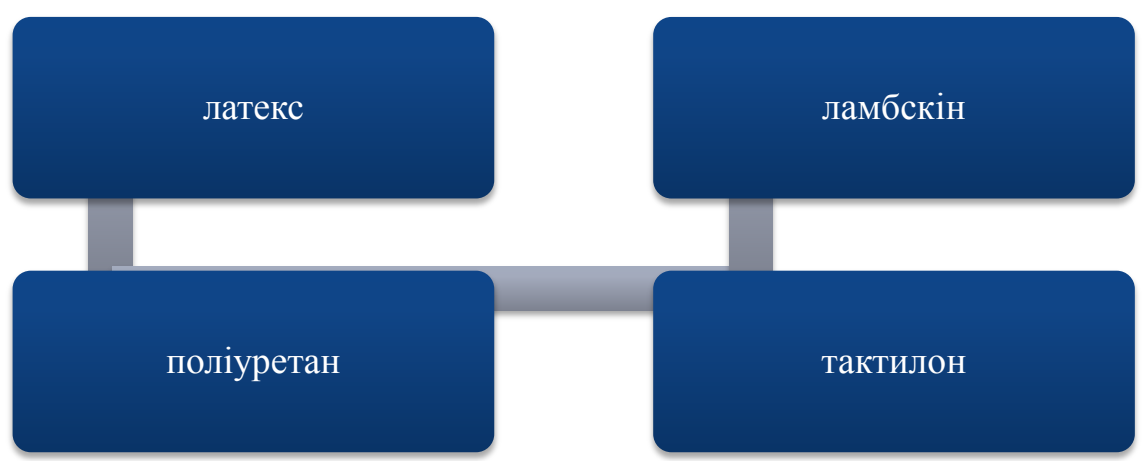

Нижній покривний шар та фіксуючі елементи підгузків виготовляють без оздоблення або з оздобленням за допомогою малюнку, нанесеного різними способами (друкуванням, тисненням та ін.).

Сировина для виготовлення підгузків

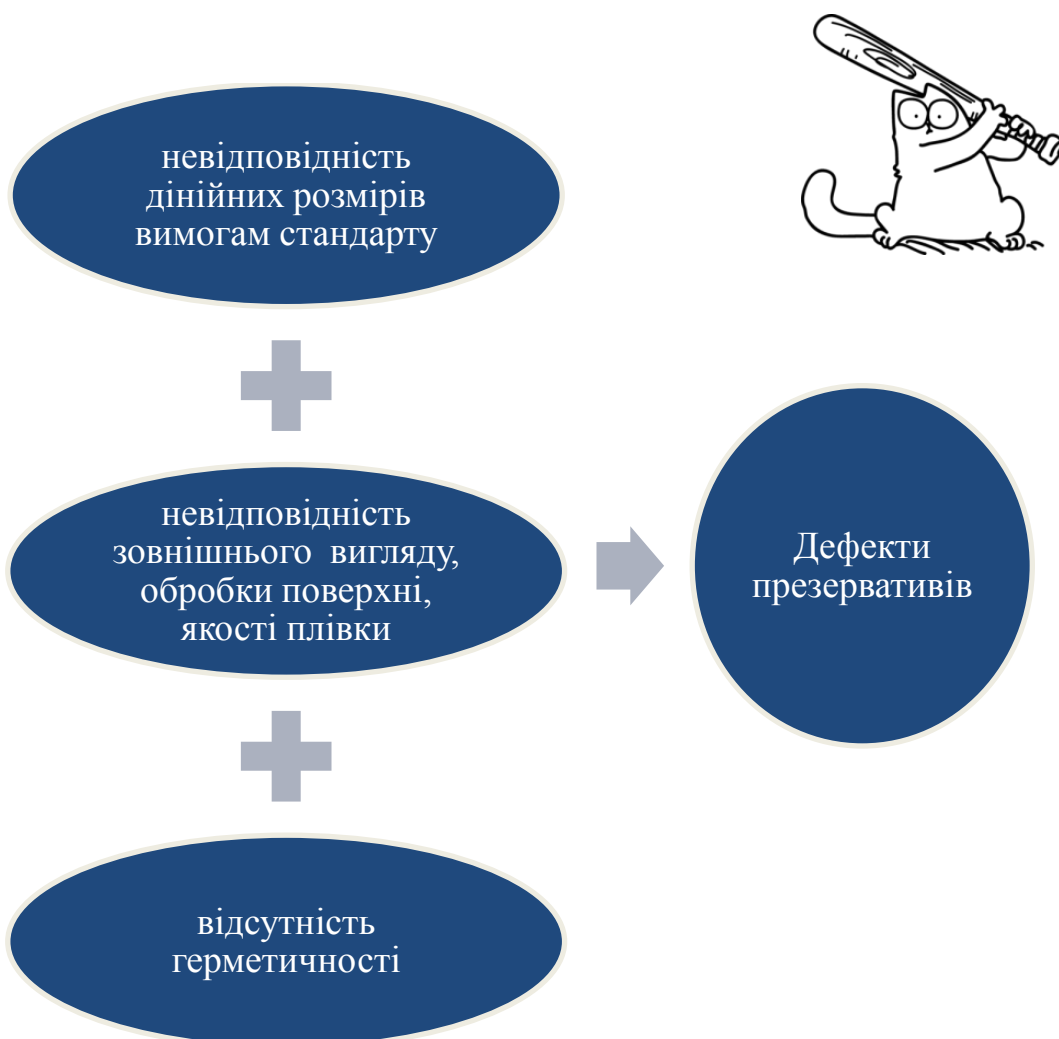
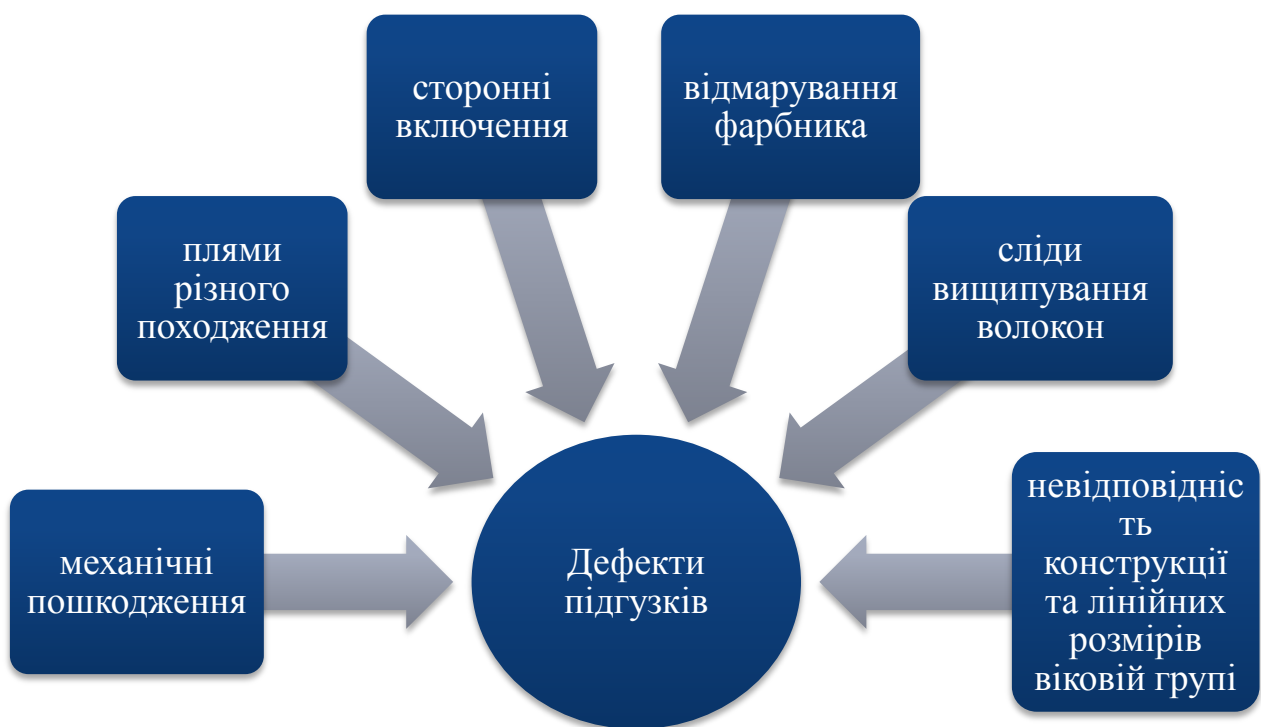

Сировина для виготовлення гумових засобів

3. Дефекти вологопоглинаючих та гумових засобів

4. Показники якості та безпечності підгузків та пелюшок. Вимоги до пакування та зберігання даних виробів

Показники, що забезпечують функціональне призначення підгузків

Вікові групи	Повне волого поглинання, г, не менше	Зворотна сорбція, г, не більше	Час (швидкість) поглинання, с, не більше
1. Для новонароджених	120,0	0,4	3,0
2. Для дітей до 1 року, ясельного, дошкільного та шкільного віку:			
– малих	160,0	0,4	3,0
– середніх	240,0	6	3,0
– великих	270,0	14	3,0
– дуже великих розмірів	280,0	16	3,0
3. Для дорослих:			
– середнього ступеню	1000-1450	4,4	2,3 см ³ / с
– тяжкого ступеню	1200-2800		

Вимоги безпечності підгузок та пелюшок

Індекс токсичності – 70-120%.
Відсутність місцевої подразнюючої дії на шкіряні покриви та слизові оболонки

Відсутність сенсibiliзуючої компресійної дії протягом 24 годин

КМАФАМ – не більше
 1×10^2 КОЕ / г

Зміни рН – не більше
 $\pm 1,0$

Виділення шкідливих речовин (не більше, мг/дм³): формальдегід – 0,1; толуол – 0,5; бензол – 0,01; фенол – 0,05; свинець – 0,03; ацетон – 0,1; миш'як – 0,05 і т.д.

Підгузки по декілька штук упаковують в пакети із полімерної плівки, пачки, коробки чи іншу тару, що забезпечує збереженість підгузків при транспортуванні та зберігання. Шви в пакетах із полімерної плівки повинні бути заварені.

В один пакет, пачку або коробку упаковують підгузки однієї вікової групи, конструкції, лінійних розмірів, технічного та декоративного виконання, виготовлені із одних матеріалів, з однаковими показниками якості, з однією датою виготовлення. На упаковці зазначають достовірну інформацію про товар:

- ✓ найменування країни-виробника;
- ✓ найменування та місцезнаходження виробника;
- ✓ найменування виробу;
- ✓ умовне позначення вікової групи підгузка, розміри, гранично допустима маса дитини, номер підгузка;
- ✓ вид технічного виконання підгузка;
- ✓ правила по застосуванню;
- ✓ кількість підгузків в упаковці;
- ✓ дата виготовлення;
- ✓ штриховий код;
- ✓ термін придатності;
- ✓ вказівки по утилізації: «Не кидати в каналізацію».

Зберігання вологопоглинаючих виробів

Зберігати при кімнатній температурі в сухих чистих провітрюваних приміщеннях без доступу прямих сонячних променів. Не допускається зберігання підгузок та пелюшок поблизу опалювальних приладів та предметів, що володіють сильним запахом (наприклад, пральний порошок).

5. Вимоги до якості презервативів: органолептичні, фізико-хімічні показники. Правила маркування, пакування та зберігання

Органолептичні показники
презервативів

- ❖ Поверхня з нанесеною на неї обробляючою сумішшю повинна бути гладкою без текстури;
- ❖ На поверхні не має бути тріщин, отворів, пухирців, сторонніх включень, коагулюмів, напливів;
- ❖ Відкритий кінець – закачаний у вінчик;
- ❖ Колір – без кольору або пофарбований у колір, який передбачено рецептурою.

Фізико-хімічні показники гумових засобів

Назва показника	Значення показника	
	до теплового старіння	після теплового старіння
1. Умовна міцність при розтягуванні, МПа (кгс/см ²), не менше	20(200)	17(170)
2. Відносне подовження при розриві, %, не менше	700	600

Презервативи упаковують по одному в герметичний пакет із комбінованого тришарового матеріалу або в пакет із іншого пакувального матеріалу, що забезпечує герметичність упаковки та не впливає на якість виробу. Пакети з презервативами пакують в пачки з картону, де обов'язково вказують наступні дані:

- ✚ Найменування підприємства-виробника та його товарний знак;
- ✚ Найменування виробу;
- ✚ Кількість штук в пачці;
- ✚ Вказівка «використати до».

Презервативи зберігають в упакованому вигляді , у закритому складському приміщенні при температурі від 0 до 25 °С та відносній вологості повітря не вище 80 % на відстані не менше 1 м від опалювальних приладів.

При зберіганні гумові засоби повинні бути захищеними від прямих променів та не піддаватися дії вазеліну, масел, органічних розчинників, нафтових продуктів, фенолів, кислот та лугів.

**6. Особливості експертизи підгузків та вологопоглинаючих пелюшок:
приймання, відбір проб та експертиза за показниками якості**

Етапи проведення експертизи підгузків

1. Приймання

Приймають партіями – визначена кількість підгузків (пелюшок) однієї вікової групи, конструкції, лінійних розмірів, технічного та декоративного виконання, виготовлених із одних матеріалів, оформлених одним документом про якість.

2. Експертиза
товаросупровідних
документів

Документ про якість повинен містити:

- найменування країни-виробника, підприємства-виробника, товарний знак;
- умовне позначення вікової групи підгузків, вид декоративного та технічного виконання;
- номер партії, артикул;
- кількість підгузків в партії;
- дату виготовлення;
- позначення стандарту;
- термін придатності;
- результати проведених випробувань.

3. Відбір проб

Для проведення випробувань випадково від партії відбирають 1% одиниць продукції, але не менше 1 одиниці продукції, від яких відбирають підгузки (пелюшки) в кількості, необхідній для проведення випробувань, але не менше 30 підгузків.

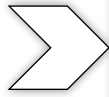

Органолептичні показники – визначають візуально.

4. Експертиза за
показниками

Визначення повного волого поглинання – метод заснований на визначення маси 0,9 %-ого розчину хлористого натрію, що поглинається підгузком при повному зануренні його у розчин з подальшим центрифугуванням

Визначення зворотної сорбції – метод заснований на визначенні маси 0,9 %-ого розчину, що виділяється з підгузка після застосування навантаження зі сторони нижнього покривного шару

Визначення часу поглинання підгузків – метод заснований на визначенні часу, протягом якого підгузок повністю поглинає визначену кількість розчину, нанесеного на його поверхню

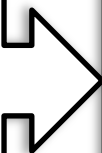

Визначення відмарування фарбника – метод заснований на візуальному визначенні слідів фарби на змоченому у розчині фільтрувальному папері після його притискання до печатного зображення виробу

5. Надання висновку – оформлення результатів експертизи (складання акту експертизи).

7. Особливості експертизи гумових засобів. Методи випробувань, що використовуються під час проведення експертизи

1. Приймання
гумових
засобів

Презервативи приймають партіями – кількість презервативів у розмірі добової виробітки від 150 001 до 500 000 шт., що супроводжується документом про якість.

Партію приймають, якщо кількість дефектних одиниць продукції у вибірці менше або дорівнює приймальному числу.

Показник	Метод випробування
1. Зовнішній вигляд, обробка поверхні, якість плівки	Визначають візуально на розтягнутому виробі
2. Стійкість кольору	Визначають за наявністю фарби на фільтрувальному папері, в який попередньо було обернуто змочений дистильованою водою виріб та витримано при певних умовах
3. Довжина, ширина, товщина, маса	Визначають за допомогою вимірювальних приладів
4. Фізико-механічні показники до теплового старіння	За допомогою розривної машини фіксують силу та відстань між центрами роликів. Потім за допомогою формул розраховують умовну міцність при розтягуванні та відносне подовження при розриві
5. Фізико-механічні показники після теплового старіння	Попередньо упаковані вироби піддають старінню у термостаті протягом 12 годин при температурі 70°C. Далі проводять випробування подібні тим, що проводилися до теплового старіння
6. Стійкість презервативів до дії кліматичних	Упаковані вироби витримують у випробувальній камері при наступних умовах: – температура повітря -50°C та +50°C

факторів при транспортуванні	протягом 4 год з подальшим витримуванням в нормальних кліматичних умовах протягом 4 год після кожного випробування; – відносна вологість повітря 80% та температура 25°C протягом 48 год з подальшим витримуванням в нормальних кліматичних умовах протягом 24 год
7. Герметичність	Виявлення отворів шляхом наповнення виробу дистильованою водою

Питання до теми:

1. Загальна характеристика, класифікація, асортимент та виготовлення вологопоглинаючих виробів.
2. Загальна характеристика, класифікація, асортимент та виготовлення гумових виробів.
3. Дефекти, що виникають при виготовленні, зберіганні та транспортуванні гігієнічних засобів.
4. Вимоги до якості та безпечності підгузків та пелюшок.
5. Органолептичні та фізико-хімічні показники якості презервативів.
6. Вимоги до пакування та зберігання вологопоглинаючих засобів гігієни.
7. Вимоги до пакування, маркування та зберігання презервативів.
8. Особливості проведення експертизи підгузків та пелюшок. Основні показники, за якими проводиться експертиза.
9. Особливості експертизи гумових засобів: приймання, відбір проб та експертиза за основними показниками якості.

Тема 6. Експертиза засобів по догляду за волоссям

План:

1. Види, класифікація та асортимент засобів для догляду за волоссям.
2. Основна сировина для виготовлення засобів даної групи.

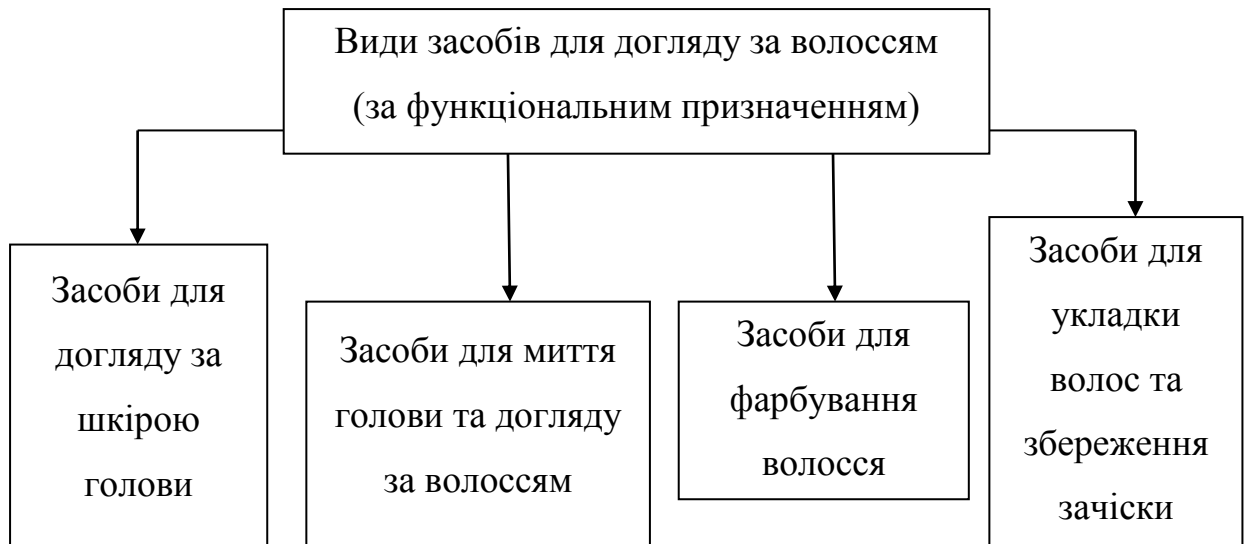
3. Номенклатура споживчих властивостей засобів для волосся.
4. Вимоги до якості засобів для волосся та характеристика основних видів дефектів.
5. Проведення експертизи якості засобів для догляду за волоссям.
6. Методи випробувань, що використовують під час проведення експертизи засобів.

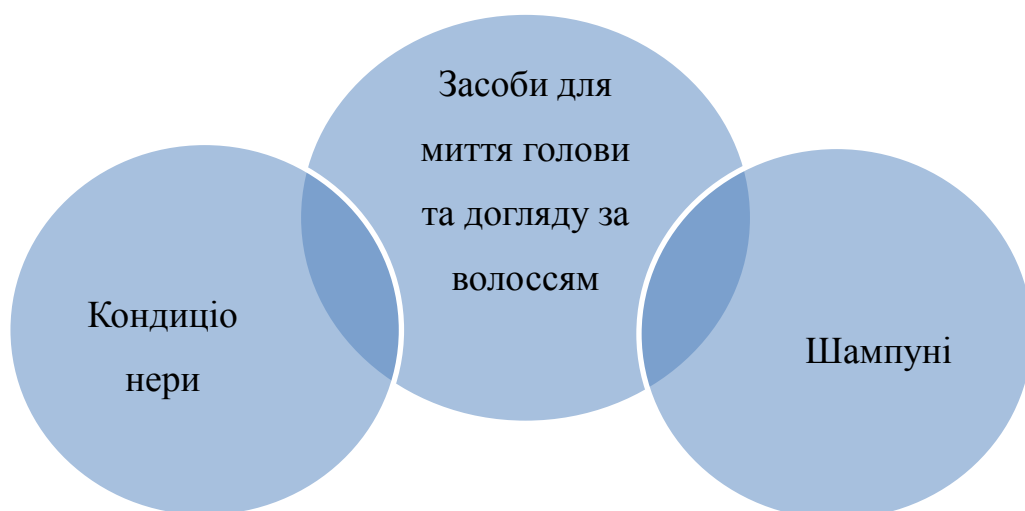
Література:

1. Галик І.С. Товарознавство та експертиза непродуктивних товарів.: підручник для студ. вищ. навч. закладів / І.С.Галик, Б.Д. Семак. – К.: НМЦ „Укоопосвіта“, 2006. – 296 с.
2. Інструкція про порядок проведення експертиз в ТПП України. Затверджена рішенням Президії ТПП України, протокол № 76 від 10.06.93 р.
3. Шишкіна І.В. Товароведение и экспертиза непродуктивных товаров. Учебное пособие для студ. высш. учеб. / И.В. Шишкіна. –М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 192 с.
4. Коломієць Т.М. Товарознавча експертиза непродуктивних товарів: Опорний конспект лекцій / Т.М. Коломієць. – Київ: “КДТЕУ”, 2005. – 82 с.
5. Чечеткіна Н.М. Товарная экспертиза. Підручник для студ. вищ. навч. закладів / Н.М. Чечеткіна, Т.И. Путилина, В.В. Горбунова. – Ростов н/Д: «Феникс», 2008. – 512 с.

1. Види, класифікація та асортимент засобів для догляду за волоссям

Класифікація та асортимент засобів для догляду за волоссям

Шампуні та кондиціонери випускають для різних типів волосся, а також різного функціонального призначення залежно від стану та кольору волосся:

- для всіх типів волосся;
- для нормальних;
- для жирних;
- для сухих;
- для дуже сухих або пошкоджених.

Засоби для догляду за волоссям різноманітні за:

- назвою;
- рекомендованою частотою використання (періодичного, частого);
- статевовіковою ознакою;
- функціональною та спеціальною діями.

Активні компоненти шампунів проти лупи:

Протимікробні

- зменшують до норми вміст грибка *Pityrosporum Ovale*, відновлюючи природній баланс шкірного покриву

Цитостатичні

- уповільнюють процес відновлення клітин

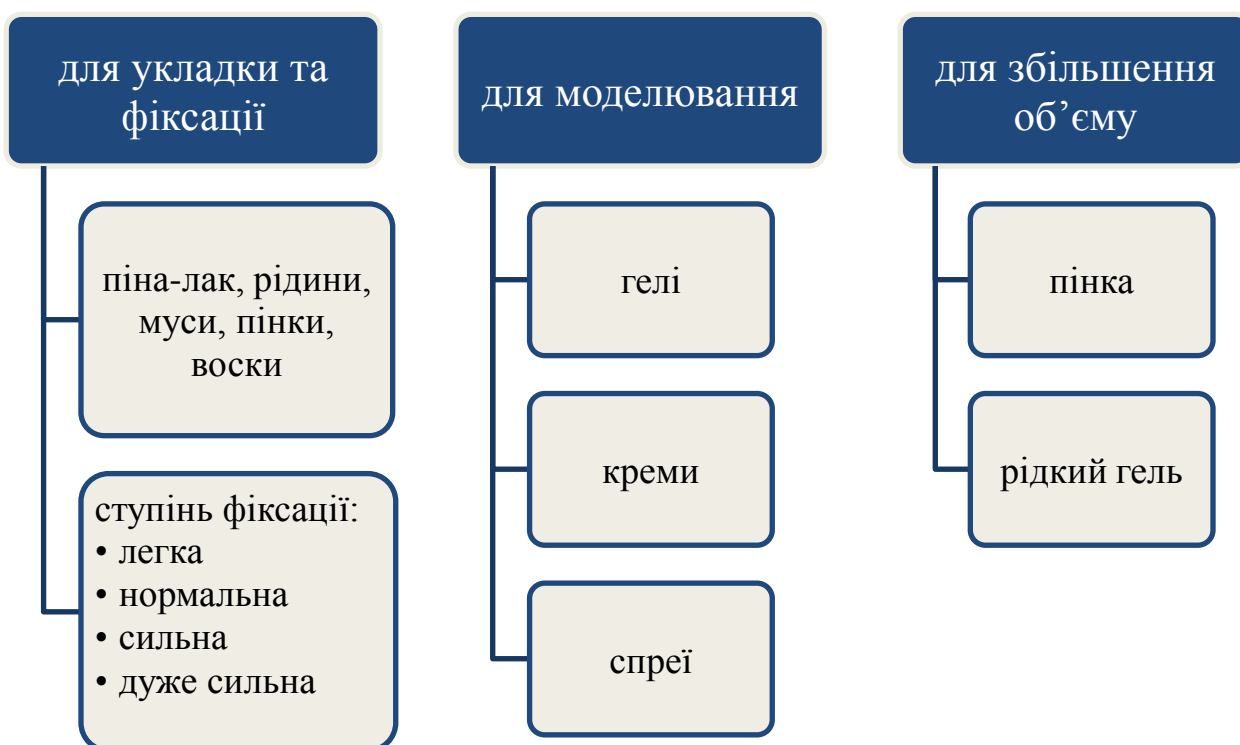
Керолітичні

- видаляють відмерлі клітини з поверхні шкіри

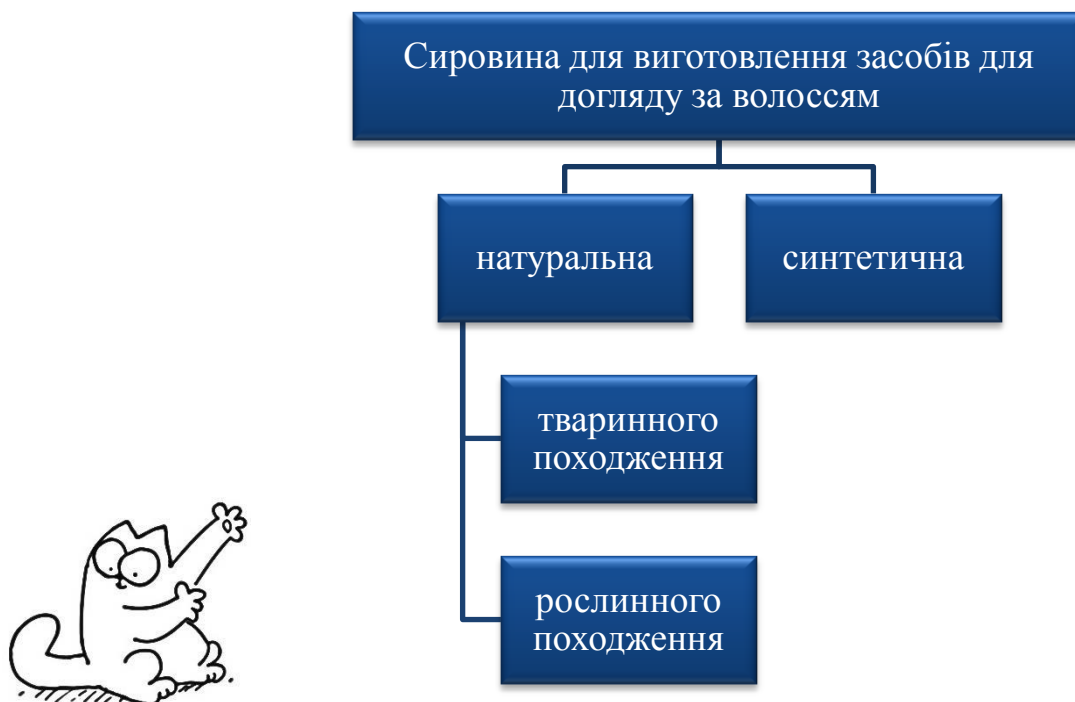
Асортимент засобів для фарбування волосся

Асортимент засобів для укладки волосся та збереження зачіски

2. Основна сировина для виготовлення засобів даної групи.

Основою для виробництва засобів для миття волосся є ПАВ, допоміжні ЛІГШИ (соПАВ) і загусники – це компоненти, що забезпечують видалення забруднень з волосся і шкіри голови.

Додатково для вирішення інших завдань, що стоять перед засобами по догляду за волоссям, вводять:

- конденсуючі добавки;
- фарбники;
- замутнювачі;
- аромати;
- рослинні олії;
- екстракти рослин;
- вітаміни;
- консерванти.

Всього до складу шампунів входить декілька десятків речовин.

До складу засобів для догляду за волоссям входить

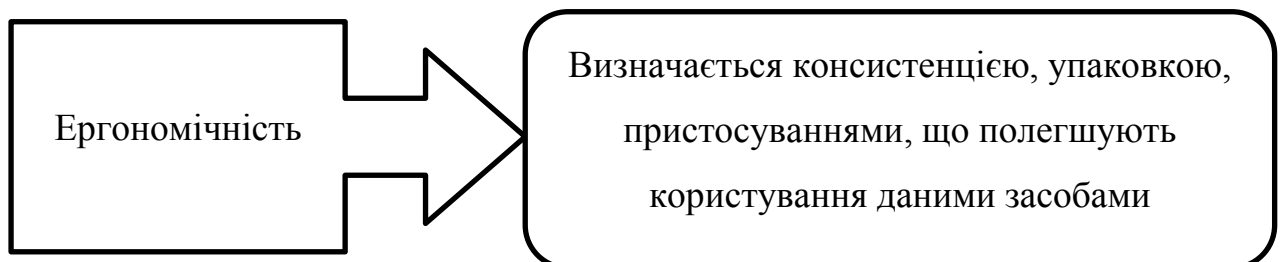
Компонент	Характеристика
Алое вера (Aloe barbadensis)	Рослинний екстракт; багатий на вітаміни, мінерали та амінокислоти; забезпечує волосся вологою і заспокоює шкіру голови.
Олія абрикосових кісточок (Prunus armeniaca)	Ця олія містить багато цінних ненасичених жирних кислот. Використовується для догляду за сухим і сильно пошкодженим волоссям. Також покращує структуру кучерявого та неслухняного волосся.
Карнітин	Своєю дією нагадує дію вітамінів – надає сили тонкому волоссю і протидіє втраті волосся.
Кераміди (Ceramide)	Це ліпіди (жири); вони заповнюють пошкоджені ділянки у зовнішньому шарі волосяних кутикул. У складі шампунів і бальзамів запобігають ламкості волосся.
Коензим Q10 (Ubiquinone)	Аутологічна (та, що виробляється самим організмом) речовина. Один з ефектів коензиму Q10 – стимуляція виробництва кератину, який є однією з основних речовин, що забезпечують ріст волосся. У якості активного інгредієнта шампунів і бальзамів коензим Q10 підтримує здоров'я волосяних кутикул: волосся стає більш блискучим, легко розчісується.
Екстракт кореню женьшеню (Panax Ginseng)	Надає волоссю сили, запобігає його ламкості та появі посічених кінчиків.
Гліцерол (гліцерин)	Дуже ефективний зволожуючий інгредієнт, використовується для зволоження сухого волосся, має антистатичний ефект.
Олія жожоба	Рослинний віск, який добре сприймається шкірою.

(Buxus chinensis/Simondsia chinensis)	Робить волосся м'яким і полегшує розчісування. Використання цієї олії не створює важку масляну плівку на волоссі. Ще один ефект олії жожоба – відновлення посічених кінчиків.
Кератин (Hydrolysed Keratin)	Протеїн, головний будівельний матеріал волосся. Пошкодження волоссяних кутикул може призвести до втрати кератину, наслідком цього є ламкість волосся. Засоби для догляду за волоссям, що містять кератин, заповнюють пошкоджені ділянки волоссяних кутикул.
Кофеїн	Стимулює корені волосся і може навіть сприяти його росту. Здебільшого використовується у засобах для запобігання втраті волосся.
Колаген	Протеїн колаген знаходиться у шкірі й волоссі. Він входить до складу багатьох шампунів і засобів для догляду за волоссям, вкриває його тонкою захисною плівкою.
Олія макадамії (Macadamia ternifolia)	Дуже насичена, містить багато натуральних ліпідів. Чудово відновлює ламке й сильно пошкоджене волосся.
Олія солодкого мигдалю (Prunus amygdalus dulcis)	Відносно легка олія для інтенсивного догляду за сильно пошкодженим тонким волоссям; мигдалева олія не обтяжує волосся.
Оливкова олія (Olea europea)	Це лінолева кислотовмісна олія вищого ґатунку; розгладжує волосся і надає йому блиску. Відома своєю протизапальною дією.
Пантенол	Вологоутримуюча та заспокійлива речовина. Надає волоссю більш здорового вигляду.
Протеїни шовку (Hydrolysed Silk)	Надають волоссю блиску.

Сезамова (кунжутна) олія (Sesamum indicum)	Олія містить багато лінолевої кислоти, яка відома своєю протизапальною дією, що робить її ідеальним засобом для слабкого тонкого волосся і подразненої шкіри голови.
Кремнійорганічні сполуки (наприклад, диметикон)	Силікони – синтетичні речовини, які формують на волоссі захисну плівку і таким чином полегшують його розчісування, а також надають йому глянцевого блиску. Вони також тимчасово відновлюють посічені кінчики.
Олія ши (Butyrospermum parkii)	Є екстрактом горіхів африканського дерева ши; має високий вміст вітаміну Е та каротину. Вона змусить виглядати гладким, шовковистим і блискучим навіть надзвичайно неслухняне та пошкоджене волосся.
Протеїни пшениці (Hydrolysed Wheat Protein)	Багаті на ненасичені жирні кислоти; роблять волосся більш блискучим і слухняним; вони також зміцнюють пошкоджене волосся.
Олія дикої троянди (Rosa canina)	Багата на ненасичені жирні кислоти та вітаміни; надає блиску і покращує стан сухого та кучерявого волосся.
Піритіон цинку	У медицині піритіон цинку застосовують як засіб проти псоріазу та екземи. До складу шампунів він входить для усунення проблем із лупою.

3. Номенклатура споживчих властивостей засобів для волосся

Функціональність

- Очищаюча здатність, яка характеризується миючою здатністю.
- Косметичні властивості – проявляються через зовнішній видимий ефект покращення стану шкіри та волосся завдяки зволоженню, живленню, регенерації, покращенню обмінних процесів шкірі.
- Лікувально-профілактичні властивості – антисеборейна дія.

Надійність

Визначається збереженістю та терміном придатності, який може бути від декількох місяців до 3 років.

Естетичність

Показники – зовнішній вигляд, колір, запах, дизайн упаковки, інформативність упаковки, стильова направленість.

Безпечність

Засоби для волосся	Норми рН
шампуні	5,0-8,5
бальзами, ополіскувачі	2,7-7,5
гелі, лосьйони	5,5-7,5
фарби для волосся	8,5-11,5

Відсутність вмісту Pb, As, Hg.

4. *Вимоги до якості засобів для волосся та характеристика основних видів дефектів*

Косметичні миючі засоби для волосся повинні:

- володіти гарним миючим ефектом;
- давати об'ємну кремоподібну піну у воді будь-якої жорсткості;
- добре розподілятися на волоссі, легко змиватися;
- бути м'якими по відношенню до шкіри голови та слизової оболонки очей;
- забезпечувати кондиціонуючий ефект, тобто легке розчісування волосся у мокрому та сухому вигляді та легку укладку;
- надавати волоссю блиск та здоровий вигляд;
- мати приємний запах та колір;
- мати показник рН близький до показника рН шкіри голови;
- бути економічними;
- мати зручну упаковку.

Засоби для фарбування волосся повинні:

- порошкоподібні – бути сухими, однорідними; рідкі – без осаду; кремоподібні – не містити сторонніх включень;
- забезпечувати колір волосся після фарбування відповідний кольору, вказаному на пакуванні;
- бути обов'язково безпечними, не викликати алергічних реакцій;
- не надавати волоссю жорсткості та тьмяності.

Засоби для укладки волосся та
фіксації зачіски повинні:

- залишати на волоссі гнучку, рівну та тонку плівку;
- добре фіксувати зачіску;
- при розчісуванні та митті волосся легко видалятися;
- надавати волоссю блиск та здоровий вигляд;
- швидко висихати;
- не склеювати волосся.

Органолептичні показники якості миючих засобів для волосся

Найменування показника	Характеристика
Зовнішній вигляд	Однорідна рідина або однорідна рідка чи густа геле- або кремоподібна маса без сторонніх домішок
Колір	Відповідний кольору даного виробу
Запах	Відповідний запаху даного виробу

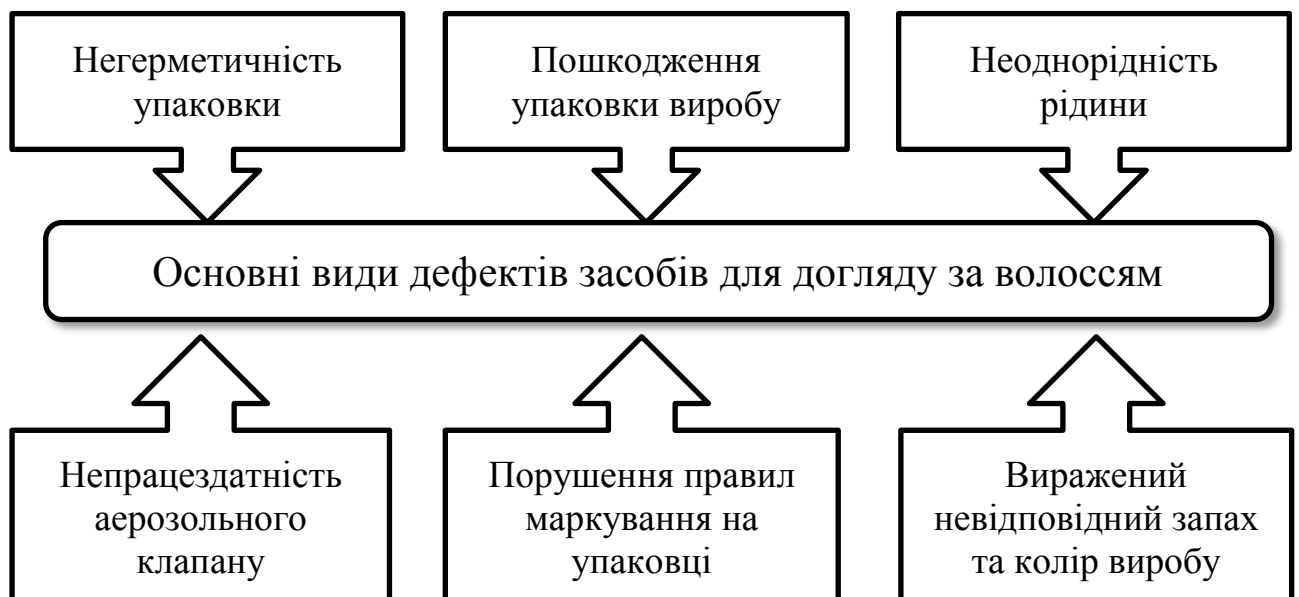
Фізико-хімічні показники якості шампунів на синтетичній основі

Показники	Шампуні на основі синтетичних ПАВ		
	рідкі	желеподібні	кремоподібні
Водневий показник рН	5,0-8,5	5,0-8,5	5,0-8,5
Масова частка сухої речовини, % не менше	7,0	10,0	27,0
Масова частка хлоридів, %, не більше	3,0	6,0	6,0
Масова частка етилового спирту, %, не більше	11,0	11,0	11,0

Сполуки свинцю, ртуті, миш'яку	відсутність	відсутність	відсутність
Піноутворююча здатність: - пінне число, мм, не менше;	100,0	100,0	100,0
- стійкість піни, не менше	0,8	0,8	0,8

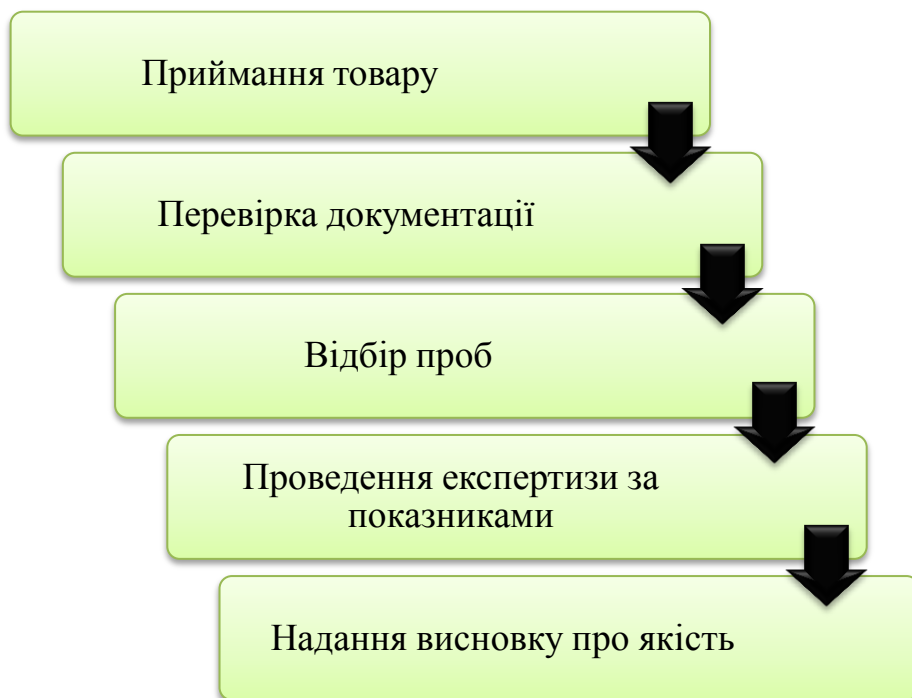
Показники якості рідких засобів для фіксації волосся

Показники	Характеристика та норма
Зовнішній вигляд	Однорідна однофазна чи багатфазна рідина (емульсія, суспензія) без сторонніх домішок
Колір	Відповідний кольору виробу даного найменування
Запах	Відповідний запаху виробу даного найменування
Об'ємна частка етилового спирту, %	0-70,0
Водневий показник, рН	4,0-8,0
Масова частка суми важких металів, %, не менше	0,002

5. Проведенн

*я
експертиз
и якості
засобів для
догляду за
волоссям*

<i>Для засобів для догляду за волоссям проводять:</i>	<i>Для засобів з аерозольною упаковкою додатково проводять:</i>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ дослідження зовнішнього вигляду; ✓ визначення кольору; ✓ визначення запаху; ✓ визначення водневого показника рН; ✓ визначення часу висихання лаку; ✓ визначення мікробіологічних показників; ✓ визначення масової частки свинцю; ✓ визначення масової частки ртуті; ✓ визначення масової частки миш'яку 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ визначення міцності та герметичності аерозольної упаковки; ✓ визначення працездатності клапану аерозольної упаковки; ✓ визначення надлишкового тиску для аерозольної упаковки при 20°C; ✓ визначення ступеню евакуації вмісту з аерозольної упаковки; ✓ визначення масової частки пропелленту

6. Методи випробувань, що використовують під час проведення експертизи засобів

Визначення:

- >міцності та герметичності аерозольної упаковки;
- >працездатності клапану аерозольної упаковки;
- >надлишкового тиску для аерозольної упаковки при 20°C;
- >ступеню евакуації вмісту з аерозольної упаковки;
- >масової частки пропелленту

Згідно ГОСТ 53427-2009
"Продукція парфумерно-
косметична в аерозольній
упаковці. ЗТУ"

Питання до теми:

1. Надати класифікацію засобів для догляду за волоссям та охарактеризувати асортимент кожної класифікаційної групи.
2. Особливості сировинного складу засобів для догляду за волоссям та шкірою голови. Які функції виконує кожен із компонентів?
3. Споживчі властивості, які необхідно враховувати при виробництві засобів даної групи.
4. Основні вимоги до якості парфумерно-косметичних засобів по догляду за волоссям.
5. Характеристика основних дефектів продукції та причини їх виникнення.
6. Етапи проведення експертизи засобів по догляду за волоссям та шкірою голови.
7. Особливості експертизи для засобів по догляду за волоссям в аерозольній упаковці.
8. Які методи випробувань повинен застосовувати експерт при проведенні експертизи засобів для догляду за волоссям?

Тема 7. Експертиза засобів декоративної косметики

План:

1. Класифікація засобів декоративної косметики.
2. Експертиза відповідності умов при зберіганні засобів декоративної косметики.
3. Показники безпеки та критерії оцінки якісних показників.
4. Документальне оформлення результатів експертизи засобів декоративної косметики.
5. Основні види дефектів засобів декоративної косметики.
6. Правила приймання та порядок відбору засобів декоративної косметики для проведення експертизи.
7. Порядок проведення експертизи.
8. Основні методи випробування, що застосовуються при визначенні показників якості та безпечності засобів декоративної косметики.

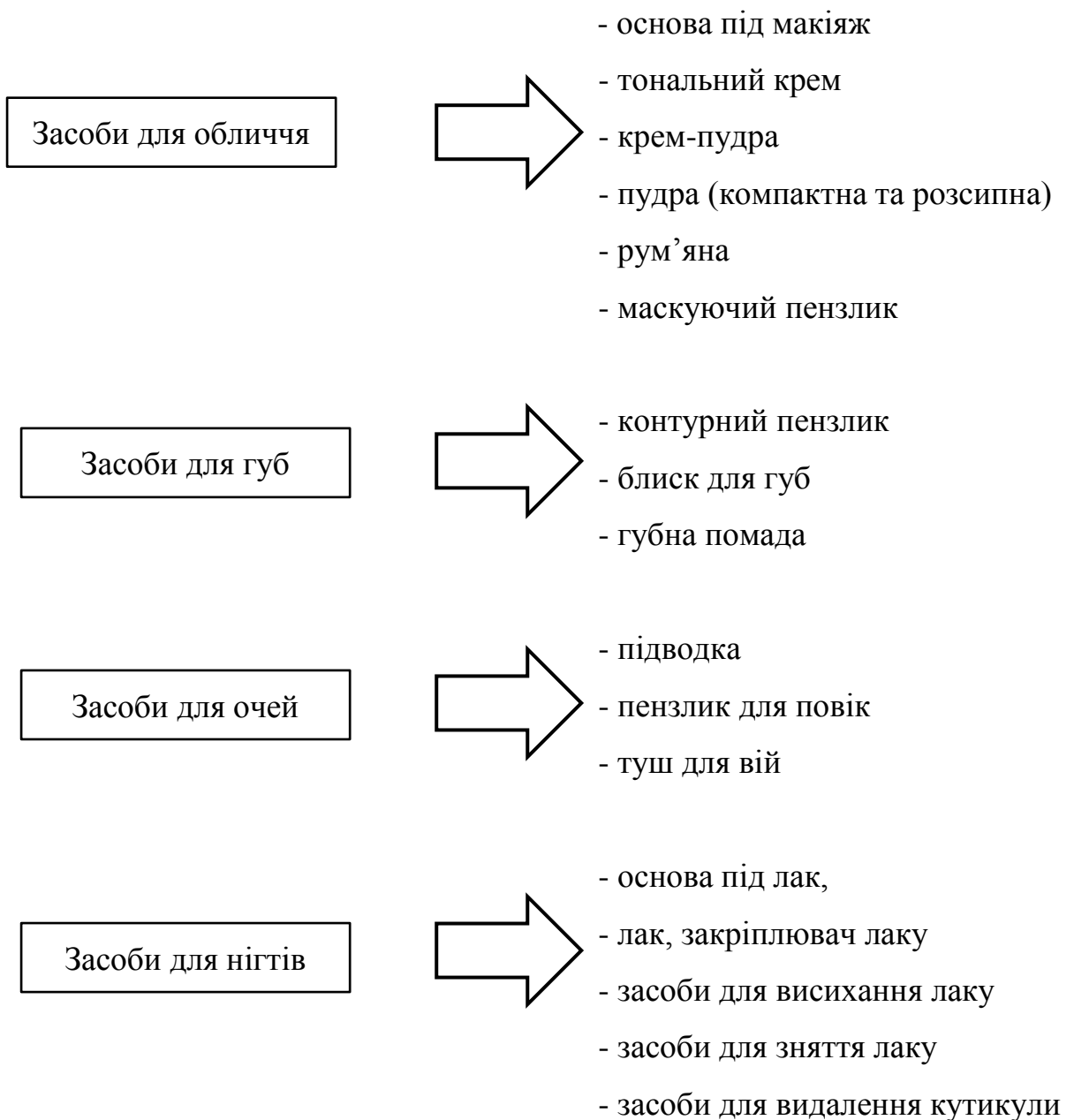
Література:

1. Інструкція про порядок проведення експертиз в ТПП України. Затверджена рішенням Президії ТПП України, протокол № 76 від 10.06.93 р.
2. Шишкина И.В. Товароведение и экспертиза непродовольственных товаров. Учебное пособие для студ. высш. учеб. / И.В. Шишкина. – М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 192 с.
3. Коломієць Т.М. Товарознавча експертиза непродовольчих товарів: Опорний конспект лекцій. / Т.М. Коломієць. – Київ: «КДТЕУ», 2005. – 82 с.
4. Чечеткина Н.М. Товарная экспертиза. Підручник для студ. вищ. навч. закладів / Н.М. Чечеткина, Т.И. Путилина, В.В. Горбунова. – Ростов н/Д: «Феникс», 2008. – 512 с.

5. Вілкова А. С. Товарознавство та експертиза парфумерно-косметичних товарів: посібн. для вузів / А. С. Вілкова. – М: Видавничий Дім «Ділова література», 2000.
6. Товарознавство непродовольчих товарів [Текст] : навч. посібник / Л. О. Радченко, Л. Д. Льовшина, М. П. Головка, [та ін.]. – Х. : Світ книг, 2013. – 943 с.

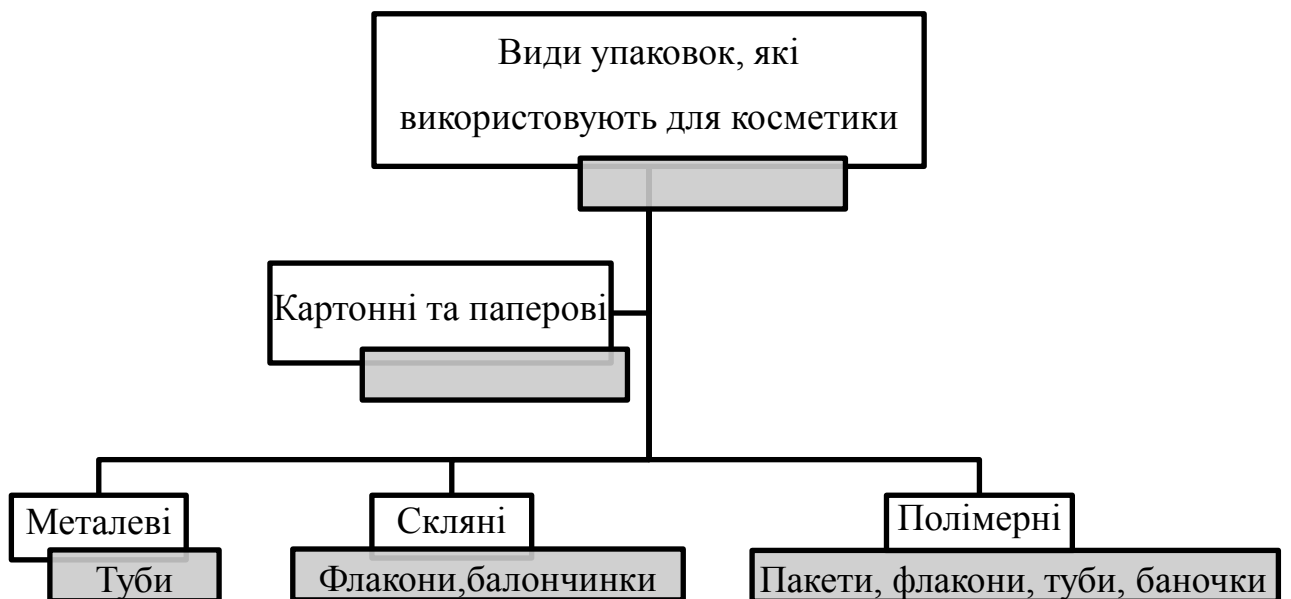
1. Класифікація засобів декоративної косметики

Загальною ознакою класифікації асортименту декоративної косметики є колір (тон), наявність блиску або його відсутність (матова поверхня).

2. Експертиза відповідності умов при зберіганні засобів декоративної косметики

Найбільш важливими факторами, що впливають на збереження якості косметичних товарів є упаковка і зберігання

Вимоги до
упаковки
косметичних
товарів

- Відсутність взаємодії матеріалу упаковки з вмістом;
- Відсутність міграції компонентів упаковки в вміст;
- Створення герметичності при зберіганні, транспортуванні та користуванні;
- Екологічність;
- Економічність.

Вимоги до упаковки, транспортування і зберігання встановлюються в НД залежно від їх вигляду, консистенції та інших особливостей. Вироби декоративної косметики розфасовані в баночки повинні бути заповнені без порожнеч до країв у відповідності із встановленою масою і повинні закриватися кришками. Всі види полімерної тари повинні бути виготовлені з матеріалів, не взаємодіючих з косметичними виробами та дозволених для застосування в контактi з харчовими продуктами. Упаковка повинна забезпечувати збереження властивостей косметичної продукції протягом встановлених строків придатності та бути зручною при користуванні.

Експертна оцінка якості косметичних товарів майже завжди включає оцінку упаковки за наступними показниками

Доцільність
застосовуваної
упаковки

Екологічність

Залишкова
кількість засобу

Обов'язковою вимогою при маркуванні товарів є наявність наступних відомостей:

1. найменування і призначення виробу;
2. найменування, місцезнаходження, (юридична адреса) виробника або місцезнаходження (адресу) організації, уповноваженою виробником на прийняття претензій;
3. товарний знак виробника (за наявності);
4. маса нетто, об'єм або кількість;
5. склад виробу;
6. умови зберігання;
7. термін придатності, дата виготовлення;
9. позначення нормативного або технічного документа (для товарів вітчизняного виробництва);
10. інформація про обов'язкову сертифікацію;
11. інформація про ефективне застосування та застереження.

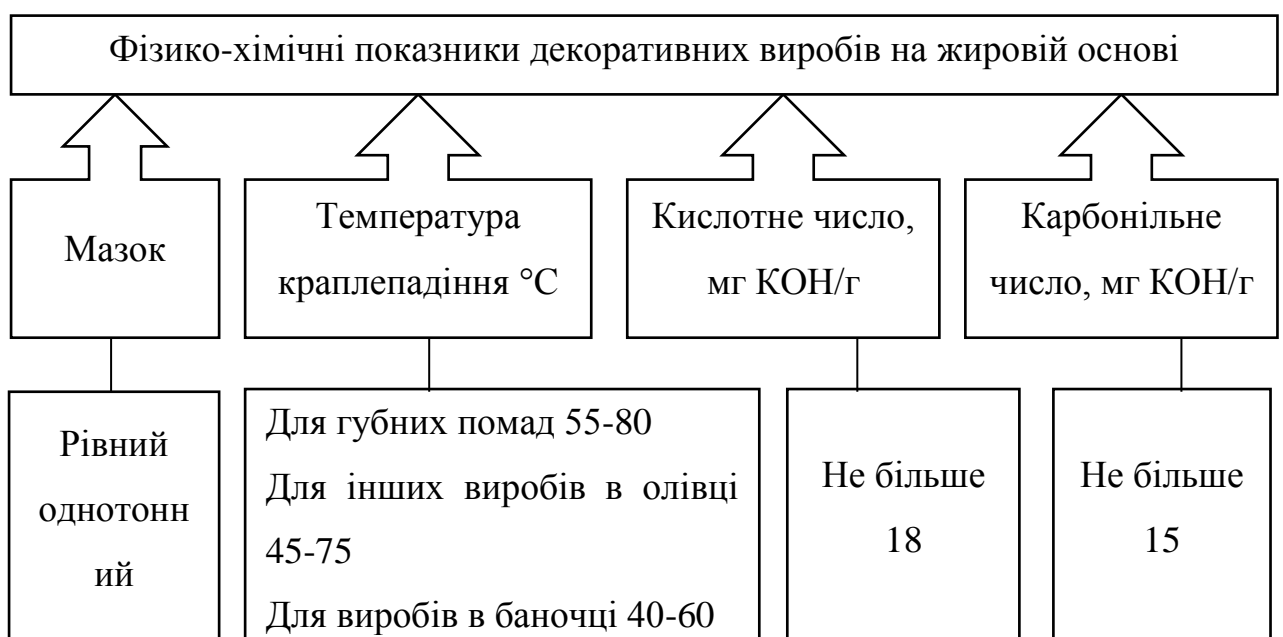

Загальні умови зберігання більшості косметичних товарів припускають температуру від 0 до 25 °С, розміщення в упаковці виробника в прихованих складських приміщеннях, добре провітрюваних. При зберіганні вони не повинні піддаватися безпосередньому впливу сонячного світла і знаходитися поблизу опалювальних приладів.

3. Показники безпеки та критерії оцінки якісних показників

Всі косметичні вироби являють собою складну, багатокomпонентну систему, до складу якої входять жиrowі, структуроутворюючі, поверхнево-активні речовини, барвники, спеціальні добавки (антимікробні, фотозахисні та ін), біологічно активні речовини (вітаміни).

Вимоги до якості губних помад, блиску, бальзамів для губ, тіней для повік, рум'яна і олівців для губ, повік, брів, виготовлених на жировій основі, визначає ГОСТ 28767 – 90.

Показники, що визначаються шляхом практичних випробувань

- стійкість до стирання;
- барвна здатність;
- зручність користування.

Естетичні властивості визначаються

- кольором;
- блиском;
- відповідністю моді;
- оригінальністю;
- єдністю (гармонійністю).

Фізико-хімічні показники декоративних порошкоподібних виробів

Найменування показника	Порошкоподібні вироби	Компактні вироби
Масова частка води і летючих речовин, %, не більше	2,0 – 2,5	7
Масова частка стеариново-кислого цинку або магнію, %, не більше	20,0	11,0
Залишок на ситі з дротяною сіткою № 0071, %, не більше	0,5	0,5 – 1,0

Основні показники та властивості деякої декоративної косметики

- ✓ Зручність користування тіннями визначається формою і розміром аплікатора, легкістю нанесення тіней на повіки, а також легкістю їх видалення.
- ✓ Основними фізико-хімічними показниками якості туші для вій є барвна здатність, стійкість до води, водневий показник 1% водного розчину туші.
- ✓ Основні властивості лаку для нігтів визначаються характеристиками плівкоутворювача, найчастіше це нітроцелюлоза в суміші з синтетичними смолами для кращої адгезії з нігтем.
- ✓ Фізико-хімічними показниками якості лаків для нігтів є в'язкість, адгезія і час висихання.

На безпеку
косметики
впливають такі
фактори

- склад;
- якість вихідних компонентів;
- технологічний процес одержання;
- розфасовка і упаковка;
- умови зберігання та продажу;
- умови споживання

Більшість косметичних засобів перевіряють на мікробіологічну безпеку та токсикологічні властивості

4. Документальне оформлення результатів експертизи засобів декоративної косметики

Експертиза, контроль якості та сертифікації косметичних товарів – це процедура встановлення відповідності конкретної продукції зразкам та описам, тобто заявленої про нього інформації і основним вимогам, що пред'являються до даного виду товару. Експертизу проводить експерт. Основна вимога до експертів – компетентність, досвід роботи в галузі оцінки якості і безпеки косметичної продукції, а також досвід роботи в галузі сертифікації. Результати оформляють актом експертизи.

5. Основні види дефектів засобів декоративної косметики

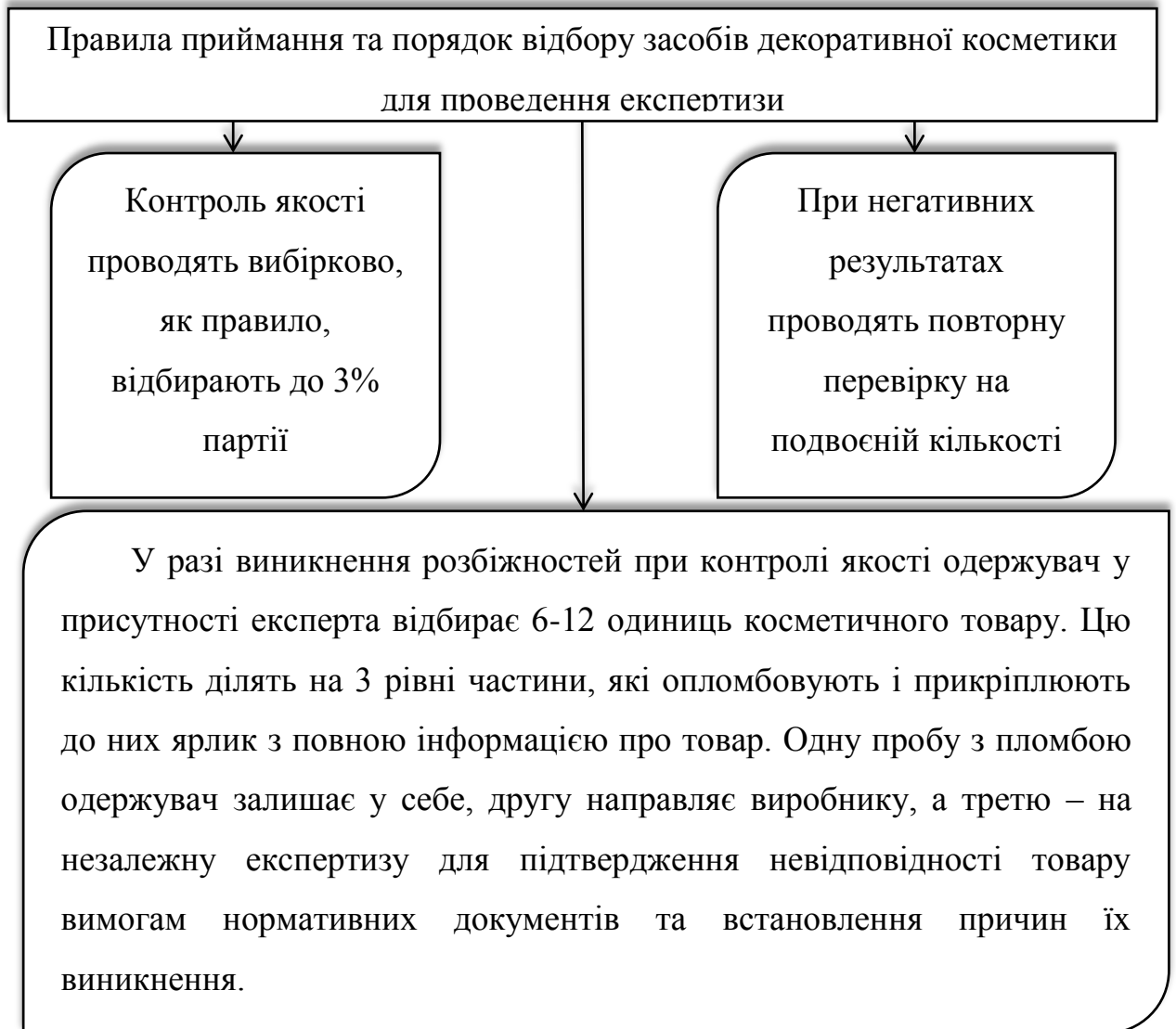
Дефекти
декоративної
косметики

- наявність грудочок, неоднорідна консистенція;
- невідповідність кольору та запаху виробу;
- тріщини в пудрах та губних помадах;
- неправильна форма виробу;
- випадіння вмісту виробу з пеналу;
- несправність двигуна в губній помаді;

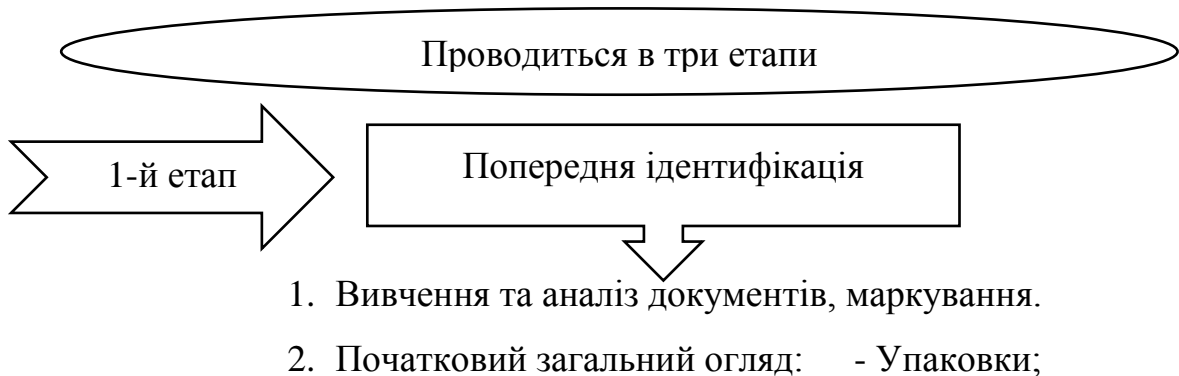

- несправність відривання пеналу;
- наявність осаду в лаках для нігтів.

6. Правила приймання та порядок відбору засобів декоративної косметики для проведення експертизи

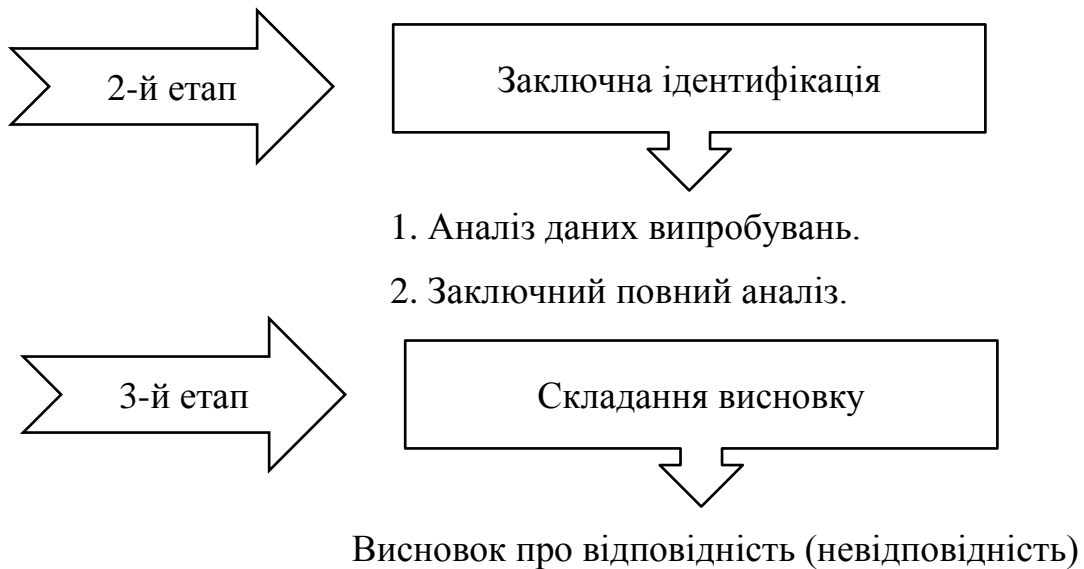

7. Порядок проведення експертизи

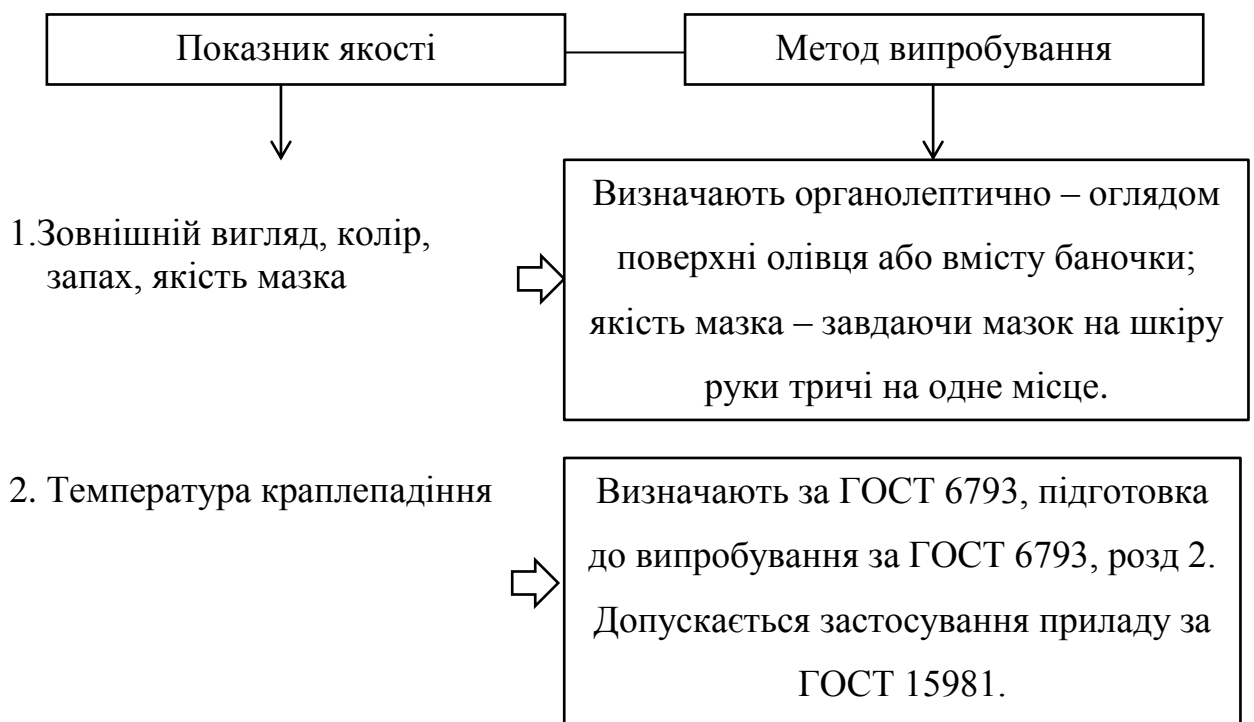

- Індивідуальної тари;
- Вмісту;
- Самого товару.

3. Виділення відповідних і невідповідних характеристик.
4. Використання у визначенні характеристик органолептичних та експрес-методів.
5. Визначення показників для випробувань фізико-хімічними та іншими методами.

8. Основні методи випробування, що застосовуються при визначенні показників якості та безпеки засобів декоративної косметики

3. Покривна здатність

Визначають органолептично (візуально), для чого наносять на зовнішню поверхню кисті руки або смужку білого паперу невелика кількість маси виробу, рівномірно розподіляючи його по поверхні площею не більше 2 м²

4. Стійкість до води рідкої туші для вій

На предметне скло наносять туш для вій. Через 10 – 20 хв., коли туш висохне, предметне скло поміщають у склянку з водою температурою від 18 до 22 °С і перемішують магнітною мішалкою зі швидкістю 225 об. / хв. Туш для вій не повинна змиватися з предметного скла протягом 1 хв; туш для вій вологостійка – протягом 5 хв; туш для вій водостійка – протягом 10хв.

5. Водневий показник

Визначають за ГОСТ 29188.2 для рідких туші для вій і підводки для очей і туші для волосся в 1% водній суспензії; водневий показник рН решти виробів декоративної косметики визначають в 10% водній суспензії.

Визначають за ГОСТ Р 52621 або ГОСТ 26930 з пробопідготовки по ГОСТ 26929 (розділ 3 або 4)

6. Масова частка миш'яку

7. Масової частки води і летючих речовин

Визначають за ГОСТ 29188.4. Навішування аналізованого продукту - від 1,0 до 2,0 м. Допускається визначати масову частку води в рідких туші для вій і підводці для очей по ГОСТ 14618.6, розділ 3 (наважка аналізованого продукту 10,0 г).

8. Масова частка ртуті

Визначають за ГОСТ Р 52621 або ГОСТ 26927 з пробопідготовки по ГОСТ 26929 (розділ 3 або 4).

Також у виробках декоративної косметики визначають колоїдну стабільність і термостабільність, масову частку свинцю, мікробіологічні показники.

Питання до теми:

1. Асортимент та класифікація декоративної косметики.
2. Характеристика показників безпеки продукції та критерії оцінки якісних показників.
3. Вимоги до умов зберігання засобів декоративної косметики.
4. Порядок та проведення експертизи засобів декоративної косметики.
5. Правила оформлення результатів експертизи декоративної косметики.
6. Основні види дефектів, що можуть бути виявлені при проведенні експертизи.

7. Методи випробування, що застосовуються при визначенні показників якості та безпечності засобів декоративної косметики.

Тема 8. Експертиза косметичних виробів для маскування, послаблення або усунення неприємних запахів

План:

1. Класифікація дезодоруючих засобів.
2. Характеристика та механізм дій дезодоруючих засобів.
3. Рецептатура і технологія дезодоруючих засобів різної форми випуску.
4. Вимоги, які пред'являються до дезодоруючих речовин.
5. Показники якості та безпечності косметичних виробів для усунення неприємного запаху.
6. Маркування та упакування косметичних дезодоруючих засобів.
7. Правила проведення товарознавчої експертизи та методи випробувань, що застосовуються для визначення якості косметичних виробів для маскування, послаблення або усунення неприємних запахів.

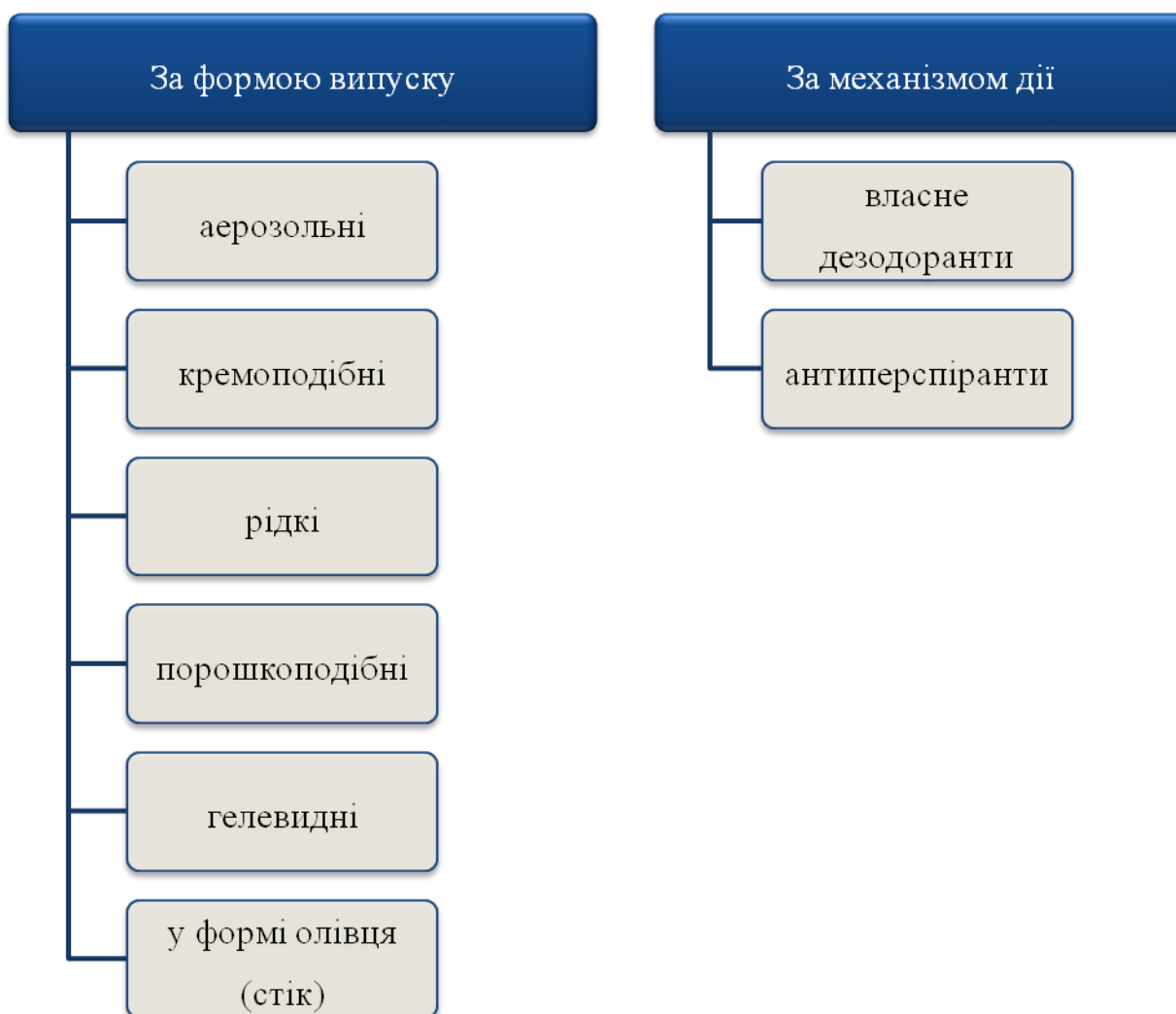

Література:

1. Власова А. В. Основи товарознавства непродуктових товарів / А. В. Власова. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.
2. Чечеткіна Н. М., Путиліна, Т. І. Товарная експертиза / Н. М. Чечеткіна, Т. І. Путиліна. – Ростов н/Д: Феникс, 2000.
3. Петрище Ф. А. Теоретические основы товароведения и экспертизы непродуктовенных товаров [Текст]: учебник. – 3-е изд. испр. и доп. / Ф. А. Петрище. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2007. – 510 с.

4. Вілкова А. С. Товарознавство та експертиза парфумерно-косметичних товарів: посібн. для вузів / А. С. Вілкова. – М: Видавничий Дім «Ділова література», 2000.
5. Яковлева Л.А. Товароведение парфюмерно-косметических товаров / Л.А. Яковлева, Г. Г. Кушакова – СПб Издательство «Лань», 2001 – 256 с.

1. Класифікація дезодоруючих засобів

2. Характеристика та механізм дії дезодоруючих засобів

Дезодоруючий косметичний засіб відповідно до Державного стандарту України 2472-94 «Продукція парфумерно-

Дезодорант – косметичний засіб, що дезодорує, перешкоджає розкладанню поту. Дезодоранти запобігають виникненню неприємного запаху за допомогою уповільнення розкладання й окислювання поту.

Дезодоруючими компонентами є сполуки, що володіють антимікробною дією

- заміщені феноли;
- четвертинні амонієві сполуки;
- ундеціленова кислота і її похідні;
- ефірні олії лаванди, м'яти, евкаліпта, гвоздики, герані, петрушки, лимона, апельсина;

➤ етиловий спирт

Антиперспірант – косметичний засіб, що дезодорує, перешкоджає виділенню поту. Антиперспіранти зменшують потовиділення за допомогою зниження функції ендокринних потових залоз.

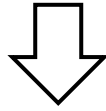
Речовин, що володіють здатністю зменшувати виділення поту

- сполуки алюмінію, цинку, хрому, цирконію, свинцю, заліза, вісмуту;
- етиловий спирт;
- формальдегід;

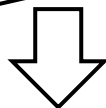
Засоби проти поту сприяють попередженню ряду хворобливих явищ на шкірі – запалень і подразнень у пахвовій області, грибкових і екземних уражень долонь і стоп. Слід зазначити, що далеко не всі перераховані продукти нешкідливі для організму. Деякі з них мають підвищену токсичність чи подразнюючу дію, наприклад, сполуки свинцю, хрому. Солі цирконію здатні викликати запальні реакції шкіри.

3. *Рецептура і технологія дезодоруючих засобів різної форми випуску*

Дезодоруючі засоби рідкої форми випуску

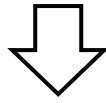
У ролі розчинника, у дезодоруючих засобах рідкої форми випуску, застосовуються водно-спиртові розчини етилового чи ізопропілового спирту, тому що при цьому підвищується розчинність парфумерних композицій, змочуваність шкіри, і рідина швидше випаровується. Крім того, спирт етиловий при відповідно високій концентрації, діє як дезінфікуючий й охолоджуючий засіб. Для поліпшення висихання в лосьйони додаються невеликі кількості гліцерину чи пропіленгліколю. Введення плівкоутворюючих речовин збільшує термін перебування активних речовин на оброблених ділянках шкіри.

Дезодоруючі засоби у кульковому упакованні являють собою розчини, які містять дезодоруючі речовини, розфасовані в спеціальні скляні флакони з щільно вмонтованою кулькою. Препарат повинен мати однакову в'язкість у широкому діапазоні температур. Для одержання необхідної в'язкості додають похідні целюлози в концентрації до 1 %. У рецептуру дезодоруючих засобів, як правило, вводять речовини, що перешкоджають виділенню поту, а також речовини, що володіють бактерицидною дією – гексахлорофен, неоміцин, хлортетрациклін і ін.

Технологія дезодоруючого засобу

- 1) диспергування гідроксиетилцелюлози у воді протягом 2 годин;
- 2) введення розчину алюмінію хлоргідрату;
- 3) гомогенізація суміші;
- 4) готування суміші пропіленгліколю із спиртом і введення в раніше приготовлену суміш;
- 5) гомогенізація;
- 6) фасування, упакування, маркування готового продукту.

Дезодоруючі засоби у формі олівця (стіка)

Як діючі речовини використовуються речовини, що володіють як антимікробною, так і антиперспірантною дією. Необхідна консистенція звичайно досягається за допомогою додавання стеарату натрію (5-8 %). Для забезпечення повільнішого випаровування, кращої стабільності форми, використовують гліцерин, пропіленгліколь, ізопропіленгліколь, сорбітовий спирт чи ПЕГ. Для безспиртових композицій олівців застосовується цетиловий, ланоліновий і стеариновий спирти, воски, парафіни чи триізопропанолалілонові мила. В рецептури олівців вводяться порівняно високі дози парфумерних композицій – до 2 %.

Технологія дезодоруючого засобу

- 1) розплавлення стеаратунатрію, введення інгредієнтів при нагріванні до 65–70°C і перемішування;
- 2) формування (розлив у форми).

Дезодоруючі креми

Як основу, для дезодоруючих і в'язучих кремів, використовують емульсії типу олії/вода. Масляна фаза складає порядком 10-25 %. При введенні до складу кремів кислотнореагуючих солей алюмінію (рН 8,6-8,9), неприпустиме використання лужних основ для стеаратних кремів. Необхідно застосовувати стабільні в кислому середовищі самоемульгуючі моногліцериди, жирні спирти чи етоксильовані жирні спирти.

Технологія дезодоруючих кремів, аналогічна технології косметичних кремів на основі емульсій типу м/в.

Присипки, дезодоруючі пудри

Дезодоруючі пудри являють собою однорідну, тонкоподрібнену, що легко розсипається, порошкоподібну суміш мінеральних, органічних речовин і дезодоруючі добавки, з діаметром частинок 1-100 мкм.

Дана форма випуску найбільш прийнятна, як дезодорант для ніг, що обумовлює введення біологічно активних речовин, які володіють фунгіцидною дією.

Технологія дезодоруючих пудр аналогічна технології порошкоподібних виробів декоративної косметики

Гелеві дезодоруючі засоби

Як пластифікатори і загущувачі використовуються: стеарат натрію (4–12 %), ізопропілмірістат чи ізопропілстеарат (1,5 %), гліцерин (2,5 %). В якості гелеутворювача, застосовуються гідрогелі натурального (хітозан 1,5-3,0 %) і синтетичного походження (похідні акрилової кислоти – карбопол 0,1-0,8 %). Як розчинник використовується вода (4–45 %) і етиловий спирт (56–87 %).

Широкого поширення набули також безводні гелеві дезодоранти, що містять неводні розчинники (пропіленгліколь і його похідні, гліцерин, сорбітол, ПЕГ різних марок), а також мінеральну олію (15 %), стеаратнатрію (3,5 %).

Технологія гелеподібних дезодоруючих засобів, аналогічна технології гелів косметичних.

Дезодоруючі засоби в аерозольній формі випуску

В даний час випускаються дуже ефективні засоби проти поту у вигляді суспензії. Розподіл порошку в аерозольному упакованні дозволяє одержати добре гомогенізовану суміш і запобігати окислюванню парфумерних композицій. Однак у рецептурі аерозолі розмір часток порошку необхідно підібрати таким чином, щоб дисперсія змогла пройти через отвір клапана. Найоптимальніше використання в 'сухих' спреях 'тальку-325'. Як розчинники використовуються складні ефіри жирних кислот, похідні ланоліну, олеїновий спирт, гліколі.

Технологія дезодоруючого засобу

- 1) готування концентрату;
- 2) дозування (заповнення аерозольних балонів), контроль, упакування готової продукції.

4. Вимоги, які пред'являються до дезодоруючих речовин

До дезодоруючих речовин, пред'являються наступні вимоги

- ❖ висока антимікробна активність, особливо стосовно грампозитивних бактерій, які, в першу чергу, обумовлюють розкладання поту і, відповідно, виникнення неприємного запаху;
- ❖ відсутність подразнюючої і алергійної дії;
- ❖ сумісність із усіма традиційними видами сировини, яка використовується в косметичних засобах;
- ❖ відсутність неприємного запаху, кольору і ймовірності знебарвлення;
- ❖ висока стабільність.

5. Показники якості та безпечності косметичних виробів для усунення неприємного запаху

Косметичні рідини повинні виробляти у відповідності з вимогами ДСТУ 2472-94 «Продукція парфумерно-косметична» за рецептурами і технічними вимогами на конкретне найменування виробу і технологічним регламентом (інструкцією) при дотриманні санітарних норм і правил, затверджених в установленому порядку.

За органолептичними та фізико-хімічними показниками косметичні рідини повинні відповідати вимогам

Показник	Характеристика і норма
Дезодорант, дезодорант-антиперспірант	
Зовнішній вигляд	Однорідна, однофазна або багатфазна рідина (емульсія, суспензія) без сторонніх домішок
Колір	Властивий виробам даного найменування
Запах	Властивий запаху виробам даного найменування
Об'ємна доля етилового спирту,%об	0,0-85,0
Водневий показник рН	3,5-8,0
Масова частка суми важких металів,%, не більше	0,002

Вимоги до сировини і матеріалів

Сировина і матеріали для приготування косметичних рідин повинні відповідати вимогам нормативних документів. Для приготування косметичних рідин використовують ректифікований етиловий спирт або ректифікований етиловий спирт денатурований добавками, дозволеними в установленому порядку в Україні.

Вимоги безпеки

За ступенем впливу на організм людини косметичні рідини відносять до 4-го класу небезпеки (речовини малонебезпечні).

Косметичні рідини не повинні надавати загальнотоксичну, шкірно-подразнюючу та сенсibiliзуючу дію. При загорянні слід застосовувати тонко розпилену воду-хімічну або повітряно-механічну піну, пісок, всі види вогнегасників.

6. Маркування та упакування косметичних дезодоруючих засобів

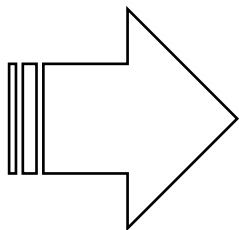
Перелік інформації, що подається з дезодоруючим виробом

- ❖ найменування, назва (за наявності) та призначення виробу;
- ❖ найменування, місцезнаходження виробника та місцезнаходження організації, уповноваженої виробником на прийняття претензій від споживача;
- ❖ товарний знак виробника (за наявності);
- ❖ маса нетто, обсяг, кількість;
- ❖ склад виробу;
- ❖ умови зберігання для продукції, що вимагає спеціальних умов зберігання;
- ❖ термін придатності;
- ❖ позначення нормативного або технічного документа;
- ❖ інформація щодо сертифікації;

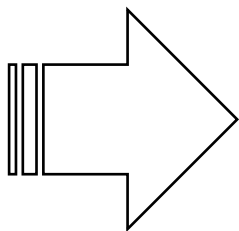
❖ інформація про правильне застосування і застереження.

На споживчій тарі з косметичними рідинами, що містять етиловий спирт, вказують його об'ємну частку (% об).

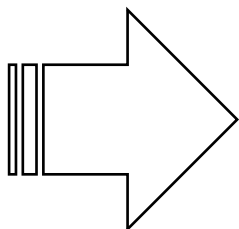
Упаковка косметичних дезодоруючих засобів

Дезодоранти і дезодоранти-антиперспіранти упаковують у полімерні та скляні флакони або металеві балони, забезпечені кульковим аплікатором або механічним розпилювачем, відповідним вимогам нормативних або технічних документів.

Тара та пакувальні засоби повинні бути виготовлені з матеріалів, дозволених органами державного санітарно-епідеміологічного нагляду. Не допускається випускати косметичні рідини в споживчій тарі, призначеної для харчових продуктів, алкогольних напоїв та побутової хімії.

Упаковка косметичних рідин повинна забезпечувати збереження їх якості. Косметичні рідини упаковують відповідно до ТД на конкретний виріб. Допустиме відхилення за масою або об'ємом не повинне перевищувати $\pm 5\%$. Косметичні рідини, що містять етиловий спирт, упаковують у флакони об'ємом не більше 255м^3 .

7. Правила проведення товарознавчої експертизи та методи випробувань, що застосовуються для визначення якості косметичних виробів для маскування, послаблення або усунення неприємних запахів

Приймання товару

- Вироби приймають партіями – кількість однойменної продукції, виготовленої за одну зміну та оформленої одним документом про якість

Перевірка документації

- Документ про якість повинен містити інформацію: найменування підприємства-виробника, найменування товару, артикул, розмір партії, дата виготовлення, стандарт, штамп

Відбір проб

- Відповідність упаковки та маркування перевіряють на 3% пакувальних одиниць
- Для перевірки якості виробів за органолептичними та фізико-хімічними показниками від вже відібраних пакувальних одиниць складають вибірку: від партії до 1000 шт. – не менше 6 шт.; від партії більше 1000 шт. – не менше 5 шт. від кожної 1000 шт.

Проведення експертизи за показниками

- визначення зовнішнього вигляду, кольору, запаху, однорідності
  - визначення об'ємної частки етилового спирту
  - визначення рН
- визначення масової частки суми важких металів

Складання експертних документів

Питання до теми:

1. Класифікація та асортимент косметичних виробів для маскуванню, послаблення або усунення неприємних запахів.
2. Характеристика та принцип дії дезодорантів та антиперспірантів.
3. Які компоненти повинні входити до складу дезодоруючих виробів, аби вони сприяли ефективному усуненню запаху?
4. Технологія виготовлення різних видів дезодоруючих засобів.
5. Основні вимоги до якості косметичних виробів для усунення неприємного запаху. Які вимоги безпеки необхідно враховувати перш за все?
6. Пакування та маркування дезодоруючих виробів. Які реквізити повинен зазначити виробник на упаковці?
7. Етапи проведення товарознавчої експертизи якості косметичних виробів для маскуванню, послаблення або усунення неприємних запахів.
8. За якими показниками якості проводиться експертиза дезодоруючих засобів? Методи випробувань, які необхідно використовувати при проведенні експертизи.

Тема 9. Експертиза товарів по догляду за шкірою

обличчя і тіла

План:

1. Класифікація засобів для догляду за шкірою тіла та обличчя.
2. Особливості сировинного складу товарів для догляду за шкірою обличчя та тіла.

3. Порядок відбору проб для проведення експертизи якості.
4. Порядок проведення експертизи якості засобів по догляду за шкірою обличчя та тіла.
5. Вимоги до якості засобів.
6. Вимоги до пакування та транспортування засобів по догляду за шкірою обличчя та тіла.
7. Характеристика основних показників, що визначаються під час проведення експертизи даних товарів.
8. Основні методи випробування, що застосовують під час експертизи якості виробів для догляду за шкірою обличчя та тіла.

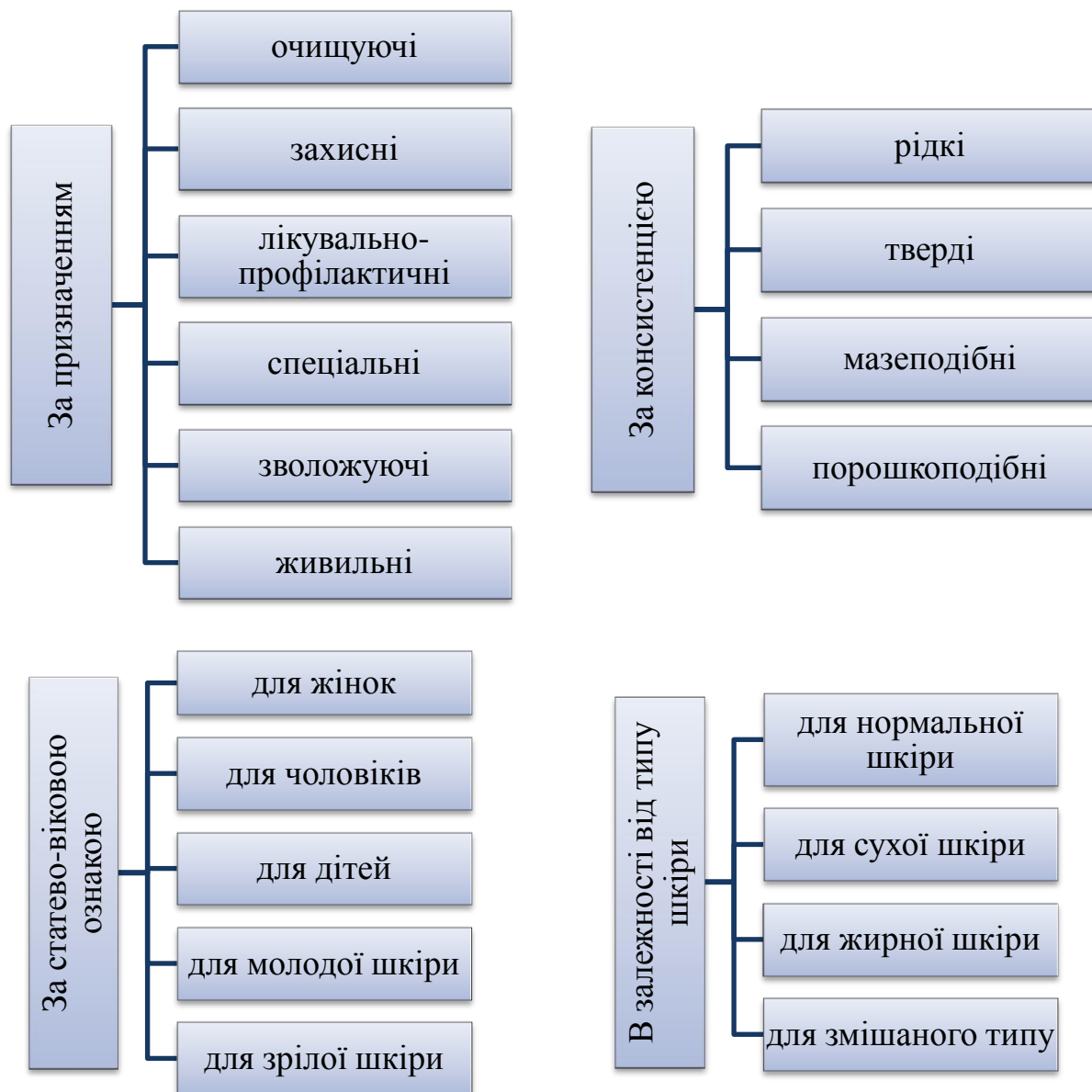
Література:

7. Товарознавство непродовольчих товарів [Текст] : навч. посібник / Л. О. Радченко, Л. Д. Льовшина, М. П. Головка, [та ін.]. – Х. : Світ книг, 2013. – 943 с.
8. Чететкина Н.М. Товарная экспертиза. Підручник для студ. вищ. навч. закладів / Н.М. Чететкина, Т.И. Путилина, В.В. Горбунова. – Ростов н/Д: «Феникс», 2008. – 512 с.
9. Вілкова А. С. Товарознавство та експертиза парфумерно-косметичних товарів: посібн. для вузів / А. С. Вілкова. – М: Видавничий Дім «Ділова література», 2000.
10. Шишкина И.В. Товароведение и экспертиза непродовольственных товаров. Учебное пособие для студ. высш. учеб. / И.В. Шишкина. – М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 192 с.
11. Інструкція про порядок проведення експертиз в ТПП України. Затверджена рішенням Президії ТПП України, протокол № 76 від 10.06.93 р.
12. Вироби парфумерно-косметичні. Правила приймання, відбирання проб, методи органолептичних випробувань. (ДСТУ 5009:2008): ДСТУ

5009:2008. – [Чинний від 2009-01-01]. – К. – Держспоживстандарт України, 2009. – 8 с.

1. Класифікація засобів для догляду за шкірою тіла та обличчя

Косметичні товари для догляду за шкірою класифікуються за ознаками:

Асортимент засобів для догляду за шкірою

Класифікаційна група	Засоби
Засоби косметичні для догляду за шкірою	Креми (для нічного, денного догляду), гелі, маски, лосьйони, чоловічі косметичні засоби для гоління
Захисні засоби	Для засмаги та після засмаги, захист від дій низьких температур
Засоби очищуючі	Скраби, пілінги
Спеціальні засоби	Креми для масажу, депілятори (для видалення волосся), відбілюючі засоби
Туалетне мило	Туалетне мило

Існує певна класифікація косметичних засобів – світова класифікація косметичних засобів, яку пропонує Асоціація Незалежних Експертів (Швейцарія):

I категорія Mass Market (Мас-Маркет) – це відносно недорога косметика, вироблена величезними партіями.

II категорія Middle Market (Мідл-Маркет) – це косметика середнього класу, що обумовлює вже більш високий рівень і якість даної косметики.

III категорія – клас LUX (Люкс). Косметику цього класу можна сміливо назвати "косметикою високих технологій".

IV категорія – косметика для професіоналів. Концепція даного напрямку косметичних засобів – миттєве задоволення потреби клієнта і прив'язка його до салону краси.

V категорія – лікувальна косметика (космецевтика). Косметичні засоби цього класу здатні не тільки зовні поліпшити стан шкіри, але і працюючи на клітинному рівні, надавати терапевтичний ефект.

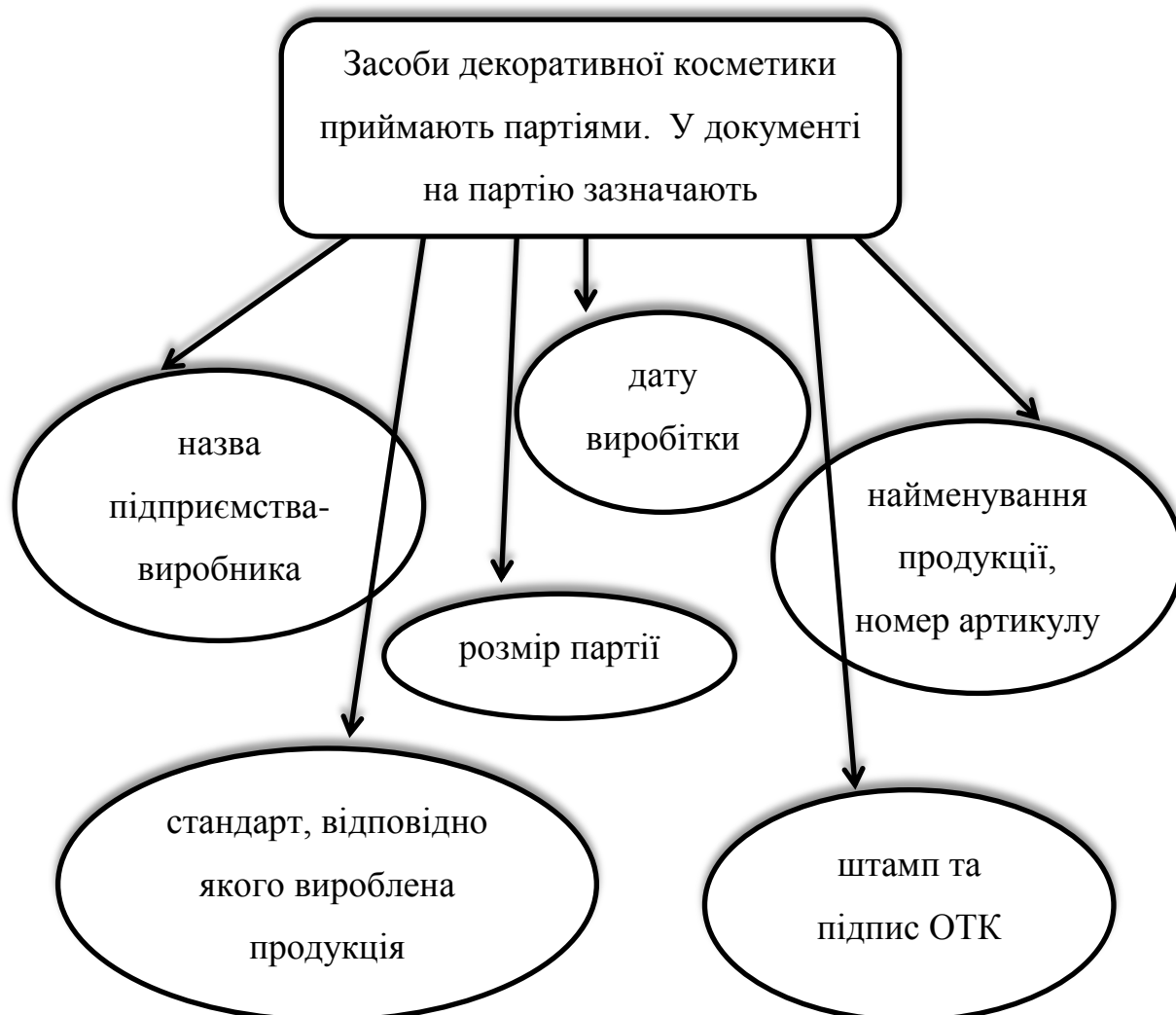
2. Особливості сировинного складу товарів для догляду за шкірою обличчя та тіла

Сировина для виробництва косметичних засобів для догляду за тілом

Група компонентів	Компоненти	Значення
1. Жирова сировина	Жири, масла і жирові компоненти	Живлять шкіру, пом'якшують її, підтримують пружність, заповнюють втрату шкірного жиру при несприятливих умовах навколишнього середовища або при недостатній діяльності сальних залоз
2. Емульгатори	На основі складних ефірів жирних кислот і цукрів (пентол, сорбітаномат)	Сприяють утворенню стійких емульсій. Визначають якість кремів – їх стабільність, консистенцію, однорідність структури
3. Желюючі та плівкоутворювальні речовини	Агар-агар, трасант, желатин	Використовуються для приготування косметичних гелів
4. Спирти	Гліцерин, етиловий та інші спирти	Застосовують як розчинники компонента, що входить до складу рідких препаратів
5. Органічні кислоти	Борна, саліцилова, молочна, лимонна та інші кислоти	Заповнюють недостатню кислотність шкіри, підсилюють, а потім зменшують виділення залоз шкіри; нейтралізують лужну реакцію поту, сприяють скороченню пір, відбілюють шкіру
6. Абразивні	Тверді	Слугують основою для

речовини і наповнювачі	порошкоподібні речовини мінерального походження	приготування скрабів, пілінгів
7. Консерванти	Бензофенон, цитрат натрію, дікалева сіль фосфорної кислоти, сполуки на основі вітаміну Е	Захист від мікробіологічного розкладання косметичного засобу

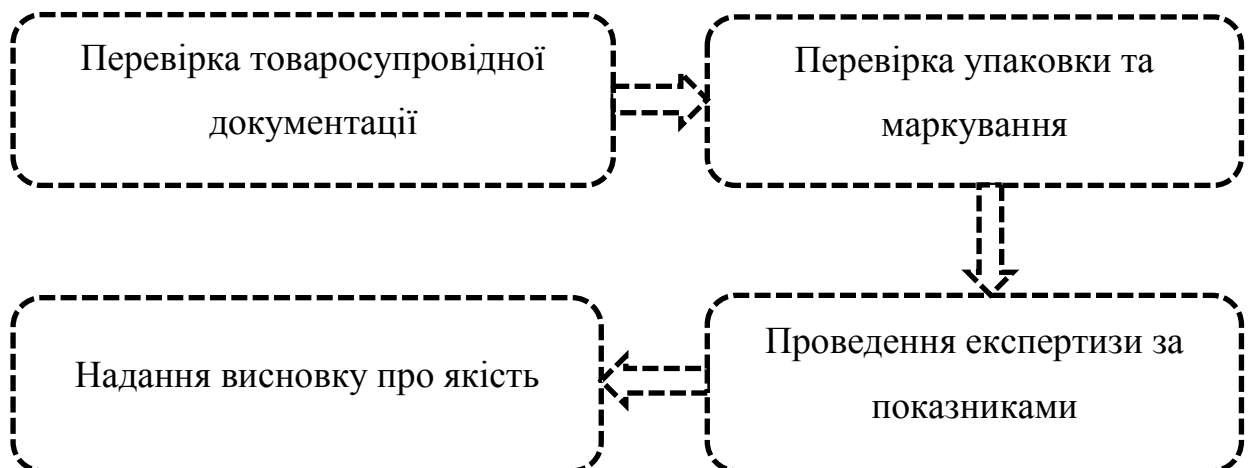
3. Порядок відбору проб для проведення експертизи якості

4. Порядок проведення експертизи якості засобів по догляду за шкірою обличчя та тіла

Проведення експертизи відбувається у такій послідовності:

5. Вимоги до якості засобів

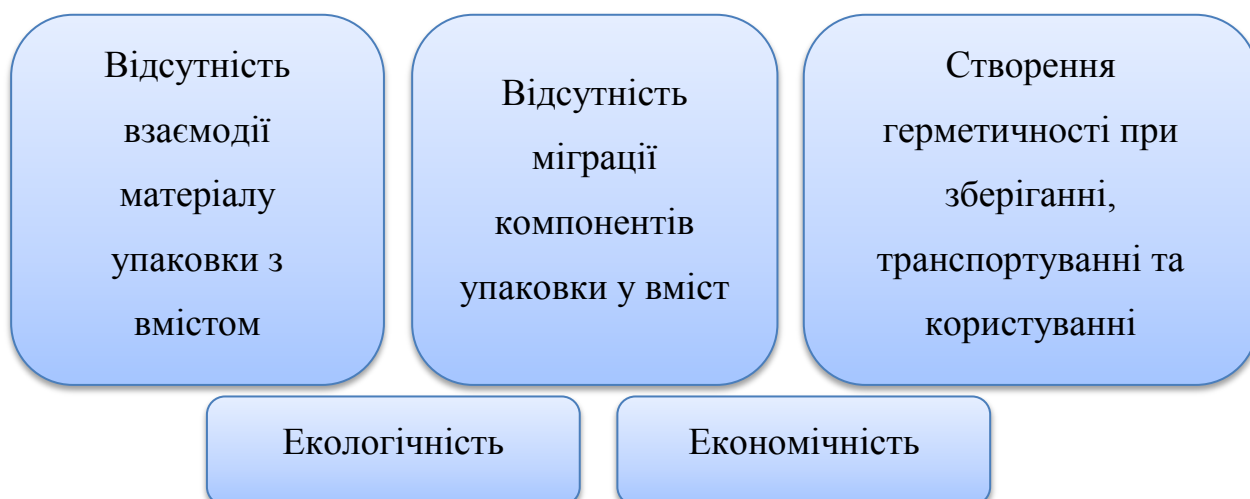
За органолептичними та фізико-хімічними показниками засоби по воду за шкірою обличчя та тілом повинні відповідати наступним вимогам:

Показник	Характеристика
Зовнішній вигляд	Однорідна маса, яка не містить чужорідних включень
Колір та запах	Повинні бути властивими конкретному виробу
Масова частка води та летких речовин	Емульсійні креми – 5,0-98,0 %; креми-гелі – 5,0-98,0 %; жирові креми – відсутні
Водневий показник рН	Емульсійні креми – 5,0-9,0; креми-гелі – 5,0-9,0; жирові креми – 5,0-9,0
Температура краплепадіння	Жирові креми – 5,0-9,0
Колоїдна стабільність	Емульсійні креми та креми-гелі стабільні
Термостабільність	Емульсійні креми та креми-гелі стабільні
Масова частка суми важких металів	Не більше 0,0020 %

6. Вимоги до пакування та транспортування засобів по догляду за шкірою обличчя та тіла

Упаковка засобів по догляду за шкірою обличчя та тіла має наступні

вимоги:

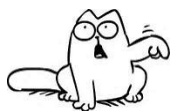
Обов'язкові вимоги при маркуванні наявність наступних відомостей:

7. Характеристика основних показників, що визначаються під час проведення експертизи даних товарів

Класифікаційна група	Показники
Функціональні (ефективність дії)	Спеціальні; лікувально-профілактичні; захисні; косметичні; очищаючі
Ергономічні	Зручність користування; легкість застосування; поглинання; відчуття на шкірі
Надійність	Термін придатності; колоїдна стабільність; термостабільність
Естетичні	Зовнішній вигляд; колір, товарний вигляд упаковки
Безпека (санітарно-гігієнічні властивості)	Клінічна; токсикологічна; мікробіологічна; хімічна
Фізико-хімічні показники	Колоїдна стабільність і термостабільність, температура краплепадіння, водневий показник

8. Основні методи випробування, що застосовують під час експертизи якості виробів для догляду за шкірою обличчя та тіла

Під час експертизи засобів для догляду за шкірою обличчя та тіла використовують наступні методи випробувань

№ з/п	Показник	Сутність визначення
1.	Визначення зовнішнього вигляду	Проводиться переглядом проби на предметному склі або на фоні білого паперу
2.	Визначення запаху	Проводиться використанням смужки паперу розміром 10*160 мм, яку змочують приблизно на 30 мм в пробу
3.	Визначення масової частки води та летких речовин	Проводиться відповідно до ГОСТ 29188.4
4.	Визначення водневого показнику рН	Проводиться за ГОСТ 29188.2
5.	Визначення температури краплепадіння	Проводиться за ГОСТ 29188.1
6.	Визначення колоїдної стабільності	Проводиться центрифугуванням
7.	Визначення термостабільності	Проводиться витриманням у термостаті
8.	Визначення масової частки суми важких металів	Проводиться електрометричним методом
9.	Визначення мікробіологічних показників	Проводиться висіванням культур мікроорганізмів на пробу

Питання до теми:

1. Класифікація за різними ознаками засобів для догляду за шкірою обличчя та тіла.
2. Характеристика асортименту даної групи товарів.
3. Сировина для виготовлення косметичних товарів. Які функцію виконує кожен компонент виробу?
4. Етапи проведення експертизи засобів для догляду за шкірою обличчя та тіла.
5. Правила відбору проб для проведення експертизи даної групи косметичних товарів.
6. Які вимоги до засобів для обличчя та тіла встановлені стандартом?
7. Номенклатура споживчих властивостей засобів для догляду за шкірою обличчя та тіла.
8. Показники якості та безпеки косметичних засобів, що визначаються під час проведення експертизи.
9. Які методи випробувань можуть бути використані при проведенні товарознавчої експертизи якості косметичних засобів для догляду за шкірою обличчя та тіла?

Тема 10. Експертиза парфумерної продукції

План:

1. Класифікація парфумерної продукції за різними ознаками.
2. Характеристика сировини для виготовлення парфумерних товарів.
3. Вимоги до матеріалів, що використовуються для виготовлення споживчої тари та упаковки.
4. Порядок та особливості проведення експертизи якості парфумерної продукції.

5. Основні показники, за якими перевіряється якість та безпечність парфумерної продукції.
6. Методи випробувань, що застосовують при експертизі парфумерної продукції.
7. Експертиза товаросупровідних документів.

Література:

1. Кривова А. Ю., Паронян В. Х. Технология производства парфюмерно-косметических продуктов / А. Ю. Кривова, В. Х. Паронян. – М.: Де Липринт, 2009. – 668 с.
2. Мельниченко Т. А. Товароведение парфюмерно-косметических товаров: учебное пособие / Т. А. Мельниченко. – Ростов н/Д: Феникс, 2002. – 288 с.
3. Изделия парфюмерно-косметические. Правила приемки, отбор проб, методы органолептических испытаний. (ГОСТ 29188.0-91): ГОСТ 29188.0-91. – [Чинний від 1993-01-01]. – М. – Издательство стандартов, 1992. – 9 с.
4. Інструкція про порядок проведення експертиз в ТПП України. Затверджена рішенням Президії ТПП України, протокол № 76 від 10.06.93 р.
5. Шишкина И.В. Товароведение и экспертиза непродовольственных товаров. Учебное пособие для студ. высш. учеб. / И.В. Шишкина. –М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 192 с.
6. Коломієць Т.М. Товарознавча експертиза непродовольчих товарів: Опорний конспект лекцій. / Т.М. Коломієць. – Київ: “КДТЕУ”, 2005. – 82 с.

7. Чечеткина Н.М. Товарная экспертиза. Підручник для студ. вищ. навч. закладів / : Н.М. Чечеткина, Т.И. Путилина, В.В. Горбунова. – Ростов н/Д: «Феникс», 2008. – 512 с.

1. Класифікація парфумерної продукції за різними ознаками

Парфумерна продукція класифікується за такими ознаками:

Ознаки класифікації	Класифікаційні угруповання
Функціональна дія	Парфумерні та парфумерно-гігієнічні
Консистенція	Рідкі водно-спиртові, спирто-водні; рідкі масляні; кремоподібні; порошкоподібні; тверді
Група рідких парфумерних товарів	Духи концентровані; духи екстра; духи; парфумерна вода; туалетна вода; одеколон; запашна вода
Характер запаху	Квіткові, шипрові, цитрусові, деревні, амброві, шкіряні, сполучення запахів з сімейств
Стать та вік споживача	Жіночі, чоловічі, дитячі
Комплектність	Одиничний виріб, серія, набір
Тип та вид тари	Скляний або полімерний флакон, пробірка, аерозольний балон.
Спосіб нанесення	Точкове нанесення, механічне розпилювання (пульверизатор, спрей), аерозольне розпилення (балон)

Імпортна парфумерна продукція класифікується за концентрацією запашних речовин. Класифікація наведена нижче:

№ з/п	Позначення рідини	Концентрація запашних речовин, %
-------	-------------------	----------------------------------

1.	Parfum (франц.); Perfume (англ.) – духи Extrait– концентровані парфуми	25-30
2.	EaudeParfum; ParfumdeToilette; EspritdeParfum – парфумерна вода	15-25
3.	EaudeToilette, femme / woman – туалетна вода жіноча; EaudeToilette, pourhomme / man – чоловіча туалетна вода	10-20 6-12
4.	EaudeCologne–одеколон / чоловічий	6-12
5.	Eau– запашна вода	До 10
6.	AfterShaveLotion (англ.) / Apresrasage (фр.) – лосьйон після гоління	2-4
7.	ParfumDeo (фр.), PerfumeDeo, DeodorantCologne (англ.) – дезодорант	12-25
8.	Bodymist, Voile– серпанок, вуаль	2-6

2. Характеристика сировини для виготовлення парфумерних товарів

Якість сировини має бути засвідчена посвідченнями якості (паспортом), сертифікатами відповідності або якості (сертифікатами аналізу або безпеки для імпортованих інгредієнтів)

Парфуми повинні виготовлятися з доброякісної сировини й за складом відповідати затвердженій рецептурі.
Склад композиції не має бути нижче норм, встановлених ГОСТами для виробів

Основними речовинами, що входять до складу парфумерної продукції, є такі:

Етиловий спирт

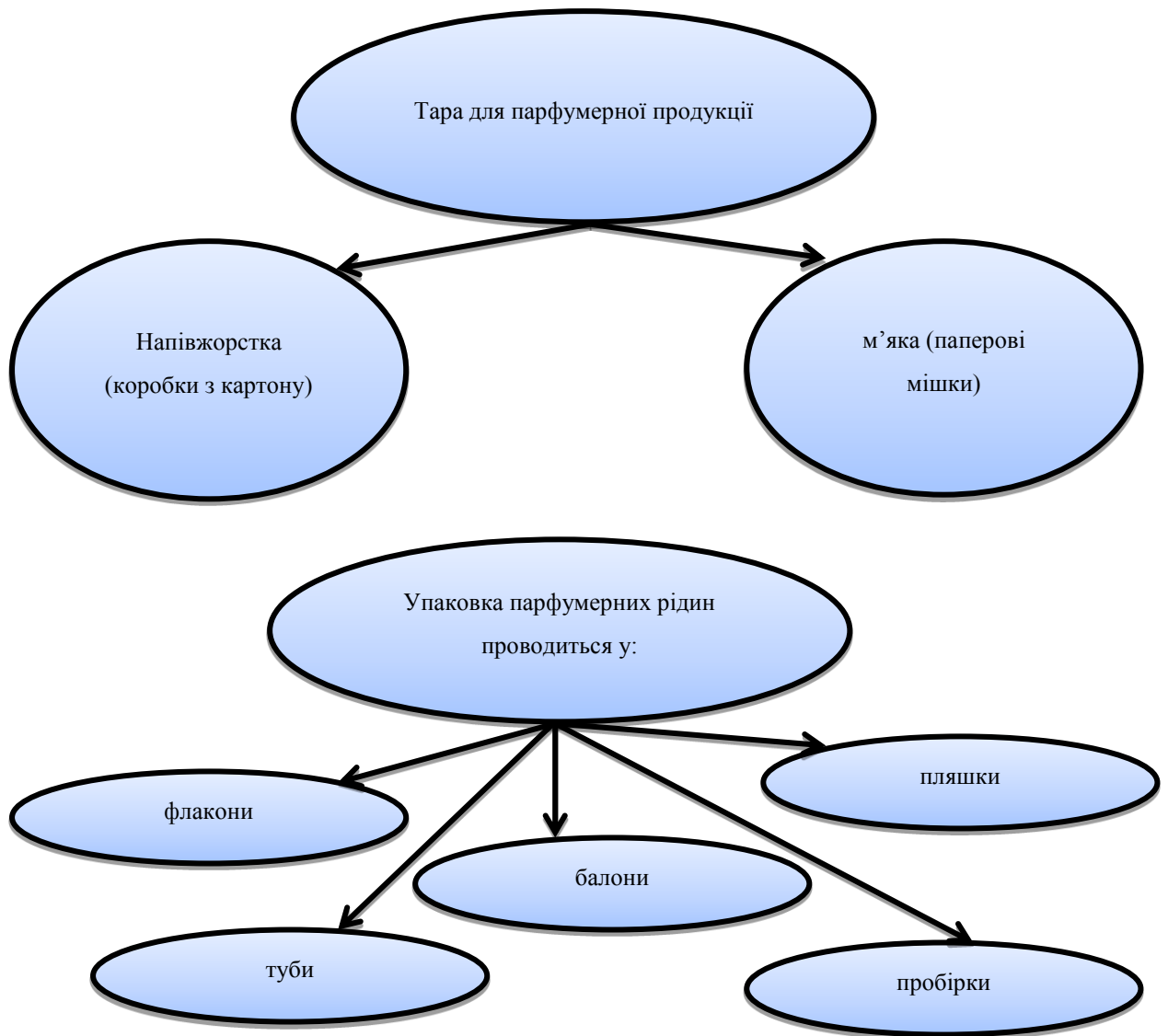
Запашні речовини – органічні сполуки або природні суміші, що володіють приємним запахом. До запашних рослинних речовин відносять ефірні і екстрактивні масла, які добувають з різних частин ефіроолійних рослин.

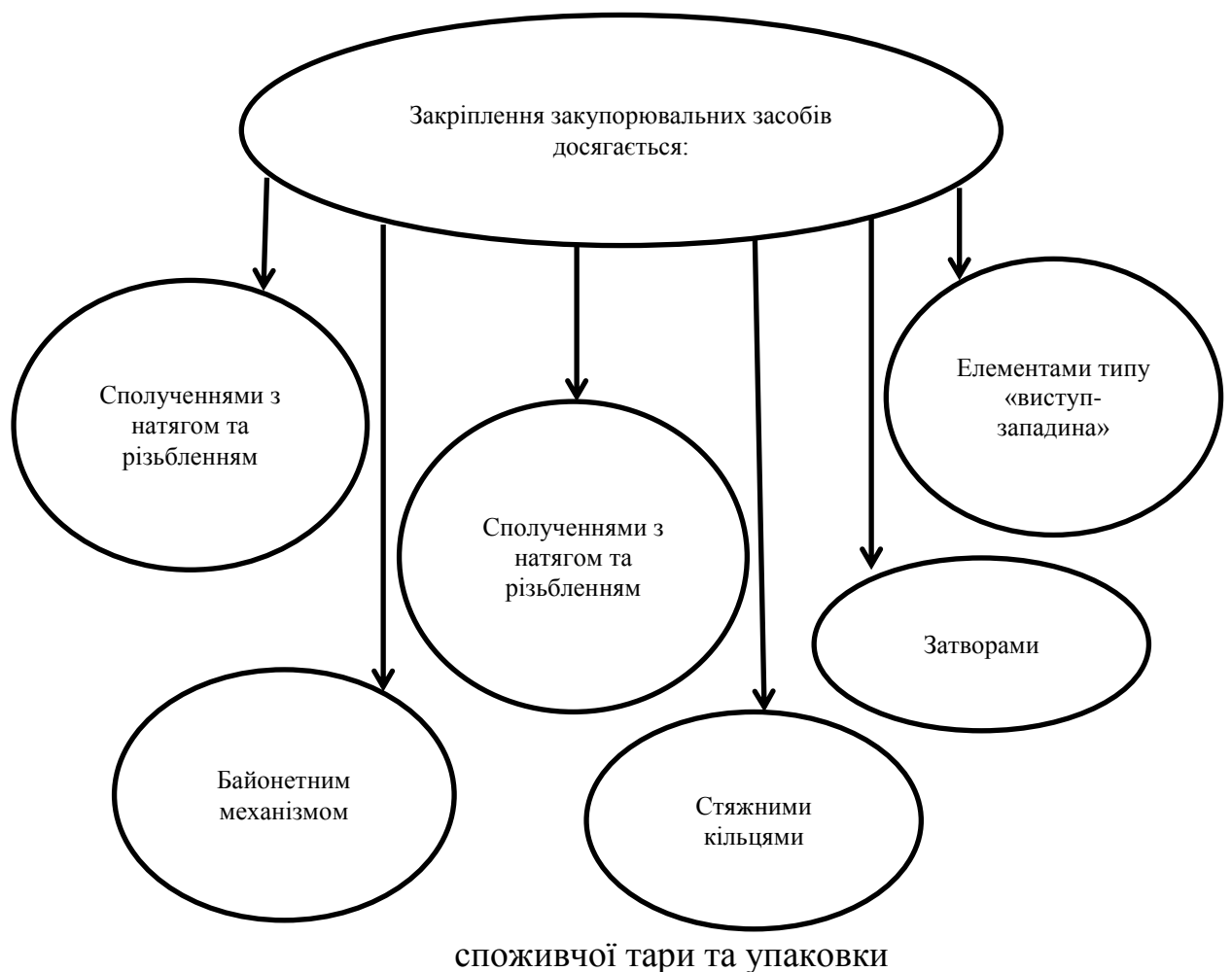
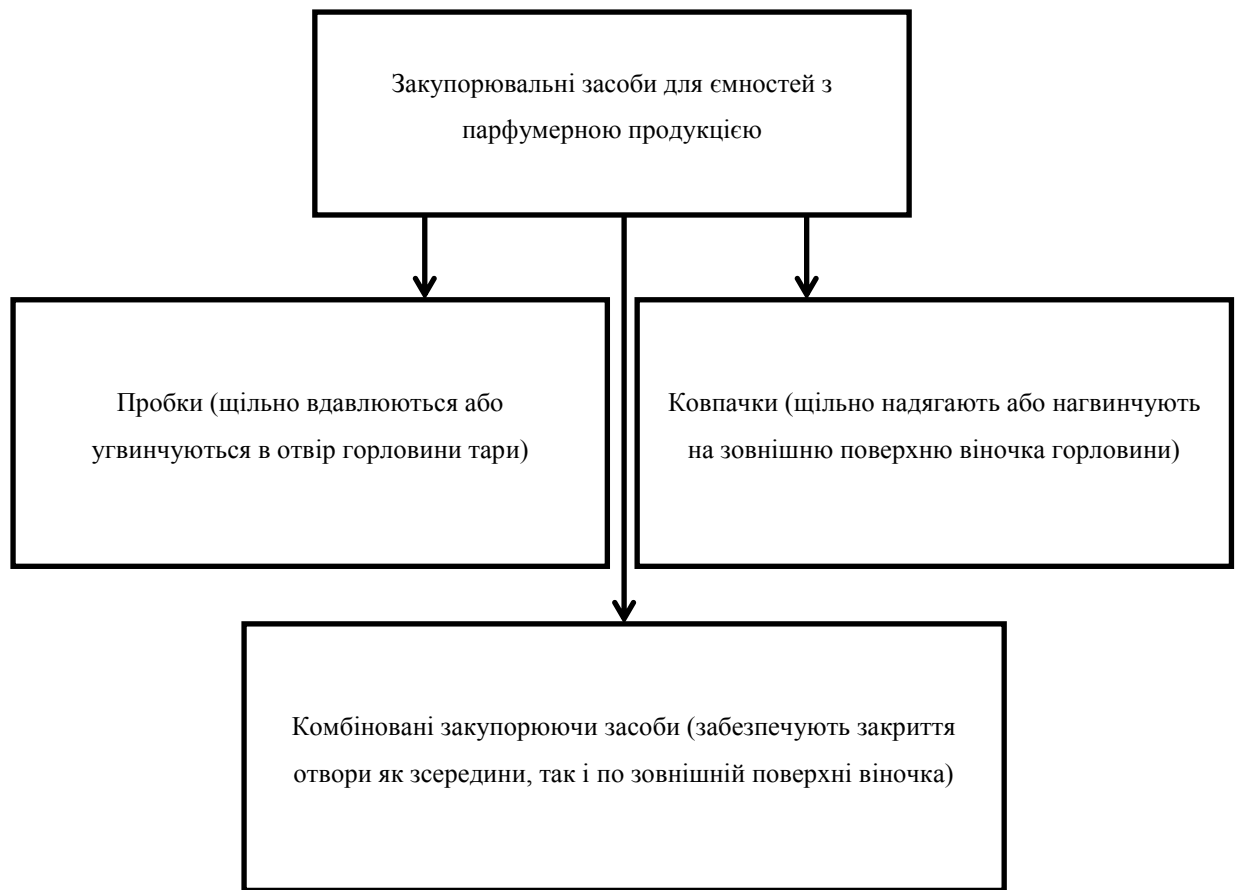
Барвники

Вода

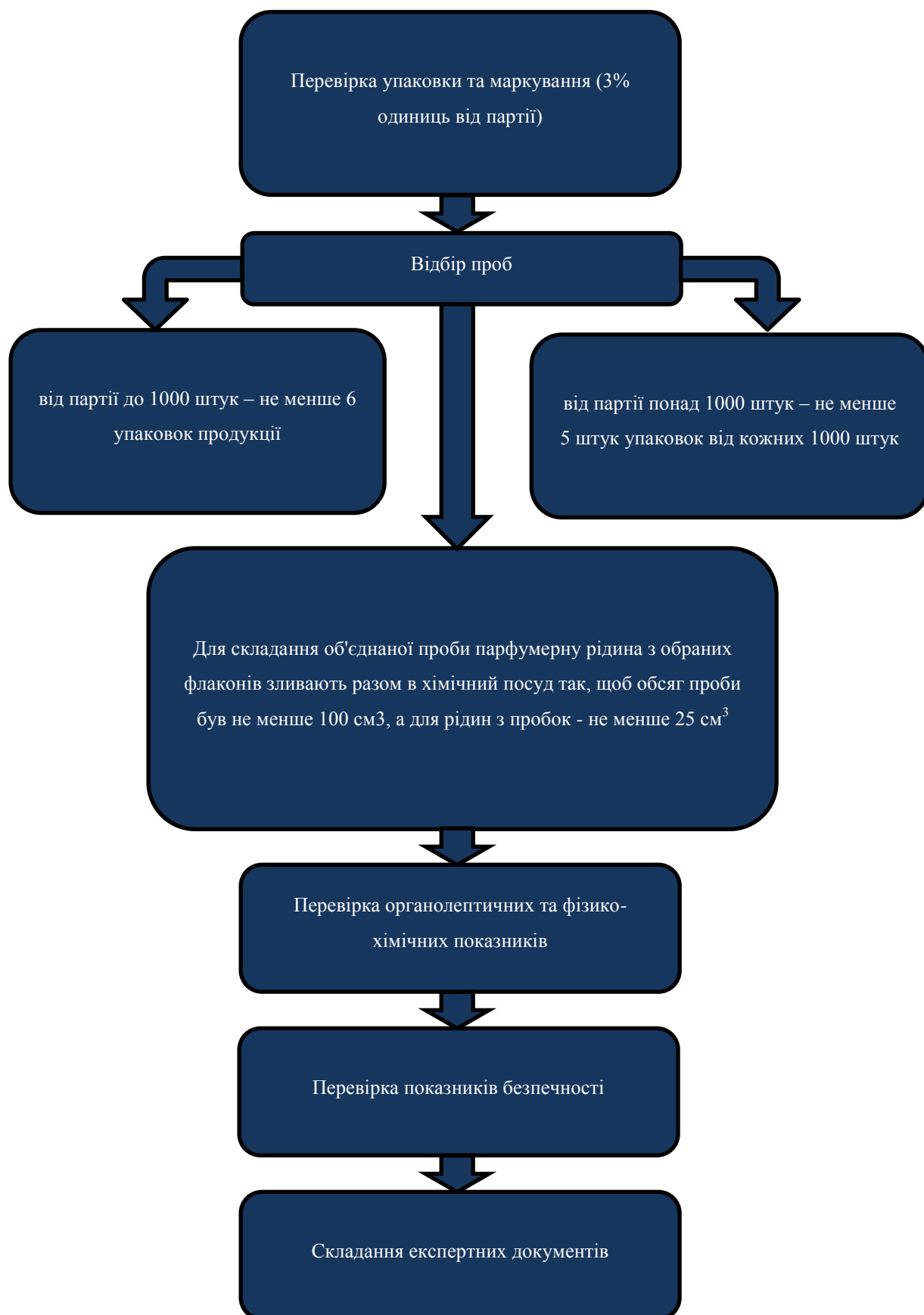

3. Вимоги до матеріалів, що використовуються для виготовлення

4. Порядок та особливості проведення експертизи якості парфумерної продукції

5. Основні показники, за якими перевіряється якість та безпечність парфумерної продукції

Вимоги до парфумерних рідин за органолептичними та фізико-хімічними показниками

Найменування показника	Характеристики та норми					
	Духи Екстра	Духи	Туалетна вода	Одеколони Екстра	Одеколо ни	Душисті води
Зовнішній вигляд	Прозора рідина. Допускається наявність одиничних волокон.					
Колір та запах	Властивий кольору та запаху продукції даного найменування					
Прозорість	Відсутність помутніння за температури, °С					
	3	5	3	3	5	5
Міцність (умовна), %, не більше	80	85	83	80	60	20
Стійкість запаху, год., не менше	6	50	40	30	20	-
Сума масових часток запашних речовин, %	15,0	10,0	6,0	4,0	1,5	1

Вимоги до парфумерних рідин за показниками безпеки

Вид безпеки	Показники
Хімічна	pH, відсутність солей важких металів (свинець, ртуть), кислотне та карбонільне числа, масова частка лугів.

Мікробіологічна	Не повинні міститися патогенні стафілококи та ентеробактерії; нормується кількість дріждже-подібних та цвілевих грибків, аеробних та анаеробних бактерій.
Токсикологічний	Клас небезпеки (4 – нетоксичні), відсутність шкіро-подразнюючої та сенсibiliзуючої дії на шкіру і слизові оболонки.
Клінічні випробування	На пробантах-добровольцях визначається рН шкіри, гідратантність, зміст ліпідів, шкірно-подразнюючу або сенсibiliзуючу дію.

6. Методи випробувань, що застосовують при експертизі парфумерної продукції

Основними методами випробувань парфумерної продукції є:

Показник	Сутність методу
Зовнішній вигляд	Полягає у перегляді флаконів з рідиною в що проходить чи відбитому денному світлі або світлі електричної лампи після перевертання флакона пробкою вниз 2-3 рази
Запах	Проводиться з використанням смужки щільного паперу розміром 10x160 мм, змоченою приблизно на 30 мм зануренням в аналізовану рідину. Запах перевіряється періодично протягом 15 хвилин
Стійкість запаху	Проводиться шляхом висушування марлі, змоченої парфумерною рідиною та визначенні запаху через проміжки часу
Визначення об'ємної частки етилового спирту	Визначають методом газової хроматографії з наступним перерахуванням за алкоголетричними таблицями

Визначення масової частки запашних речовин	Визначають методом газової хроматографії, гравіметричним методом і об'ємним методом по ГОСТ 51578-2000 «Вироби парфумерні рідкі. Загальні технічні умови»
--	---

7. Експертиза товаросупровідних документів

Кожна партія парфумерних товарів, що надходить у торговельну мережу, повинна супроводжуватися документом встановленої форми, що засвідчує якість товарів.

Партія повинна супроводжуватися документом про якість із зазначенням

найменування підприємства-виробника

товарного знаку виробника

артикулу

номеру та розміру партії

дати виготовлення (місяць, рік)

позначення стандарту

штамп

Питання до теми:

1. Класифікація та асортимент парфумерних товарів.
2. Яка відмінність у класифікації імпоротної парфумерної продукції?
3. Особливості сировинного складу парфумерних товарів.
4. Споживча тара та упаковка парфумерних рідин: загальна характеристика та основні вимоги.
5. Вимоги до якості парфумерних товарів. Органолептичні та фізико-хімічні показники якості.
6. Безпечність парфумерної продукції. Якими показниками вона забезпечується?
7. Порядок проведення товарознавчої експертизи якості парфумерних рідин. Правила приймання, відбір проб, експертиза супроводжувальних документів.
8. Експертиза якості парфумерії за основними показниками. Методи випробувань, що використовуються експертами під час проведення експертизи за показниками якості.
9. Вимоги до складання експертних документів.

Навчальне видання

ЕКСПЕРТИЗА ТОВАРІВ ОСОБИСТОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

ОПОРНИЙ КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ З ДИСЦИПЛІНИ

для студентів денної та заочної форм навчання
спеціальності 7.03051002, 8.03051002
«Товарознавство та експертиза в митній справі»

Укладачі

ГОЛОВКО Микола Павлович
ПЕНКІНА Наталія Михайлівна
КОЛЕСНИК Вікторія Валентинівна

Підп. до друку 30.06..2015 р. Формат 60x84 1/16. Папір газет. Друк офсет.
Умов. друк. арк. 9,5 Тираж 30 прим. Зам. № 69

Видавець і виготівник
Харківський державний університет харчування та торгівлі

вул. Клочківська, 333, Харків, 61051,
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4417 від 10.10.2012